დიდი მოურავიანი,

თქმული სააკაძის-მის იოსებ თბილელისაგან,

დამატებით

ხჳათაცა მისთა თხზულებათა.

დაბეჭდილი

ქ. თ ფ ი ლ ი ს ს,

წიგნთ-საბეჭდავსა კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიისსა.

1851

დიდი მოურავიანი,

თქმული სააკაძის-მის იოსებ თფილელისაგან,

დამატებით

სხუათაცა მისთა თხზულებათა.

დაბეჭდილი

ქ. თფილისს,

წიგნთ-საბეჭდავსა კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიისასა

1851

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ი თ ა

კავკასიის ნამესტნიკის კნიაზის მიხაილ

სიმონის ძის ვორონცოვისა.

მათს ბრწყინვალებას

კავკასიის ნამესტნიკს კნიაზს მიხაილ სიმონის

ძეს ვ ო რ ო ნ ც ო ვ ს,

მათისავე ბრძანებით აღბეჭ-
დილი წიგნი ესე,

ეძღვნის უმდაბლესად

25 დეკემბერს 1851 წ.

ქ. თფილისს.

იოსებ თუმცა, დაჭშჳრა ამოთას-თჳს,
ვითარმედ გსე, არა თანა-ედჳა მას,
მავრა გონება, მისი ქჳჱმდებარებდა,
თავის-უფალთა, ცნობათა რომლითაცა,
ჱსთქმიდა შჳჱნიერ, საქებელ შეწყობითა.

იოსებ კმადღა, გამოცდილ იყო სრულად,
ფიიტიკოსთა, პელოპნესათა მიმარით,
საყჳარელ-იყო მეფეთა მაშინდელთა,
საყჳარელ-იყო ერთაცა ყოველთაგან,
აქებდეს მისსა, სიბრძნის-მოყჳარებასა.

წყობილ-სიტყჳ: 678, 679.

წინა-სიტყუაობა.

მწერალი ლექსად წიგნისა ამის იოსებ თბილელ-მიტროპოლიტი გუარით სააკაძე, იყო ძის-ძეჲ დიდის მოურავისა. არა სჩანს წერილთაგან წელიწადი შობისა მისისა, მხოლოდ გუჯარი ერთი თბილისის სიონის ეკლესიისა გუჯარწყებს, რომელ იწოდებოდა იგი თბილელ მიტროპოლიტად 1662 წელსა. სიყრმიდგან აღიზარდა იგი ქუათხევის მონასტერსა და შინ აღზრდილი მონაზონად წარვიდა იმერეთად და აქა აღჩუენილ-იქმნა მღვდელ-მთავრად ნიკორწმინდის ეპარხიისა რაჭასა. აქა დაწყო მტერება საჯამსა და გარდმოვიდა ქართლისა თხოვით მეფისა როსტომისა და დედოფლისა მარიამისა, რომელთაცა წარგზავნეს საათაბაგოს განზრახვით მათ, რათა ჩსდგეს მღუდელ-მთავრად აწყურისა თერჯოლაგან გაუქმებულისა ეპარხიისა. მისრული ახალციხეს, კეთილად იქმნა შეწყნარებულ მის ჯამის როსტომ-ფაშისაგან, ნათესავისა ვე თჳსისა. ჩვენებდენ თჳთცა და მეფეცა, რომელ ქირეთისა ნათესავი ბიბითის დამოკიდებისა მალით განამტკიცებდა ქრისტეანებსა ნეშტთა საშესხოსა ქუეყანასა, გარნა მასურთ ესე დამშვა უნაყოფოდ; ფაშამან, შერისხულმან მაჭმედიანთაგან დაითხოვა იგი მენით და უკმოიქცა თბილისსა. მაშინ მეფემან როსტომ უბოძა მას სამიტროპოლიტო კაიენდრა თბილისისა.— გრამატიკამ, რომელიცა აწცა ჩვეის საქართველო-იმერეთის სინოდის კონტორასა შინ ა

(ქორონიკონით 371—1683) ჰსჩანს, რომელ დიდად განამრავლა ბიბლიოთეკა ანუ წიგნთ-საცავი სიონის ეკკლესიისა, მოუსყიდა და მოუშოვნა ყმანი და მამულნი. მისისავე ღჳაწლითა და შეა-მდგომელობითა მიეცა სიონისავე წმიდასა ტაძარსა მეფისა გიორგი XI ანუ სხჳთ სახელით შეჰნავაზ მეორისაგან თფილისს აბანო, აწმდე წოდებული აბანოდ სიონისა. შემდგომად კეთილის და მრავლად ღჳაწლ-დებულისა ეკკლესიის განმგეობისა, გარდა-იცჳალა და იქმნა დასაფლავებული მასვე სიონის ეკკლესიასა შინა, სადაც აწ უჩინარ-არს ადგილი საფლავისა მისისა.

ქვემოს ყოფნისა ჩემისა ათონისა მთასა, ლავრასა შინა ყოვ-ლად-წმიდის პორტაიტის ღჳთის-მშობლისს (წელსა 1849) ვნახე მე ამ მონასტრისა სალაროსა შინა შეწირული მისგან ვეცხლის მოოქროვილი ტაკუკი შემდეგის წარწერითა ხუცურად: მ ო ი ხ ს ე ნ ე უ ფ ა ლ ო უ ნ დ ო ჲ და ც ო დ ვ ი ლ ი თ ფ ი ლ ე ლ მ ი ტ რ ო პ ო ლ ი ტ ი ი ო ს ე ბ.— მისხალი 32. თჳთ იყო მენ, ანუ წარგზავნა იგი საქართჳელოდამ მღჳნარე, არა ვუწყი.

წერილნი მისნი იყჳნენ იტყჳან მრავალნი, გარნა აწ უჩი-ნონი არიან. გარდა ამა მისისა პოემისა, პატივად დიდის მოურავისა დაწერილისა, არიან მცირედნიცა საგალობელნი, რომელ-თაცა ჴმარობს დღესცა ეკკლესია ქართჳელთა.

წიგნიერი სავსე ისტორიულის მოთხრობით ქებულ-არს მრა-ვალთაგან. კათალიკოზსა ანტონი I, თუმცა წყობილ-სიტყჳაობასა შინა იცის შეჰრაცხს აქონის მისსა კეთილ მწერლად, გარნა არა ჰხედავს ქებისა ღირსად მწერლობისა მისისა საგანსა დიდის მოურავისა თჳს. აჰა იქმნელებს მისი მასზედ:

იოსეფ თუმცა, დაჰშურა ამაოთათჳს,
ვითარმედ ქსე, არა თანა-ედჳა მას,
მაგრა გონება, მისი ქჳემდებარებდა,
თავის-უფალთა, ცნობათა რომელთაცა,
ჰსთქმიდა შჳენიერ, საქებელ შეწყობითა.

იოსებ კმადლა, გამოცდილ იყო სრულად
პიიტიკოსთა, ჰელოვნებათა მიმართ.
საყუარელ-იყო, მეფეთა მაშინდელთა,
ხაყუარელ იყო, ერთაცა ყოველთაგან,
აქებდეს მისსა, სიბრძნის-მოყუარებასა.

წყობილ-სიტყუა: 678, 679.

აქა ჯერ არს მოვიხსენო, რომელ თხზულება ესე მისი დიდ-მოურავიანი დავჰბეჭდე უმეტნაკლებოდ იმა დედანზედ, რომელიცა ვჰპოვე გარდაწერილი კარგისა და გარკუეულის ჴელით თელავის სემინარიის რექტორის დავით ალექსიევისაგან მისართმევად თა-ვადის სტატსკის სოვეტნიკის გიორგი ევნატის-ძის თუმანოვისა, წელსა 1823-სა.

ესევე პოემა იოსებ თბილელისა მაქუნდა ჴელთ-მძღუანად მას ჟამსა, ოდეს თხოვითა და სურვილითა პოდპოლკოვნიკის თა-ვადის რამაზ დიმიტრის-ძის თარხანოვისა შევადგინე რუსულსა ენასა ზედა ცხოვრება დიდისა მოურავისა გიორგი სააკაძისა. — მსურველნი წარკითხვისა იპოვნიან წიგნსა ამას სახელ-წოდებით:

Жизнь Великаго Моурава Князя Георгія Саакадзе, родоначальника Князей Тарханъ-Моуравовыхъ съ приложеніемъ описанія Эртацминдскаго храма и Квабтахевскаго монастыря (*) Тифлисъ, 1848 г.

(*) Этаже самая книга была первоначальна напечатана въ издаваемомъ мною Закавказскомъ Вѣстникѣ на тотъ же 1848 годъ.

ამავე პოემასა დასურთე ბოლოს სხჳანიცა ორნი მისნი თქმულებანი, აწა მცირითა, რათა არა დაკარგულ-იყჳნენ დროთაგან:

პირჳელად ანბანთ ქება, თქმული შაირად და მეორედ იგავი მისი, მიწერილი იაკობ შემოქმედელისადმი (*), კაცისა ბრძნისა და გონიერისა, რომელიცა მისს დროს ბრწყინვიდა მეცნიერებითა გურიასა შემოქმედის ეპარხიის კათედრასა ზედა. აქავე დასურთე პასუხიცა მისი.

პლატონ იოსელიანი.

(*) იოსებ შემოქმედელი მწერალი ლექსად წიგნისა, რომლითაცა არღჳევს მაჰმადის სარწმუნოებასა. წიგნი ესე აღსწერა მან თხოვითა ქართლის მეფისა გიორგი XII შაჰნავაზ წოდებულისა. მოხუცებისა ჟამსა დაუტევა მან ეპარხია თჳსი გურიისა, წარვიდა იერუსალიმად და მუნ გარდაიცვალა. იხ. წყობილსიტყჳაობა ანტონისა § 675. 676.

დიდი მოურავიანი.

კარი I.

ამბავი დიდის მოურავისა.

აქა დაიწყების ლექსსა შინა გამოჩენით გარდასავალი თჳსის ცხოვრებისა.

1 მეფესა ქართლის-ცხოვრება ებრძანა გალექსულობით,
ზოგი რუსთაველის ბაასა, ვახთა მეფის საქმე სრულებით,
ხან ლექსისა, შეწყობა საამე, ხან გარდა დასასრულობით,
სიბრძნე, კმალი და ომება, საკუთრივ აღსასრულობით.

2 მეფევ სიბრძნით აღსავსეო, გელმწიფეთა პირმშოვ შვილო,
ღრმის სიტყჳსა აღმომჩენო, და ძნელისა გამხდველო,
ცოტა სიტყჳსა განმმარტო, გებრძანა თუ ჩემო ჩრდილო,
შენ სახსოვრისა ვერ მაძღოდიმო, მაგრამ რიგორით კაცთა ზრდილო.

3 ამ ამბისა განმარტებით, არა გქონდა მოგსენება,
ვაი გაუწყრა მოურავსა, მეფეს არც ვით ძნება,
საქრისტიანოს დასუსტებას, ვით ბელიარ ექმნება,
ამ ქრისტიანის შიგნით რეკას, ოცნებითა ერჩვნება.

4 ცხინვალს იდგა მეფე შეწყობით, მას გუწყრდის ახლდა მოურავი,
იმეფობდნენ და იხარებდნენ, ქარი უქრის მათ არავი,
მტერი ულოცნით შეაშინა, ომის იქნეს არ მზარავი,
აგი ენა მხითაც გაჭრის, ქრისტიანისათჳს ეს არს ავი.

5 ხამნი კაცნი მოურავთან მოვლენ სიტყჳს მოხსენებად,
პირუთლ ჭკადრეს სახელისა, ჩუენ შენისა ვართო ქებად,
გაგიცხადებთ ხვაშიადსა, ჭირთა ჭირზედ მოსავსებად,
მაგრამ ფიცს გთხოვთ, არვის უთხრათ, არ შეგვიქმნათ განცხადებად

6 მან მიუგო, რას ფიცსა მთხოვთ, ან რისა ხართ ნეტარ მოქმედი,
განმაცხადეთ თუ რა მოსდა, ასლა რამ თუ აწ ძქმელი,
კარგს მეტყჳთ თუ საზიანოს, ლხინით ვარ თუ ცრემლითა მღჳრელი,
გულშია არა ჩამახსოა, მეფის მტრისა ვარ მე მსრუწელი.

7 მათ უთხრეს თუ ვერ გიამბობთ, თუ არ მოგჳცე მართლა ფიცი,
წიგნი მოგჳრთ საფიცრისა, დაბეჭდე და დაამტკიცე,
თუარა გითხრათ მიგჳცე ჴელთა, ამან მითხრა მე ეს ვიცი.
ჩუენ დაგჳხოცონ, თუ გარდავრჩეთ, ვერ ვიმოგონოთ ანამტკიცე.

8 დაღონდა, გულში ესე ჰსთქუა, ნეტარ შევჰფიცო რისათჳს,
წიგნი მიმეცეს ფიცისა, ცუდის სიტყჳსა თქმისათჳს,
მეფე ხომ არას მიწყრება, არც მოყჳრის არცა ძმისათჳს,
ეგება მე სრულ შორს ვიყო, მეუბნებოდენ სხჳსათჳს.

9 ბევრი ეუბნა არ უთხრეს, ვირემ არ მისცა ფიცია,
მაშინღა ჰკადრეს სიკჳდილი. შენი ხჳალ დაამტკიცია,
ერთმან ჰსთქუა მოახლოებული, უთუოდ მართლად ვიცია,
რა მესმა იქვე შევჰსწუხდი, მე თავსა ხელი მიცია.

10 ჰკითხა ნეტარ რისთჳს მომკჳდეს, ანუ ჩემგან რა მომხდარა,
კაცს რომ ბევრი კარგი უყო, ჭირ-ნახული ქუეწ წამხდარა,
რომ არ აგიუქს სამზრის ნაჴუა. ბევრჯელ სადმე კულა ამხდარა,
მზეჭაბუკ და გმირი როსტომ, ღალატითა გარდამხდარა.

11 ზოგს ყმას გაჰქონდა ზოგითანა, კაცი გაგზავნა მალებით.
ქაიხოსროს და იესეს, უთხრა გული აქუსთ სალებით,
რასთჳს მომკლავს გასინჯეთ, ოქუენსჳნით მქონია ძალებით,
კარგისათჳს კარგი ეს არის, იცით რა დამჰსდევ ვალებით.

12 მათ უთხრეს ნუ დაიჯერებ, არა ჰგავს სიტყჳს მჰსგავსება,
ზოგთ უნდა გარდაკიდება, ქართლის ჩხუბითა აღვსება,
შენ არა იყო დღეს ქართლსა, მიხუდება სასთლის დავსება,
მთუარე დაჰსცხრებოს ჩუენ კერძი, აღარ ჰყოს მზის გავსება.

13 კჳდავე ნახა იგი კაცი, იმავ სიტყჳსა მეტყჳწლებდეს,
მოახსენეს დაიჯერე, ვირ შენს შექმს დაავსებდეს,
მოგკჳდეს სისხლსა დაგიღჳრიან, ზოგნი თავსა აავსებდეს,
რავი მოგკჳდეს სოფელს გავლი, სიკჳდილს მისსა ვინ ეძებდეს.

14 ჭსოქჲა ვერ ჰჭხედავს ამ საქმეს, ჩემთჳს რასმე კარგად მხედვს.
სამსახურის საზღაურად,მე ეს მომცა ღმერთმან ბედად,
შვილის-შვილის დასადგინად, სასატრფოდ არ იქნად,
აწ რაცა ჭკამს მე იმას ვიქმ, თქჳენ რა გითხრა სიტყუა უბედად.

15 ჭკვიანა კაცებ რა სიტყჳა ჭსოქჳტს, რად ჭსწრაფობდენ ჩემად მკჳდველად.
მათ უთხრეს თუ ის შეიქმნა, ლუარსაბის სისხლთა მძიებლად,
გჳლავ მან ჯარი დაიხვია, არ ქტავის მისდორს ველად.
თავს არ გვიდებს საპატრონ ყმოდ, წყალობისა არ მადლ-მკდელად.

16 ჭსოქჲა მამაცისგან ცუდია, თუ მუდამ რაცხავს შიშებს,
ვინც რომე უწის მოიხვავს, ვიცი მომიგებს იმებს.
მითხრას გონიას რას ექებ, შერთვია ზღუჳათა ქვიშებსა,
გაცს გაუცდელს სოფელი, იცით რომ არ გაუშჳტობს.

17 მეფემ შეგვიტყო ჩურჩული, გაუწყდა გამოეგენება,
უბოძა რა გაქჳსთ საქმენი, სიტყჳას არ უნდა ყენება.
ჰჭკადრე ამ ჟამად არვისგან მგჳდარი არ ავყენება,
თავს ღალატით ვერ მოვჭკლავ, ამისი ნუ გაქვს წყინება.

18 მეფეს თქჳენ იცით ცხარიელს, რამაზის სიტყჳა იქმანია,
მან მოარჩინა საკჳდილს, იჳარ იყო დასასიქმანია,
რა წიგნი მისცა მან კაცსა, რა უყო რა ალიქმანია,
მეც მითხრეს ჩემი საკჳდილი, აწ რად უგუთქმანია.

19 ავალის შვილი დომენტი, ჭკჳანი კაცი მრთველი,
მას ვჭკადრე თქჳენ გაისარჯეთ, მეფესთან ამას მოველი,
ეს ჭკადრე რა დაუმაგე, ვიუჯ კლმით ზეცის მმოველი,
თქჳენც კარგად მაპატივებდით, ცა წყალობით მთოველი.

20 მივიდა მეფეს შეჭკადრა, ნუ სიტყჳს წყინება,
შეფერო ის ვჭქმეს საქმენი, თაც თქჳენსმან გულმან ინება,
რას-თჳს გამხადე მტერთ გულათ, რათ მეც ცრემლისა დინება,
შენ-თჳს რამდენ-ჯერ კრმლის ვალა, გლახ ჩემმან კელმან ინება

21 მეფემ ჭსონსა ეგე საქმე. არ გაუდოა ჩემსა გულსა,
ვინ მოუკლევდა რასა ჭქჳან, მომდგომსა და ჩემს ერთ-გულს,
ნამსახურსა თავ გაწირვით, კიპარონისა სწორედ რგულსა.
ვინც რომ გითხრა ეგ ტყუილად, შევიქმ დამწჳარ-დადაგულსა.

22 მაგის მთქმელი არ იქნების, იგი კაცი თუ არ მომცე,
მამული და სამყოფელი, სრულ უკლებლად ახლავ გავჰსცე,
თავარ-ვჭყო სამყოფთაგან, თავსა ზარი მაშინ დავჰსცე,
შენით მინდა მე ლაშქრობა, ნაღარას და საყვირს ვჰსცე.

23 ეს სიტყვა მოუტანა, მეფე მართლობს მეტად თავსა,
დამიჯერე ასე მიარს არს, ყით არ შევა სვილო ნავსა,
ერთხელ ჩავჭყვე არ დავჭკარე, ჩემს ჯორ-ნახულს შევიქმ ზავსა,
იგი კაცნი კრულავ მოვიდეს, მე მეტყოდეს სხვას იგავსა.

24 მითხრეს ერთხელ კიდევ მორჩი, სიკვდილსა და ღალატობას,
ჩვენ თუ გაგვიცემ მყის დაგეხოცენ, შენ მიხვდები ფიცის-გმობას,
დაგვიჯერე ნუ მოელი, მეფისაგან შენ დანდობას,
ლუარსაბი სიკვდილს გადებს, სრულ ამას იქმს სიტყვს თხრობას.

25 კიდევ გავგზანე მროველი, ვაახელ მოციქულები,
მე მთქმელთა კაცთა ვერ მოგცემ, გინდა რომ შემქმნა წყლულებ
ლუარსაბ-მეფის სისხლს მადლით, გაქვსთ სადმე სიტყვა თქმულები,
მაგრამ თავადამ შეგკადრო, თუ თქმადლა შემრჩეს სულები.

26 მეფეს ებრძანა ან გითხრა, სიტყვა ურთურად მთელია
ქრისტიანსამ იცის შენ იყავ, მისის სისხლისა მღვრელია,
მაგრამ მას მიხვდა სოფელა, ანგელოსნი ჭვრეტს მცრველია,
ამ ჟამად ისრე არვინ არს, წამების გარდამხდელია.

27 მაგრამე მისს სისხლს არ ვეძებ, შენ იყავ შენ-თვის მჯდომარე,
რა ესე მესმა შევიგე. ვჰსთქვ არის ჩემ-ზედ მწყრომარე.
მოციქულით ვუთხარ ვჭყოფილ-კარ, მე სადმე ცუდად მშრომარე,
მეფეთ ტახტის მაქცევი, არათუ შემაწყობარე.

კარი 2.

მოურავისაგან თჳსის ნამსახურისა, და კალოდებულობისა შეთჳლა ჴელმწიფესთან. ნახეთ სიკეთე და კარგიკაცობა მოურავისა.

28 მოვჴსთჳალე მეფევ ისმინე, ეს სიტყუა გათავებამდის,
მეფეს ლუარსაბს რომ ვახლდი, ვით ყიყაყ მისად ქებამდის,
ოცის წლის შამამ მამართჳა, ის იყო ცამეტებამდის,
უწინაც მაპატივებდა, სამუდამოდ გუჭრდსა ხლებამდის.

29 ხანი გამოხდა მოვიდა, ჴამბავი ლაშქართ ყრისანი,
თათარხნის შემოკრებება, თრიალეთს გარდმოსლჳსანი,
მან ძარალის უბრძანა, შენ იცი შეკრა გზისანი,
თან ზაქარია წამოგუძღჳს, ყმანი არ გინდა სხვისანი.

30 გზანი დაჴსცუით თქუენ ჴქენით, კარგ რიგად ყარაულობა,
თუ ჯარი ნახოთ გუაცნობეთ, ნუმცა ჴქმნათ თავის წყლულობა,
მათ ფერა უგრძნეს ლაშქართა, ჴქმნეს სხუას გზასა გაპარულობა,
ბოლოს მათგანცე მოიგლნეს, ქრისტეს შეწევნეს სულობა.

31 მათ თრიალეთი გამოვლეს, თან აჴუჭრნეს მანგლისელები,
ზოგნი ნამგლითა მოსდევდეს, ზოგთ კელთა ჴქონდათ ცელები,
ქუჭლთა ოძისი დააგდეს, არა ჴუუა შემნახ-მცუჭლები,
მეფის სვიმონის გლმის ქნევა, თურმე არ ახსოვთ ძუძლები.

32 ქუჭლთას თევდორე შეიპყრეს, მცოდნე და გზის მღუდელია,
ლაშქართა ჴსცემდეს წაგვიძღუ, გზა რომელ გარდამსუელელია,
ერიქალზედან აჳიდნენ, ხუცესი წინა მძღუელია,
აწ ნახეთ როგორ მოუყვათ, რის ჭირის გარდამხდელია,

33 გოსთიბის თავს რომ მოვიდეს, ჯერ არ ჩაევლოთ სრულებით,
უთხრეს მეფეზედ მიგვიძეღუ, უკან მოგყუჭბით სრულებით,
ორს კაცს ეჭირა მკარ-შეკურით, კელი კელ-ზედან სულებით,
მღუდელმან გულში ჴსთქუა მე მომკლან, არ დავიკარგვი სულებით.

34 ეს განიზრახა მეფეზედ, მიუძღუდ ჩემის შიშითა,
თან დავიდევნო ლაშქარი, უმრავლე ზღვისა ქვიშითა,
ესენი ფაფარუჭობდენ, გახარებით და იშითა,
ძრგნ დაგრჩებით უჭუდაგად, გინდ რომ დედითგან გიშვიათ.

51 ღილა გათენდა გახსენით, ღმერთი და წმინდა ყოველნო,
მარიამ დედა ქალ-წული, და მერმე ძალი ცხოველი,
ჯუარი და მკლავი მარჯუენე ღუთივ-ქმნილი სუეტი ცხოველი,
თქუენ დაგვიფარეთ და გვიცვით, რა წყალში ვიქმნეთ სოველი.

52 გაღმა მტრის შიში არა გუაქუს, წყალს კრმალი არსით ეკუირის,
ტანსა ჩავიცვამთ ჯაჭვები, ტალღივით აღარ ეკუირისა,
ჩუენი სიკუდილი არად გუჩნდა, იოტად ანუ გვკვრისა,
გზები შეუკარ გორტახეთს, შალვა უფროსი ბევრისა.

53 შევედით წყალსა გავედით, გუმგონა თავი მცურავი,
ცხენები წყალში ფრტვინვიდა, უკუღმა აღარ მბრუნავი,
იმიერ ნაპირს გავედით, უბე და კალთა მწურავი,
აწ თათარ-ხნისას გაცნობებ, ვით შექმნა მოსამღურავი.

54 წყალს უზიანოდ გავედით, ეს დიდი საწყაულობა,
ივნისში მტკუარს ვინ გასულა, არ მიხდომოდეს რჩულობა,
არ მოგვრჩობია ერთიცა, იმდენი ერთა სულობა,
ცხენს ცურუა გაუადვილდა, გასულა თუ გამოსულობა.

55 სურამის ბოლოს მოვიდნენ, ქართუელნი შევიყარენით,
იმათაც დიდად იამათ, ჩუენ ხომ მწუხრით გავიხარენით,
ომსა ბედევდეს ყოველნი, არვინ არ დავიზარენით,
ღმერთო მოგუხედე თათარხნის, რომ სისხლნი ხარბად ვღუარენით.

კარი 3.

ჭაბუკა დიდის-მოურავისა, ნუგზარ ერისთავს, დედე მეჯინიბის და მათის სპასის ვეზირობა და გამოთხოვა თუ რას გზით მოყიდვით. ასე უნდა გამორჩევა.

56 ჭაბუკაი მეცერქმნა ომისა, რას დროს შეკვეთი რა ბრძოლა,
და მეც ჭირა ჭიკობს სისხლით, ვიდრემდის აიარაღა,
ხანჯალი მოვდრეკილი ნიკაპრას ბადაში წერტილის დადგმა,
ჭაბუკურლი გამხდის ქეყნადა, ლაშქრის-მადლით თავისებმა ვერ იმარა.

57 ჩოგმან ჭაბუკს ასდავ მოუხდეთ, თავს გარდავარდნით მეტეხა,
რაცას უდებესით ულმასდ, რა ასდით ყისაკეთ მერის,
ჩოგმან ჭაბუკს ჩქარი მოუხდეთ, მეიქმნეს გასამკერის,
მათ დაკასნით აქ მოსვლა, არ ჭეუხდეს მაკროს ცერის.

58 ნუგზარ ჭაბუკს ლაშქით დავესხნეთ, მთის გადმოქს მოუყრს ჭრწყვანი,
მოსაკვდავ-ვერ გადმოსარეკრინას, ასე გვიაქმს ომის რიწყანი,
სპარსის ჭაბუკნის დიდის მოუხდეთ, შევქნათ ბედის წყევანი,
ერის წაქცევის ასი და ასს ათასის ძლევანი.

59 მე ვჭაბუკე მხანი დამიყოლეთ, ეგე ომი მე დამლევით,
ჩემი სპაჰი დღეის უკან, ასპარეზე და ხიდსა დევით,
ბუდი მოკიდეს დაიქუხეთ, მართლა თავი გადლადევით,
თქვენი მოვდეთ ხოგხოგებმა, მათში ვიქმნე როგორც დევით.

60 დილაზედა რაზმი ვაწყოთ, მათკენ ვიქმნეთ ჩვენ წახრილი,
სადაც დგანან აქეთ ნაპირს, წავყვლია იმათ თისრილი,
იმის ასრე გარდავიდეთ, ასეთნ იქმნას გარ-გასხრილი,
გარ-მოუყოვხსნათ დასხოცადსო, როგორც დოლაბს ძალებს ხრილი.

61 ერთი კაცი წამოსულოდა, ნიაზის თავს დაეჭირა,
მოსულა მისი გამოპარუა, ჩუენ-თჳს ლხინი მათ-თჳს ჭირა,
ვჰკითხე ომსა როგორ ბედუჳნ, შებმისა აქუსთ საეჭვირა,
მითხრა უმძიმსთ მათ გარდმოსულა, გზა დ წასულა გაეჭირა.

62 ასე ჰსთქუა თუ გროვდებიან, ქვიშას რასმე პარგს ჩაჭყრიან,
ხან ისრებსა შესწჳადებენ, სან მოლანი რამლსა ჭყრიან,
მესტროლაბე სტროლაბისა ჰშლის, მიმსუდლელს უკან უგუჭყრიან,
მოსწუენიათ უცხოთ რასმე, ვეჭობ ურებს ჩამოჭყრიან.

63 ეს გავიგონე მათგანვე, ჰსთქუეს საქმე მოგუჳდის მარცხისა,
რაცა ნიშნები ვიცოდით, აღარ დგას წყალი გარცხისა,
სრულ ჩამოსცჳვდა ბურჯები, ეტლმან ქუჱს დაანარცხისა,
თილისმთ ნაქსარი დამალეს, რაის ჭქონდათ თუ რაც ხისა.

კარი 4.

შებმა მოურავისა და თათარხანისა და გამარჯვება მოურავისა და გაქცევა თათარ-ხანისა.

64 ესე ამბავიც გვიამბ, ღმერთი უწყრების თუ რევდა,
იმ კაცსა ჰქონისე საბრძოლი, მათში რა უფრო ურევდა,
გაითხრა თუ მშვილდით იბრძვიან, ფოლადი ისრის ჰირევდა.
თოფვი და შუბი არა აქვსთ, საწყალნო მწუხრ ქათ კირევდა.

65 თხრილის პირს ჩვენ მივუყენეთ, მეთოფე ქამანდარები.
ესროდეთ თოფისა კომლითა, ვერ დაიხსნან დარები,
აქეთ ესენი ესროდეს, ზეით ცხა განაკარები,
რა თოფებს სროლა გათავდა, შუბთა ჰქმნეს ჯაჭვზე ჩხარები.

66 რომე ვიწოდეთ ჩვენ ზედა, უფროსნი ქვეყნის ზომითა.
ჰქონდათ გამარჯვება ჩვენსა, გაუძლებით მათის ომითა,
რაზმი გავამზე მივმართე, მკლავითა დაუშრომითა,
სისხლს ჯარს პირქმნეს მიუხე, სისხლთავე დიდის ნდომითა.

67 მეფე გულ-სრულად მობრძანდა. მე ნახა შუბის ძგერება,
ვისცა მიუხდის თამამად, იგ მისგან გაიმტვერება,
ფეიქსად იბრძოდეს ქართველნი, ხმალთა უფრო მტერება,
ქნამა ქნუშისა ვმა არის, იმით ვინ მიეფერება.

68 ომი გასწორდა შეუქმნეს, ცეცხლნ კაცთა თოფის სროლანი,
ზოგი ბორდღიყდა ცხენს ქვეშე, ზოგთა აქვს მკვდართა წოლანი,
დარბაისელნი იბრძოდიან. მეფისა კარმყოლანი,
ომში ისინიც მოუსწრნეს, ვის ექმნა უკან ყოლანი.

69 ჩემი რა ჰქონდა დიდად მიქებდა, ცრაპასი და ცუდი კუწმისა,
ეჭვიან დასდგის უსაკვირვლე ეისაკ ჩემი შუბი ეხა,
სად მივმართე შევაწყვე, ლაშქრის ჰსთქვან არის ჭვრეტა,
ქული მე ხომ ამოკვეთე, რას უჩქმდა მეცს მეხა.

70 ვჰხოცდით გულ-მედგრად ვიბრძოდით, სწორედ რაზმს შუა ვზბუნვდი,
რომელსაც სისქეს ჯარს მივხვდი, ერთმანეთშიგან ურევდი,
რომელიც ჯილით წარმოსდგის, იმის სისხლს უფრო ვსთხევდი,
სიცხეშან ძალი დამმართა, თავლსა არ მოვიწყურევდი.

71 ფიცით შეუკადრო მეფე, სამი გავჰსტეხე შუბია,
მას უკან დახტით ვიბრძოდი, სისხლით ავავსე უბია,
დახტიც რომ გატყდა, ხმალს ხელი მივჰყავ, ვაყენე გუბია,
ჰაეროსანს ჩემსა სხვა მტერი, სადაგ ასე უბია.

72 იბრძვიან ერთ-ზედ ქართველნი, ვმა ისმის ჩახა-ჩუხისა,
თათრების ჯარი გაწყვიტეს, მებრძოლნი მეაწუხისა,
მეფის-თვის თავს ვინ დაზოგავს, ტან-სარო გულად უხვისა,
მრავალთ აბჯრისა ცემისგან, ჰსთქვეს თუ ვმა არის ქუხისა.

73 ჩუენნი ბრძოლა შუბით არის, მათი ისარ კმაღ ისრის,
სითაც შეჰყვეთ ცხენი იდგის, დაამტვრის ისრის,
ვისაც თავს დახტა დაჰკრის, არ ეგონის ისრის,
ღმერთო მაგეც გამარჯვება, რომ რაზმში ისრის.

74 დილას შებმულთა ცხრა ყამლინ, ჰქონდათ სისხლისა დენანი,
მამაცულს გამარჯვებასა, მართლად ვერ მოსთქვლის ენანი,
ჰეროის და ცემის კმა იყო, სხვას არ ეთქონდა ხმენანი,
მწარეს გულსრულდეს ისრისა, საქმლო არ შეინენანი.

75 ზოგს მოკლეუ შუბი ეჩინარი, მარჯვენად ჰქმართულედ სროლითა,
ვის დაუჩატდენდეს მოუკლით, მამინდა ჩუენ თროლითა,
ავს ჯაჭოსანთა ვისაც ჰქონდა, შეჰქმნიან ცხენს ქვეშ წოლითა,
თორმეტი მარტო მე მოვჰკლე, ვერა მქმნეს ჩამოვროლითა.

76 ისრის საჭმირე რა გადარო, რამდენი რამე მომესრო,
ჯაჭვშიგან მომხვდის ნამტვრევი, სადაც რომ ჰელი მომესრო,
თმა მწყურვალა მას დღესა, მწადს მათი სისხლი მომესრო,
ამ ჭირ-სახელის მოქმედსა, ბოლოდ აღარა მომესრო.

77 გამარჯვება ამოვჰსწყვიტეთ, დავიმერენით დავჰხოცენით,
რაც მეფეს და ქრისტეს უყვარდა, ყველგავა ისე ვჰქმენით,
იავი მოდის მეფის წინა, თუ რამდენი ვით ვჰსთქვა ენით,
სხვა მისებრივ გამარჯვება, არ მინახავს არც ვარ სმენით.

78 მეფემ ჰბრძანა დღეს ქართჳელნო, ვით გმართებდათ თქჳენი ბრძოლა,
ვჰფიცავ რომე ჩემის-თანა, არვისა ჰყავს ყმისა ყოლა,
თავი ჰქენს გაუგზავნიათ, გარასჳმ ჰყოს თან-მიყოლდა,
ძმად და შვილად მიმაჩნიხართ, უფროსნი ხართ გაამყოლდა.

79 ზღვ რომ ტყეში შემქჳრალიყო, მესამეს დღეს მოჰყავსთ კრული,
რახტ უნაგირ კეცხლოსანი, ზოგი ოქრო გარდაკრული,
მე არ გავჰქვი სამოყვარსა, ვინ ვჰქვი კრმლის შემოკრული,
ვინც გამყარა მე მეფესა, არსმცა წყეულ დასაკრული.

80 ომი გარდასწყდა ვამოყჳსეთ, ქელი და გული ლხინებსა.
გვირით კვირამდის კმა იყო, ნეტარ ვინ მოიწყინებსა,
ყირმიზის ღვინოსა თას ზედან, სურებით მოადინებსა,
რა ზარხოშობა შეჳქმნის, ხან ხელი მიჰქვსთ ქინებსა.

კარი 5.

მოურავისაგან მეფის დაპატიჟება ნოსტეს და მეჯლისი. და მეფისაგან მოურავის დის ნახვა და თხოვნა და მოურავისაგან დათრობა, მოციქულის მიყვანა მეფესთან და მეფის დედასთან, და მერმე მეფისაგან ფიცის მიცემა. და შერთვა მოურავის დისა. და ქვათა-ხევს ქორწილი. ნახეთ აგი ენა. რომ-ელი გაქებით ამ საუფროსელთა, როგორც რუსთველი ჭაბუკებს: აგის სა-სიენების მოსმენა. ამს უმეკვლი წმასნისა.

81 ხანი გამოსარჩლე ამაშა, მე დავიპატიჟე მეფესა.
თუ მხიარულად მეწვევა, დარბაზსა კარგსა სეფესა,
ურჩებსა ბუღო-ტაბილსა კოშმაღლსა, ნადაგ კართა მეწეფესა,
ბოლოს რას უხმეს, გესმოდესთ ამა ამბისა მეფესა.

82 მეკრებს დღესა გაამართე, მე ლხინი ერთა-ჯამებს.
და მეკანდა ტურფა მეჭურჭლით, მეჭურჭლეთა გულსა ამებს,
მეფემ თურ თვალი მიაპყრა, მექმნა იმისოთვის წამება,
გამართულება და ლხინთ ნახვა, ყრმლა შემექმნა მხამება.

83 ასე გარიგება კარგ გვარი, მის მის ალაგსა დასხმანი,
ვის დვანობ თავი მოსტაცის. შემქმნა გარეთ გასხმანი.
მეფემან ჭაბუკსა ჩემის დის. მწადით დაფის დასხმანი.
მე ვუთხარ ღვინო დაუსხა, ვეჭობ ჭქმნა არ გარდასხმანი.

84 მეფემ თურ თვალი შემჭისჭვიალა, მან მოინდომა მრუშება,
ვედას ჩემს თურმე აძრობეს, შექმნა ვაი და უშება,
მეფემ შინ კარი შეუხსნა, დაუწყო ქალს დამუშება,
რა ესე საქმე გარდამხდეს, ვის ძალუძს წყლულ დამუშება.

85 რა შევიგენ მე ესე ვჭსოქვი. არ მყოლოდა ნეტარ მე და,
რომე მეფემ ესე მიყოს. გამოვჭსდგებით ისი მედა,
წყალობას რომ მპირდებოდა. თურმე იყო ეს იმედა,
მერჩივნა და ხლმის მემოხსნა, ნეტარ როგორ გამოიდა.

86 მეფეს კაცი მოუგზავნე, ეს არ იყო თქუენგან ქმნანი,
რომ ჩემი და გაგაბოლმით, სიტყჳა ნუ გაქუს ასის თქმანი,
ნუ მიჭირე ბა ბოროტის საქმეს, ნუ გაქუსთ ცუდი გულის-თქმანი,
თუალუმ თავი მოგაჩუეულია, არ სჯუნის სიტყჳს უგუთქმანი.

87 ეს მინდოდა შვილისა თჳს, მე დამეცდო კლმის სახელი,
აწ ესე ჴსთქუან მოუთხრავის, სახლი გახდა საბოძუერელი,
ამ საქმესა ჩამამეხსენ, მე წყალობად ამის ვყელი.
რად დავგვიწყდა ალაგ გასხოვს, ომი შარმან წინანდელი.

88 მეფემ ფიცით შეუთუალა, მე შენ მაგას არ გკადრებდი,
მაგრამ ცოლად იგ შევირთო, სხვისთერთული ვისაყიბდი,
ქართლს დავიჭერ და დედოფლად, გაიხარე მით იმჟღენდი,
შეკვეთოლე თუ ნუ დამკარგავ, აგრე ადრე ნუ დამთმობდი.

89 ოდეს გნახჳტნ დიდნი კაცნი, შეგიკუეთნეთ დაგდებასა,
ჩემსა ცუდად დაჭერასა და სუბუქად აგდებასა,
შადიმან არს ჩემი ქიშპი, გირჩევს სიკუდილს გაგდებასა,
ახლა მიჯობს ჩამამესხენ, ბოლოს ჭირში ჩაგდებასა.

90 შადიმან ამად დამქიშპდა, აქუს მამაცობის ზრახჳანი,
ერთხელ ეს ვუთხარ შენსა კრმალს, არა აქჳს გუერდთა ახჳანი,
თურმე შექმნა გულშია, სხვდა კუნესა და ასუანი,
სხუას რას დამაკლებს ქნითა არამც მოიმეღვას მახენი,

91 იმავ სიტყჳსა მოგახსენებ, კელმწიფესა ზესთა ზესა,
ჭკჳანსა და გონიერსა, სხუათ ძალ-გულსა უფრომკნესა,
სჳმონ მეფის შვილის შვილსა, ნუ მიჭირჳბი ნდომის ზნესა,
თქუენც ის ჰქენით მამა პაპათ, რომ მოუჳრობა სითაც ქნესა.

92 კასთ მეფისა ეს მეც ვიცი, არ გხუდებისრა შესართავად.
სხუა ბატონი ვინც არიან, თავ-მამწონნი გჳრად თავად,
სასარჩლით ქალს მოგცემენ, ტკბილის სიტყჳს დასაზავად.
ჩამამეხსენ დას ვერ მოგცემ, სულ ნუ შემიქმ გასართავად.

93 ებრძანა თუ არას საქმით, არ დაჭიმლი მაგის შერთუას,
ნუთუ რასთჳს მიზარდები, მოცემას და ნების შეროთჳას,
თუ ბოროტი მერე გზრახე, ახლა ჰკიდა ნების შერთჳას,
ნუ უპირებ ცრემლთა ჩემთა, ზღჳათა შინა სადმე შეყრთუას.

94 მეფის დიდს დედოფალს, შეეხვეწე მუდარობით,
თქვენი შვილი მე დას მიხოვს, მე არ ვაძლევ ჩემის ნებით,
არა ვღირს-ვარ დაუმადლე, გამორჩევის კაის მცნებით,
ძმა, შვილი და თავი ჩემი, იმსახურე გულწრფელს სვებით,

95 ებრძანა თუ არას მიჯერს, იქნებ ვმოურჩობდი დადიანსა,
შენ ხომ მაინც ერთ-გული ხარ, ჩვენთვის დასდებ თავს და ჯანსა,
რომელიც ჰსწადს მაგას იცის, ნუ შეამთხვევ ცუდს გარჯასა.
ვეფხისა ადგილს ვინ შეიპყრობს, ან ვინ შეხვდეს ცის-მარჯასა.

96 კრძალვ მოვახსენე მორჩილობა, თქვენგან დიდი კაცის წესია,
თქვენი ყმა არავინ არ არის, სხვა ჩემზედ უმრწემესია,
ჩემი და გაუთხოვებელად, არ დამორჩების ესია,
გაუმარჯვებლობის დამეხსენ, ნუ შემქმენ სიკვდილით მკვნესია.

97 გაჯავრდა ესე ებრძანა, შეხოცა გინდა ვიცია,
მერე მე ვჰკადრე მეფეთ, მიბოძე მართლა ფიცია,
რომ არ დაიგდო მასეთგან, ეს სიტყვა დაამტკიცია,
მან საფიცარი მიბოძა, არ მოგჰშლი თუმცა ვიცია.

98 აღარ აგრძელა მაშინვე, იმან გამართა ქორწილი,
სასახლის დიდსაზან, სვდა მაქეს უფრო ორწილი,
ზურნით და ფანდური ბედისა, ჩემი მიიქნა მოწილი,
ქალი პირ-ბროლი შერთვებით, ბაგე-კბილ-ტურფა მოწილი.

99 მეფე ქართა-სიყვს წაბიძნდა, ნოსტელდამ ასლო არია,
ჩემი დაც თან წაიყვანა, დღე ჰქონდათ გასახარია.
წინ მოუძღვებს მაშხალით, ნაცვლე წინა-მძღოლია,
მან ჰქონდა მეფეთა ქორწილი, ქვეყანა-ხვევს გასაკმარია.

100 მუდმოულო იქ დაჩნდა კარგ-მცველნი იოსებ გადელავრა,
მისგან იკუთნის ყურებსა, არ ჰქონდა თუ დღე რამ ნავის,
სრულ მისა ყმანი მორბიან, ალმართია თუ ბაკკა,
ვინ იცის დიდა რასა ჰმოობს, იქმნეს თუ ლამე მაკეა.

101 ხანი გამოხდა შეიქნა, თქვენ ესა ხუთად ექცსადო,
ჭაკოის-ხელს დადებს რაცა ჰქნის, სრულ ვერ გაუძლო ლექსადო,
შეთავრბნენ უთხრეს მეფესა, სათრობელ შენ ვინ ჰპ სადო,
არ გიძაბიან ეს არ იქმნება, ნუ შეგვიქმ ქართველთ მკვნესადო.

102 ჩემს მოყურებს მწვე უხაროდა, სხვანი ჩურჩულით ჭსჩმახევდეს,
მაშინღა უთხრის სუფრაჯმან, როდესაც მეფე სუბევდეს,
მე სავიცარი კელთ მქონდა, შენახვით გარგა უბევდეს,
მე თუ უცილოდ შემეტყო, სუფრაჯის სისხლი გუბევდეს.

კარი. 6

მეორედ მოჰყვა მოურავი თავისს სჩავარს, მოზღუდვარი ქნით რომ სა-გედილი დაუშვათ მოურავს, როგორც თუთას ჭბოძანებს: ამისთანა კაი ყმა ვითარ არსო პატრონისათვის სასიკვდილდოდ გამოსაშველით, მაგრამ ავი ქნა ასეთი არისო: თუ სხს ბედს უჩივის.
მეტეობა მოურავისათვის თავისის სიკვდილისა, და გამოპარვა და მასიში წყალში გასვლა ცოდ-მგილით, მეჭეთის გასვლა, მენ ლოტა, და ნაუგზათ-თან შისწლა.

103 წავკითხოთვს მერე იდგა, რომ მასით გაკლა ოცად.
მერვეს წიგნით დავკებარე, მოდი ვიქმნათ ნადირთ-მკოცად,
ყარაას ვინადირით, მშვილდი ჩემნ ვჭქმნათ ქელთა მოცად,
მიგნით ლალაცს მიპირობდეს, გზანი ქმნათ გარეთ მოცუად.

104 მერე სიტყვა მოეტყუა, მათ ჭრიჭკაზედ ნაყოდა,
ერთხელ ქოქვა ამის მეტად, ნუდარ მეტეთ მაგას ყოდა,
ნეტარ ყმაღა ამის-თანა, სხვას მეფეს ვის ქოდა,
დიდს ომსა და გაჭირვებას, ნეტარ ვინდა წამყოდა.

105 მერემ ბრძანა ამას სიტყვას, არავის გვიყვავ ფეროებით,
მან მომარჩინა სიკვდილს, მძლავრის ლაშქარის გასამტერობით,
მე რომ ამისიდა მყავს, იქნემ რა გოჯით იმის მტყუობით,
თუ მტრობდეს დასაც დაუფდებ, მას გავხდი მიწა მტვერობით.

106 დაუყენეს თუ რას გარგებს, აბა გვეხრდეს მარტო ისი,
გვერდის არვინ მოგიდგებით, შემოგვართვათ მზა და თუსი,
თქმულა სიტყვა სასარგებლო, უქეთ იცის სხვამან სხვისი,
ერთი კაცი ქვეყნის თუს, წახდეს კარგი თუნდა მქისი.

107 ბოლოს ქოქვა ამის დასა, მე გაუმეფობ გავირიდებ,
ამათ ქოქვა არ იქმნებისა, თუ არ მოჰკლავ თავს არ იდებ,
ამას ტოცხალს დას დაუბდებ, ჩემნის დღეს ხომ აბინდებ.
არ იქნებას თუ არ მოჰკლავ, მართლა გულს არ გაიწმიდებ.

108 დაესკვჩნათ ჩემი საკვირველი, რა დიდამ შექმნეს თვნებ,
ბაადა ჩერქეზიძის, მაქეს ფარეშთ-ხუცის ჭხსენება,
მან გაიგოს ჩუქლ მოჯჭკლდათ, ეს თურე ღმრთისა ნება,
გამომართა მან მოთხრა, აჩქარდი გიჟობს ცხენება.

109 ფიცით მოთხრა უსაცილოდ, ასერ მოვა ჯარი მკჳდლელად,
ახალუხ'სედ კრმალი ვირტყე, ცხენისაკენ ვიქმენ მკლელად,
საჩუროვანის ცხენს მოვაჴლტი, უმისაკენ ვიქმენ მსჳლელად,
ეგონსეს მამიმს ფარეშთ-ხუცესს, მან ცხვირისა ექმნეს მჭრელად.

110 სამალდო გარდმოვირბინე, გამოველ კლდის ნეგოსა,
ლამქარი უკან მომდევდა, კლდი კრმალს მაგრა ეგოსა,
მადლიმან მოდგა კლდეს გალმა, შემძახს მართებს ეგოსა,
დავბრუნდი ვუთხარ მოზრდანდა, ვნახოთ ვინ დაიბეგოსა.

111 რბენით მოველ იმა კლდესა, სად რომ ჭქვიან გელიყარა,
იქ ქჳჭითი კაცი დამხვდა, თავი დაბლა დაეყარა,
ჩამოუხე ჴ გამოვართვი. მშვიდად ისრი აეყარა,
ჩახჩურს ვაძლევ ფეხიდამე, ქალმან წინდა წაეყარა.

112 ჩასუროვანის ცხენს ვიჯე, მაგრამ იყო დია კარგი,
მშვიდად ისრისაც გული მომცა, ვჰსთქვი ეგებ არ დავიკარგი,
თუ ცოდვ-მჳიდი გარდავახტე, მე არ მინდა სხვა რამ ბარგი,
სისტყვეს ლექსვი ამოვისარე, თავო ჩემო სხვაგან დარგი.

113 დიდ-გორი გარდმოვიარე. გზა ჩავველ გორითიბისანი,
ცოლს მჳიდი ტყეშა აგასწარ, მე არ ვინადვლე სხვასანი,
ცოლმა რამ ყმათ წამოვლოთ, ოქრო იჳალ მუჴასისანი.
ასრე მომაჴდა ქორწილი, მეფის ჭერიზა ჩემის დისანა.

114 მოიდამ დავჴრე დაიწყო, ქჳჭმელდამ ჯარმა დინება,
სასაჴლის ტაქჩლი შეუდგჳჭს, მით უფრო მომეწყინება,
ვინ ქიშჳად იყო ჩემ-თანა, გულსა მიეცა ლხინება,
აიმორაქეს ქონება, გარეთ იყო თუ შინება.

115 მამის განიდ ბერი მქონდა, უფროთ ჩემი ნაშოვარი,
ქჳჭლდამ ერთს ჭალს ჩაიარა. მას მოუხდა გრიგალ ქარი,
მაშინ დავგმე ეს სოფელი, ვჰსთქვა თუ რა მჳჭ ცუდი არი,
ვიშონ მქონდა სიხარული, დღეს ტირილი მესაზარი.

116 მქებნიდეს მათსა მარნარსა, ჭქონდათ ყოველგან ჩხრეკენი.
დამაგდებინეს საყდარი, ველარ მესმოდა რეკანი,
კლდექუეშა ბურდღუჯა სჳლისაგან, იყურკთ აღარ შემრჩა მე ჯანი,
გულსა ვეტყოდი გამაგრდი, ამ დღეს არ უნდა დრეკანი.

117 ექუსი ყმა შემომეყარა, მარჯუჱ და ჩემი ზრდილია,
ვითხრეს თუ საითაც ავირებ, გზის-წასრულნა სიადვილია.
კაცი ხარ მჭიჳე ჭირ-ნასრული, ბევრის ომში გამოცდილია,
ზოგჯერ მზის შუქი მოუხჳდავს, ზოგჯერ დაუფარავს ჩრდილია.

118 გზები შემიკრეს ყოველგან, სამცხის მთისა და ბარისა.
კაცნი ჩავგზავნე შუაღამ, თქუენ ნუ გაქუსთ შიში ჯარისა,
მათ შვიდი ცხენი დაჰპარეს, ჩუენთჳს სასხდომად კმარისა,
უნაგრიანად მომისხეს, ვთქვა თუ ეს კარგი არისა.

119 წავკისს რომ ვიდეგ ბაბუნა ჩიკაძე თანა მხლებოდა,
ჯაჭვი და შუბი ეტაცა, ერთი თჳთ იმას ჰსცემოდა,
მომმკებნა მზოუგა მოამართუჳა, მას ჰსწადდა მეცა მნებოდა,
იმ ქელი კაცი სიმარჯვით, მართალ უკეთ არ იქნებოდა.

120 გოსთიბეს იყო სხუა ჩემი, მოყმად ულაყი ცხენია,
ზოგზოგი თოხარიკები, ზოგსა აქუს სიფიცხენია,
გულსა მღაღევდა სახმილი, ალისა მე სიცხენია.
ვაჲ სიკუდილი და კარგუა, და საქმე შესარცხჳნია.

121 ემათ მითხრეს სითკენ წავიდეთ, ერთი გვიხმს გასაბჯელია,
მე უთხარ ყოვლით მაღონებს, ჩუმი წყრა და ბედია,
გზები დავჭსჩხრიკოთ სით მიჯობს, არა მუავს მოასწიედია,
წავალ ვინც დამხუდეს შევაკუდე, დავიწჳა ვით აბედია.

122 მე არსით აღარ მევონა, უკუდავად გავლა გზებისა,
ცეცხლი მომიდჳს გარშემო, ყოველგნით ასაგზებისა,
ემათ უთხარ დიდ-გორის მივმართოთ, ვერ მოსჳლდა იყოს მზებისა,
თავს ვეტყჳი ხეტარ რა მოხდა, გაწყრომა მიზეზებისა.

123 ქალნი და კაცნი ვინცა ვართ, შევჭკრბით დღემ რაჲ ჰქმნა ბინდება,
რასათჳს წა ხე უბრალოდ, ცრემლი ამის-თჳს მდინდება,
მთის-თავს ვჭსთ ვი ჩემთან მყოფელთა, გული ნუ მეუშინდება.
ჩემთ მკვიდრთა ჩემთან სიკუდილი. დასთქვი ნურავინ ჭირხდება.

124 იმ ღამეს წავედით დიდ-გორით, უგზოთ მთათ ბალახიანთა,
კოშკის თავს გზა გარდუქციეთ, ნაკვლდით მაღნარს მთიანთა,
მქისიანს თავს წავადექით, ვერ გვიგრძნეს თელოვნიანთა,
ტყეში შევბრუნდით ხელ-დუმული, ვერავინ გვნახავს კმიანთა.

125 თელოვნის თავსა ხშირს ტყეში, მცირე დგას ტბისა გუბენი,
აქ გავეთიენდა დავდექით, ვჰსთქვით ვართო მცირე სუბენი.
ცოტა რაც გვქონდა თან გვახლდას, უხმლოს სავსე გუდაქურს უბენი,
გულს ვუთხარ ნეტარ აქ რა გვქსა, არ მოისმარვის შუბენი.

126 ფეხის მიწყნარების დრო მოხდა, ღამეა მგონ ძილ-პირისა,
ჩვენს სიჭაბუკეს მჰსწრაფელ მოელიან, ცოლ-შვილი ამად ტირისა,
ვუთხარ ნუგეშისთ ღმერთის მომადლებული ჭირისა,
კიდევ წყალობით მოგვხედავს, გულწრფელ იქნეს ძირისა.

127 უთხარ წავიდეთ ახლა ჴსჯობს, საქმენი მინაშურია,
კარისანის თავსა წავყვლევით, სად ახალ-ქალაქურია,
ჩავედი იქ საუდარს ჩამოვხე, ჩვენთან მყოფთ ლოცვა სურია,
იქ შეიყვი არვინ დაგვიხვდა, მოხსათ ჭამეს პურია.

128 საყდარსა ღვთის-მშობლისასა, ჩვენ შევეხვეწნეთ მუდარათ,
ამ შეჭირვების მგზავრობას, შენ ნუ გვიქმ გასაცუდარათ,
გზა მოგვეც ოთხდასისა, ვინც რომ ხარ ნავთ-საუდარათ,
დამჴხსენ რქევას და სასჯელსა, ვიქმნე სამ დასაუდარათ.

129 იქიდამ კაცი ჩავგზავნე, ხიდის-გზის შემტყობარია,
დავბრუნდე ხიდის-მცველები, ნახე არ არის არია,
მართლად გასინჯე შეიტყევ, გზის მცველი ბევრი ჯელ მცდარია,
ქვების ძირსა შევეფარსთ, მით თავსა დავჰსცეთ ზარია.

130 ხიდზედ ჩავიდა გასინჯა, სამოცი კაცი ფრთხილობდა,
მითხრა თუ დგანან ფეჰკზედან, ერთიცა არა ძილობდა,
ერთი ქმუღლის მეზრეს, სხუა თოფს დაჭირვებს ცდილობდა,
რომ არ შეგვიპყრათ რა მოხდეს, იმას ის უსაცილობდა.

131 რა ეს მესმა ამის-თანა, ვჰსთქვი მიქნია ონარები,
ამათ დავხოც უსაცილოდ, აღარ მინდა ფონარები,
ვავედით ხიდი არაგთა მათთა ვიქმნნეთ მშონარები,
მომყევით და ნუ გაჰჴსდრკებით, ნუ შეჰჴქმნილ-ვართ მცონარები.

132 ყმათ მიოხრეს თუ ზოგოს დახოც, ზოგთ გარდგიგდონ ფიცარის,
აქათ რა ქნას ბრძანება აქუსთ. მეფის დანაფიცარის,
კმას დაჭერიან ძახილითა, გარეშემო ვინც არის,
ვეშე არ შეარჩეს მეზობელთა, სახლი მისი ვინც არის.

133 ერთი თასი სქლად მოდიდო, სჳფტის-ცხოვლის მესაწირად,
არც მწუწ ბურის ფასის-თუთ, სამოც მარილი იგ სალირად,
მეკერტე წე სჳფტის-ცხოვლისა, გამიქუსნე შენ ნაზირად,
ცოლ-შვილთ ცოდვას ნუ მიჩუმნებ, დღე შემქმნია გასაჭირად.

134 რა შევსხედით წყნარა წყნარა, ხიდის ბოლოს ჩავედ ნელა,
მტკუარი ხსნეს დედებრ შეკრთეს, ქალთა გასულა გაქმნელა.
უთხარ გულსა მაშა ნუ გაქუსთ, ღმერთი არის ჩუმნი მშველა,
ცხენს მივეცით სადავენი, უზე კალთა დაგუჩუჩულა.

135 ცხენნი ცურვით წყალს გავიდნენ, მე ჩავიგდე სასწაულად,
ხიდის-მცველთა ყურს იგრძნეს, ყურც მოიჭუჭუს ყურცა სულად,
ქალთა ღმერთის დიდი მადლი მისცეს, რა რომ იქმნეს წყალს გასულად,
შენ დავიხსენ მემოქმედო, მაწუწკილი ალისარულად.

136 წავედით ნელა მივედით, მტკუარის სამრეკლოს ძირამდის,
გარდავხე თასი ავიღე, მე შევაწიე მისამდის,
მერე ჯუფარი გამოვისხე, აღარ ვარ მოსაწყინამდის,
ცრემლი დავჭსთხე ყელყურებით, სავალას ჩამომდინამდის.

137 კარის-მეწუმიგან ვილოცე, საუდარი დაკლიტულია,
თასი კარს წინ დავდევი, მას შევავედრე სულია,
გმოხმო გამსახურო მუსამდის, გიქმნე სულ-ამოსულია,
არვინ მაცადა მას მკიდად, სხუაგნით მქმნეს მე წასულია.

138 წამოველ შევკრე წავედით. მივედით მისაქციელსა,
ნუგზარ მოვიდა კარს სიტყვით, უყურეთ მის საქციელსა.
მითხრა თუ ჩემს თავს რას ვაქნევ, ქრისტიანას მის საქციელსა,
ჩემის ქრისტიანად თუ მეტყვი, აღარ გჭირდება მისაქციელსა.

139 დილაზედ ოჯთან წაბრძანდა, მივიდა ახალ-უბანსა,
იმ დღეს იქ დავმართით ქალებსა. ვერავის ვნახავდით უბანსა,
მე ისევ გალმა მექებდნენ. მაღნართის უბან-უბანსა,
დახინა შემექმნა-ტირილად, ზარის სიოველი უბანსა.

140 წავედით ღუშეთს მივედით, ვაჩივლე ჩემი ჭირები,
ნუგზარ ერის-თავს ვუამბე, როგორც მათავსეს ზარები,
მან მისი ქალი რა ნახა, ცრემლითა ასატირები,
მითხრა თუ საქმე გავხადო,' მეც შენთან გასაჭირები.

141 ზითხრა ყმისაგან პატრონის, მოუყრობა არის ავები,
ბეზღობას კარ ასცილდების, საქმე არს გასათავები,
შენ ხომ ზედ უნდა წააკიდე, მის-თჳს მოიჭრა თავები,
ან აგრე მოკა გულისა, სევდითა დასაწყავები.

142 თუარა მეც შენთან მოვჭკუდები, რასაც იქ მეც ვარ მქნელია,
ჭკუობს საყუარელს მოუყარე, ქსე ნათქუამად ძნელია,
შენ-თჳს მწუხარეს მედების, ცეცხლი მწუავს მოუნელია,
რადგან შენ გხედავ უბედოდ, დღე მე შემქმნია ბნელია.

143 გკადრე თუ დავჭსდეგ რას კელს მედი, სადამდის შემინახევდე,
ყმათ რომე არც იქუამ მიახლებთ, მუდამ სევდითა ვახევდე,
ჩემსა სახლსა და მამულსა, თუალით ვერ დავინახევდე.
ჩემსა ბედსა და წერასა, ვჭუმობდე და ავად ვაჴრახევდე.

144 მოვახსენე ერანის კელმწიფესთან მე ვარ წამხედველი,
სიკუდილს მამაც გარდავრჩეთ, შეკრებუკო ვიქმნე ჩამხედველი,
უსამართლოდ მაბეზღარით, ვერარ ვიქმენ თავის ამხედველი,
აქანამდის შუებით ვიყავ, აწ მყავ იქმენ ჩემთჳს ჩამხედველი.

145 წასახედველად მოვემზადე. აღარა ვარ დასადონად,
მითხრეს ჩახუალ შენ იმათგან, შეიქმნები მოსაწონად,
რადგან გარდავს სიმძიმილი რომ გახადა ცრემლი ფონად,
წაველ რაგაც მომეკლიერს, მოვიჭარებ მე ამბონად.

146 ნუგზარ მითხრა ერის-თავმან. ჭსთქუ თუ ჩემსა რასა ჭბრძანებ,
მეც წამოგყუე უსაცილოდ, წავიდეთ და ნუ ახანებ,
მეფესა და სულ ქართუელთა, არას ვაწყენ არას ვაენებ,
დიდს კელმწიფეს შევისწავლი, ჭაკრსა არას არ ვათავნებ.

147 მე გუთხარ მე წაუვიდე, აწ სხუაცა დამებრალებდეს.
მან მითხრა შენ წაგაკლიონეს, მე ვიცი შემობრალებდეს,
იქიდამ დავრჩეთ ორნივე, ნეტა ვიეს თუ ძალედვიდეს,
ისევ გაწითლდეს სპილენძი, რაგინდ რომ ჭხმირად ჭკალევდეს.

კარი 7.

მოურავისაგან ყეენთან წარსული ცოლ-შვილითა და ყურყუთას ფონზედ კოლოტაურის მიხნედა.

148 რალას ვაგრძელებ წავედით, მე ცოლ-შვილითა ვიარე,
გზა წარვკვლეთ საგურამოსი, და არე მათი ვიარე,
ლილოს პირს ჩაველ ლოჭინის ხევებში დავუტიარე,
ყურყუთას ფონი თხლად დაგვხვდა, ჩვენთვის არ დასანითქმიარე.

149 ესენი ღამე ჩავვლევით, გათენდა იალღუჯასა,
შეკაზმული ვარ მივდივართ, თავი მოსწონდა ლურჯასა,
იტყოდეს ჩვენნი მნახველნი, გეახსნო მაყარს ბურჯასა,
მე ეს დამშართა სოფელმან, ნეტარ ვის უშვენს ურჯასა.

150 ეს არ ვიცოდი ცუდ-მადი, მე კაცი შემომბედევდა,
კოლოტაური წინ დამხვდა, თურმე ფონს გასვლას მიედევდა.
ადვილ შეპყრობა ინება დავ გამოითხოვით მე მდევდა,
მან არ იცოდა სრულობით. ძალ-გული როგორ მედევდა.

151 მან შემომძახა არ იქნა, ველარ ხარ ჩუმგნით წასული,
უკან მომდევდა წყალს აქეთ, არ ვიქმენ ფონსა გასული,
მითხრა არ იქნა ვერ წახვალ, მზე იქმნა შენთვის დასული,
ვჰსთქუ ეტლსა მოსძაგებია, სოფლით არს გალმა გასული.

152 გავჭკვირდი უთხარ რას მომდევ, შენ რა გაქვს ჩემთან დავია,
ბატონის-შვილმან გიბრძანა, ვინ არის მეხნართ თავია,
იგი არ მშტერობს არ მომდევს, ჩვენ მოყვრობით გვაქვს ზავია,
ეს ჰკადრე იცი პატრონზედ, არა ვარ დამნაშავია.

153 როგორ მე და შენებრ კაცი, დასაჭერად უკან მდევდეს,
ჩემსა ჭიბჭობდეს დაჭერასა, ასლოს მოსულას გაბედევდეს,
ჩემთვის ისარს მომახვევდეს, და სასროლად მშვილდსა ზევდეს,
მე რომ კლდიდ არ შევახო, ცხენზედ როგორ გარდამზევდეს.

154 დავბრუნდი ცხენი შევქუსლე, არა ვჭგარ შენის პირია,
იგი ლიგლიგით გარდვაგდე, ვარქვი თავს უყავ ჭირია,
მას მამის სული უხსენე, მორბოდი აწ რას ჰსტირია,
ორგნით გულწრდები დაემტკურა, გათხარა მქმვის ძირია.

155 ვჰსთქვი მოვჰკლევდი, მაგრამე ჰსჯობს, დამიგდია დაბნედილი.
ამაღამე აქა ეგდოს, გაუთენდეს თუ არ დილი,
ჰგავს ტარიელ სად ტიროდა, წყაროსთან ჰსდგას ხის ჩრდილი,
წავა მიმწყევთ გზაზედ დაჰკოცს, ველარ მიხუდა ავთანდილი.

156 ჩემგან სიკუდილს და დაბნედას, ნურც ცახეს ნურა ჰკვირათ..
შენს ცოლთან დაგიკუმსნია, მოურავს დავიჭირათ,
წალი და სახლი მომზადე, როგორაც გაგიპირათ,
ვეჭვე რომ თავ-ბედი იტართ, დღესი გუაქუს გასაჭირათ.

157 ამის-თანანი კაცები, საჭვრლად დამდევნებიან,
ბატონის წყრომა მძლია, თუარ მომწყეს უფრო ვნებიან,
გამღვუბის მეტი რაღა ჰკამს, რაც ჭირსა გარდამკლდიან,
მეც დაგაკლდები ქუშყასას, ბოლოს ყამს თუარ მიხუდებიან.

158 ჩუენ ალვა-ყალას მივედით, სხუა არვინ დაგუხუდა გზაზედა,
რაც ნივთი იყო სარჩოსი, ჩუენ დაგუაყენეს მზაზედა.
ორს კვირას იქ მოვიცადეთ, იუნენ ჩუენს სიტყუას თქმაზედა,
ჩუენს მერიქიფეს უბრძანით, წამოდეგ ღვინის სმაზედა.

159 ასრე მოგუეპყრნენ გუმსახურეს, როგორაც ჩუენი მონები,
რაცა ვინებით გუასნების, ძალი არ გვიყუჩს ჩუენ ნება,
ზოგი ურძნებით რამ იკადრეს, უცხო რამ მოსახურნები,
ჩუენ ჩუენსას ქუეყნით დაგუპარგეს, დასუსტდა გამომდევნება

160 მათ მივაბარე ცოლ-შვილი, დადგნენ კარს გარიგებითა,
წავედით გზაზედ მივედით, ამოდ და ჩუენის ნებითა,
ესე მეც ვიცი იქ წასულა, ჯერა ვჰქმენ კაის მცნებითა,
დგომა და წასულა ორივე, შემქმნია ბოლოს ვნებითა,

161 თურმე შაჰ-აბაზ კელმწიფე, იყო მისულის მღომელი,
მიველ დამისუდა კეთილად, არა გულნებით მწყრომელი,
სასი რამ დავჰჭყავ მიბოძის, არ ვიყავ შემომწყრომელი,
მაგრამ სხუდა მწუხაკს სახლისა, მით ვიყავ ცრემლთა მშრომელი.

კარი 8.

ყველაისაგან ყანდაარს წასულა, და ინდოთ შებმა; მოურავის გამარჯვება, და მასუკან ბაღდადის ციხის-აღება, და მოურავის ძმის სიკვდილი. მასუკან ტის წამოსულა შაჰ-აბაზ კელმწიფის ქართლსა და კახეთს ზედა; მოუზღვართ ქნით უწინ კახეთს მივიდა, და დიდმან თეიმურაზ თავისი დედა ქეთევან დედოფალი, და თავისი და ქალი და თავისი ორი შვილი ლევან და ალექსანდრე, და სხვა მრავალი ფეშქაში და საჩუქარი წინა მიაგება; ყეენმან ქართ-გულობაში ხამოარით. და უნდა დაბრუნებულიყო, მაგრამ ზევრი მოსტყუვდა ჭეშმარიტ ქართველთ ბატონის, და კახ-ბატონის და ასე დაბრუნდა: ქართლი ინადირეო, თუ ვინმე ეწინააღმდეგოსო, შაჰის მამაცემი ხელს ვიყენებო; ისრუნ და წახდეს ქართლის; ლუარსაბ მეფისაგან იმერეთს გარდასულა და საროზეჯას და შადიმანის სიტყვით მოიტყუება და ლუარსაბის ხამოყვანა, და ყველისაგან თისწყვეტა, და მასუკან მოუკვლა: თავი სეფერაზედ დაიღუპა: მეკა არ მოაშეც დაიო და თეიმურაზს მიეცა.

162 მერმე ყანდაარს წაბძანდა. მტრად გამოუჩნდა ინდოს.
თან წარჰყვა კარგა ვიბრძოლე. მათ დღენი დაუბინდოს.
გამარჯვებული დაბრუნდა, აწ ტრფობით სულსა მინდოს,
მამინც მოვეჭვრიდები ბოლოს ჟამს, ნეტავ რას შეუშინდოს.

163 ბაღდადს წაბძანდა ვისხელ. აღება ჭაბრძანა ციხის.
ძმა მოუკლა გულ-სრულ-მამაცი, კმის აშოშლები რიხის,
მან ურთი კაცი შებრძოლდა. ადვილად არ შეიხის.
ის იქ მოიკლეს ომშია, კაცებმა მღვად ჭყუმს თიხის.

164 დაბრუნდა ტახტზედ მობრძანდა. რა სახმა გავლო მტერები,
მერმე ბრძანება გამოსცა. ქართლის წარჩენის დასაზარდენი,
წამობრძანდა და წამოვჭერ. კარნი მეუქმნეს ჭმოფლი.
არ დამიჯერებთ მოსმენის-თვის, გული მაქვს ასტრონენი.

165 უწინ კახეთს მობრძანდა, იგით რომ იქმნა რაები,
შეუწყდა ქართლის მოვიდა, არვინ ჭვლო შესამხრებები,
ერნი მეფენი იქმნენით, სამგზავროდ დასაძრავები.
თქვენ გარდაბრძანდით იმერეთს, მე რა ვჭამ დასამაგები.

166 მოციქულები გაახლეთ, მოსჭლის და შერიგებისა,
თქუენ რა მობრძანდით იცოდით, მათის წყენის და რგებისა,
მეფე ლუარსაბ მობრძანდა, აწ სიტყუა არ ეგებისა,
ვისც მოიყუანა ამოდ ზის, ლაშქარი არ ეგებისა.

167 შაჰიმან გარდმოიყუანა, ტკბილის სიტყჳთ და ენითა,
მან საჯილდაო იშოვა, თქუა თუ ეს კარგა ვქენითა,
ის თავის-უფლად შეიქნა, მე ვარ აწ ცრემლთა დენითა,
მის-წილ მე ვჰკუდები, შევქმნილვარ, ლაშქართა დასშენითა.

168 თუ ჴსჯრობდა თქუენ რად არ მოხჳწლ, აწა ჰქონ შემოყრილობა,
თუ ის წყალობას ელოდა, თქუენ რად არ იდევ წილობა,
ის ყრანელთა შეიშურეს, თქუენ ჰქენით მოსჭლის მკვიდობა,
თან წაიყუანა ჴელმწიფემ, ქართლშია მოჰკვიდა ნრედილობა.

169 მეც ისევ თან წამიყუანა, ძალი იყო თუ განება.
გულის ჰკუმული სოფელშან, თავი არ იდეს განება,
სრულად მოშავლეს ერანი, სიგრძე სად იყო განება,
ველარ დავესხენ სოფელს, თავი მასცეს განება.

170 დღეს ერის ლხინად ჯდა ჴელმწიფე, უსჳს თავი ჰქონდა ლაღებად,
მასწავლა გამხიარულდა. გულს ცეცხლი ნუ გწუავს დაღებად,
თეთრს მოგცემ ამდენს კათამდის. ვერ შესძლო მიტან წადებად,
სხჳს წყალობითაც დამართო, სცადათ კარის გაღებად.

171 მოაცდანის დასწყჳტს, ტახტის წინ თეთრის-გულები,
მასწავლა ადევ აიღე, ნუ ხარ მცონარად გულები.
ტახტის წინ მივედ თეთრს ჰქონდა, სულ ახალ-ახალ ბუდები,
წინ დამახოქეს არ ითქმის, აწ ტუილი და მრუდები.

172 გულს ვუთხარ ცოტას აგიდეს, დამმართ-სჳწნ არ აქუს ძალები,
ბევრი აგილო არამც ჰსთქუან. ხარბად შემჴსჯჳალა თუალები,
ვჰსთქჳ თუ მაშ რახოს ხისარი. გული მაქუს კლდეებრ სალები,
ბევრის ალებას ვეცადე, მით გავიმართე ძუალები.

173 იჯთო მკარხედა გარდავიგდე, ერთი თავში ვჰქონ დებული,
დიათი ლღიასა მკვიგდე, ოთხი ვჰქონ ხელ-კიდებული,
ერთი კბილშია მივიღე, მით ვიქმენ აზიდებული,
ავდექ გარამდის წავიდე. არ ვისცან არ რიდებული.

174 ჰბრძანა ნუ მოჰკლავთ, ჯაშუშსა, მისს კაცსა მიუბარეთა,
მე ჩემი, ყმანი დამიხუდეს, კართან რომ მივედ გარეთა,
ოთხასის თუმნის წამლებითა, ვერ ვჰხედავ დამაზარეთა,
გუტრდსა დამისუა კელმწიფემ, ჰბრძანა თუ გაიხარეთა.

175 ხოსრო მირზა (*) მე გავხადე, კელმწიფესთან გამოჩენით,
მოვახსენე შეიწყალე, თქუენ წყალობა მასზედ ჰქენით,
ვეხმაროდი ბევრს ვაძლევდი, შევიტკბობდი ტკბილის ენით,
გავამდიდრე მე ჩამოვხსენ, ღარიბობას ცრემლთა დენით.

176 ამად ვჰქენი მამით იყო, ბაგრატიონთ, თესლი გუარი,
დედას ვინდა იკითხვიდა, გლეხი იყო თუ რა გუარი,
მე კელმწიფე ყურს მიპყრობდა, სიტყუა მქონდა მით მაგარი,
ყუელგან წასდა ჭირ-ნახული, ჭკუა შემექმნა წასაგუარი.

177 ჩემთჳს დარმან მოიღრუბლა, აღარ არის მზიანია,
ვიზედაც რომ კარგი ვჰქენი, მე შემექმნა ზიანია,
კლდე გაპანი მტრით შეკრული, მე გავხადი გზიანია,
ვერვინ რა ქმნის ჩემზედ მეტი, თავის გასაზვიანია.

(*) ამის ეწოდა შემდგომ როსტომ და მეფობდა ქართლსა.

კარი 9.

მონდომა შაჰ-აბაზისაგან ქართლის აოხრებისა რომ მოურავი გამოგზავნა და ყარჩი-ხან დიდის ჯარით გამოატანა. და ზურაბ და მოურავმან ერთმან ერთს პირი მისცეს და წამოვიდნენ, მცირეს საქართველოზედ. ურჩივეს შაჰ-აბაზს მოურავი მოკლა, და შაიირის გამოგზავნის და წიგნის მოურავისაგან ნახვა და დაჭერა; მალვით ქართველთ ჯარის დაბარება, და მოურავისაგან ყარჩიხანისა და მისთა სპათა დახოცვა და იმავე დღეს აქ მცხეთას-თან რომ ახალ-ციხე არის, ისიც თაიარო ეჭირათ, იმისი დაგდება და ქალაქს იერიში და კახეთს სრულად ჯარის დახოცვა. როგორადაც ოჳთას ჭაბრძანა: ოთხი საქმე ერთს დღეს ვქმენით. თქვენც ნახეთ იმისი. ვითაც როგორი საქმეა და ჴელმწიფის სამსახურიაო. თუ არაო. იმას ყველას მეფე სვიმონის ეუბნება მოურავი; ლუარსაბის სისხლს რომ ადებენ და ამისთვის ყველა მოასხეს და ახლა კიდევ სხვას საჩივარს და თავის სამართლეს მოსთხოვილის. მჭსმენელთ გესმოდესთ. მაგრამ მოურავს ამის მეტი არა დაუშავებიარა: ერთხელ ეს უთხრა ყეენს დაჭერილი რომ ჭყუასნდა ასტარაბათის: მანამდის ლუარსაბ მეფე ცოცხალია, მანამ ქართლი არ დაწყნარდებაო. ზოგმა კიდევ სხვა უთხრა და ამაზედ თავი მოჭსჭრეს ლუარსაბს. ვითარც ზემო დავგიწერია, წინ სუფრაზედ დაიღვა, და ასე ჭბრძანაო: მე გთხოვდი დას, მეკი არ მომეციო და თეიმურაზს მიეციო. და ამ საქმეზედ ლუარსაბ მეფის სიკვდილი და მესისხლეობა ლუარსაბისა მოურავს დაჭსწამეს:

178 ბევრი რამ საქმე გარდამხდა, ყველას აქ ვინ იქს წერასა,
მას უკან ჰბრძანა ქართლზედა, მართლა ვერა ვიქ მწერასა,
ყარჩი-ხანს წინ წავიძღვანებ, სინჯე თუ იქსო მწერასა,
რაც მაშინ მოხდა ამბითაც, გული შეიქსო ძგერასა.

179 მოვიდა ეს ვჭსთქვა ქვეყნისას, ეს აოხრებას ბედავსა,
ზურაბს გავყენდე ერის-თავს, უისარ თუ ყვრვის ჭხედავსა,
ჩემის ჴელითა ექალსა, მოგლეჯს მიძახდეს მე დასა,
ვირემ დაგუჴოცდეს მე დაყხოც, ვიტვირთავ სისხლსა ქედავსა.

180 ისიც დამპირდა მოსლვასა, ჩვენ პაემანი დავჭსდევით,
ქვეყანა იმ დღეს დადგინდა, ესეთი ხიდი გავდევით,
მე ჯარში დავჭსდევ ჯაჭვები, არ ამოვიღეთ ჩავჭსდევით,
ქართლი ჩვენის კლმით დიმაგრდა, ჩვენ ესე დავიქადევით.

174 ჰბრძანა ნუ მოჰკლავთ, ვაშუშსა, მისსა კაცსა მიუბარეთა,
მე ჩუმი, ყმანი დამიხჳდეს, კართან რომ მიველ გარეთა,
ოთხასის თუმნის წამლებთა, ვერ ვჰხედავ დამაზარეთა,
გჳერდსა დამისჳა ჴელმწიფემ, ჰბრძანა თუ გაიხარეთა.

175 ხოსრო მირზა (*) მე გავხადე, ჴელმწიფესთან გამოჩენით,
მოვახსენე შეიწყალე, თქჳენ, წყალობა მასზედ ჰქენით,
ვეხმარებოდი ბევრს ვაძლევდი, შევიტკბობდი ტკბილის ენით,
გავამდიდრე მე ჩამოგხსენ, ღარიბობას ცრემლთა დენით.

176 ამად ვჰქენი მამით იყო, ბაგრატიონთ თესლი გჳარი,
დედას ვინდა იკითხვიდა, გლეხი იყო თუ რა გჳარი,
მე ჴელმწიფე ყურს მიპყრობდა, სიტყჳა მქონდა მით მაგარი,
ეჳმლუან წასდა ჭირუნახული, ჭკჳა შემქმნა წასაგჳარი.

177 ჩემთჳს დარმან მოიღრუბლა, აღარ არის მზიანია,
ვიზედაც რომ კარგი ვჰქენი, მე შემქმნა ზიანია,
ჴლდე კაპანი მტრით შეკრული, მე გავხადე გზიანია,
ყურვიხ რა ქმნის ჩემზედ მეტი, თავის გასაზვიანია.

(*) ამის ენოდა შემდგომ როსტომ და მეფობდა ქართლსა.

კარი 9.

მოხდომა შაჰ-აბაზისაგან ქართლის აოხრების რომ მოურავი გამოგზავნა და ყარჩი-ხან დიდის ჯარით გამოატანა. და ზურაბ და მოურავმან ერთმან ერთის პირი მისცეს და წამოვიდნენ, მცირეს საქართველოზედ. ურჩევს შაჰ-აბაზის მოურავი მოკლა, და შათირის გამოგზავნის და წიგნის მოურავისაგან ნახუა და დაჭერა; მალვით ქართველთ ჯარის დაბარება, და მოურავისაგან ყარჩიხანის და მისის სპაის დახოცუა და იმავე დღეს აქ მეცხუთას-ოთან რომ ახალ-ციხე არის, ისიც თათართ ეჭირათ, იმისი დაგდება და ქალაქს იერიში და კახეთს სრულად ჯარის დახოცუა. როგორადაც უთან ჰბრძანა: ოთხი საქმე ერთის დღეს ვქენით. თქუენც ნახეთ იმასა. ვითაც როგორი საქმეა და ჴელმწიფის სამსახურია. თუ არა. იმას ყუელას მეფე სვიმონის უბნებს მოურავი; ლუარსაბის სისხლს რომ ადებს და ამისთანას ყუელას მოახსენს და ახლა კიდევ სხუას სარჩევარს და თავის სამართლეს მოსთხოვლის. მსმენელთ გესმოდეს. მაგრამ მოურავს ამის მეტი არა დაუშავებიარა: ერთისელ ეს უთხრა შეეხს დაჭერილი რომ ჰყუანდა ასტარაბადის: მანამდის ლუარსაბ მეფე ცოცხალია, მანამ ქართლი არ დაწყნარდება. ზოგმა კიდევ სხუა უთხრა და ამაზედ თავი მოაჭრეს ლუარსაბს. ვითარცა ზემო დავგიწერეთ, წინ სუფრაზედ დაიდვა, და ასე ჰბრძანა: მე გთხოვდი დას, მეკი არ მომეცით და თეიმურაზს მიეცით. და ამ საქმეზედ ლუარსაბ მეფის სიკუდილი და მესისხლეობა ლუარსაბისა მოურავს დაჰსწამეს:

178 ბევრი რამ საქმე გარდამხდა, ყუელას აქ ვინ იქს წერასა.
მას უკან ჰბრძანა ქართლზედა, მართლა ვერა ვიქ მზერასა,
ყარჩი-ხანს წინ წაგიძღუანებ, სინჯე თუ იქსო მზერასა,
რაც მაშინ მოხდა ამბითაც, გული შეიქსო ძგერასა.

179 მოვიდა ეს ვსთქუა ქუეყნისას, ეს აოხრებას ბედავსა,
ზურაბს გავესნდე ერის-თავს, უთხარ თუ ვერვინ ჰხედავსა,
ჩემის ჴელითა ქკაღუსა, მოგლეჯს მიძახდეს მე დავსა,
ვირემ დაგუხოცდეს მე დავხოც, ვიტვირთავ სისხლსა ქედავსა.

180 ისიც დამპირდა მოსლუასა, ჩუენ პაემანი დავჰსდევით,
ქუეყანა იმ დღეს დადგინდა, ესეთი ხიდი გავდევით,
მე ჯარში დავჰსდევ ჯაჭუები, არ ამოვიღეთ ჩავჰსდევით,
ქართლი ჩუენის კლმით დიმაგრდა, ჩუენ ეს დავიქადევით.

174 ჰბრძანა ნუ მოჰკლავთ ჯაშუშსა, მისს კაცსა მიუბარეთ,
მე ჩემი ყმანი დამიხჳდეს, კართან რომ მიველ კარეთა,
ოთხასის თუმნის წამლებითა, ვერ ვჰხედავ დამახარეთა,
გჳწოდსა დამისჳა ჴელმწიფემ, ჰბრძანა თუ გაიხარეთა.

175 ხოსრო მირზა (*) მე გავხადე, ჴელმწიფესთან გამოჩენით,
მოვახსენე შეიწყალე, თქუენ წყალობა მასზედ ჰქენით,
ვეხმაროდი ბევრს ვაძლევდი, შევიტკბობდი ტკბილის ენით,
გავამდიდრე მე ჩამოვხსენ, ღარიბობას ცრემლით. დენით.

176 ამად ვჰქენი მამით იყო, ბაგრატიონთ თესლი გუარი,
დედას ვინღა იკითხვიდა, გლეხი იყო თუ რა გუარი,
მე ჴელმწიფე ყურს მიპყრობდა, სიტყუა მქონდა ჩემი მაგარი,
უწყლოვან წასვლა ჭირ-ნახული, ჭკუა შემექმნა წასაგუარი.

177 ჩემთჳს დარმან მოიღრუბლა, აღარ არის მზიანია,
ვიზედაც რომ კარგი ვჰქენი, მე შემექმნა ზიანია,
გლდე კაპანი მტრით შეკრული, მე გავხადე გზიანია,
ვერვინ რა ქმნის ჩემზედ მეტი, თავის გასაზვიანია.

(*) ამის ეწოდა შემდგომ როსტომ და მეფობდა ქართლსა.

კარი 9.

მონდომა შაჰ-აბაზისაგან ქართლის აოხრებისა რომ მოურავი გამოგზავნა და ყარჩი-ხან დიდის ჯარით გამოატანა. და ზურაბ და მოურავმან ერთმან ერთს პირი მისცეს და წამოვიდნენ, მცირეს საქართველოზედ. ურჩივეს შაჰ-აბაზს მოურავი მოკვლა, და შაირის გამოგზავნის და წიგნის მოურავისაგან ნახვა და დაჭერა; მალვით ქართველთ ჯარის დაბარება, და მოურავისაგან ყარჩიხანისა და მისთა სპათა დახოცვა და იმავე დღეს აქ მცხეთის-თავს რომ ახალ-ციხე არის, ისიც თათართ ეჭირათ, იმისი დაგდება და ქალაქს იერიში და კახეთის სრულად ჯარის დახოცვა. როგორადაც ორთას ჭბრძანა: ოთხი საქმე ერთს დღეს ვქმენით. თქუენც ნახეთ იმათა. ვითაც როგორი საქმეა და ყელმწიფის სამსახურთა. თუ არა. იმას ყუჩლას მეფე სვიმონის ეგონება მოურავი; ლუარსაბის სისხლს რომ აღებინ და ამისთანას ყუჩლას მოახსენეს და ახლა კიდევ სხვასა სახელს და თავის სამსახურს მოსთიქვლის. მჭსმენელთ გესმოდესთ. მაგრამ მოურავს ამის მეტი არა დაუშავებიათ: ერთსულ ეს უთხრა ყეენს დაჭერილი რომ ჭყუმნდა ასტარაბათს: მასამდის ლუარსაბ მეფე ცოცხალია, მანამ ქართლი არ დაწყნარდებათ. ზოგმა კიდევ სხვა უთხრა და ამაზედ თავი მოჭსჭრეს ლუარსაბს. ვითარც ზემო დავწერეთ, წინ სუფრაზედ დაიდვა, და ასე ჭბრძანა: მე გიხოვდი დას, მაგი არ მომეცი და თეიმურაზს მიეცი. და ამ საქმეზედ ლუარსაბ მეფის სიკუდილი და მესისხლეობა ლუარსაბისა მოურავს დაჰსწამეს:

178 ბევრი რამ საქმე გარდამხდა, ყუჩლას აქ ვინ იქს წერასა.
მას უკან ჭბრძანა ქართლზედა, მართლა ვერა ვიქ მზერასა,
ყარჩი-ხანს წინ წაგიძღვასო, სინჯე თუ იქსო მხერასა,
რაც მაშინ მოხდა ამბითაც, გული შეიქსო ძგერასა.

179 მოვიდა ეს ყმ̂სთქვა ქვეყნისას, ეს აოხრებას ბედავსა,
ზურაბს გავესდე ერის-თავს, უისარ თუ ვერვინ ჭხედავსა,
ჩემის კელითა ეკალსა, მოგლეჯს მიძახდეს მე დავსა,
ვირემ დავუხოცდეს მე დავხოც, ვიტყვირთავ სისხლსა ქედავსა.

180 ისიც დამპირდა მოსლვასა, ჩუენ პაემანი დავჭსდევით,
ქუეყანა იმ დღეს დადგინდა, ესეთი ხიდი გავდევით,
მე ჯარში დავჭსდებ ჯაჭვებით, არ ამოვიღეთ ჩავჭსდევით,
ქართლი ჩუენის კლდით დიმავრდა, ჩუენ ესე დავიქადევით.

181 ქართლისა თჳს რა მე დავჭსომე, როგორ ტურფა სასურველი,
ჩემთჳს კარგი მაისისა, ალარყის ჭვავს, მას იქ მშველი,
წარსვლის ღონე ასხით ჭქონდა, ზეკრა ჭყვანდა ვაშუმ მცველი,
იქ პაატა დამიჯარგავს, აქ არა მყავს გამკითხველი,

182 მაშინ ჩუერაბ ზეკრი მომხრო, გაცი არის გამზრდავი,
გაის ჯარით მომემშველა, მტერით მემექრე და მკლავი,
ომის დღეს წინ წამოდგა, დამშლელი ურჩის დამკლავი
მოუყვარე და ჩემთჳს მგველარი, ის ეტლ-სრული მე ბედ-ავი.

183 მან ტოლი დაჭსომა ჩაიგდო, სირცხვილად სრულ არა რათა,
ჭჭავდრე უამოესს მეირითა, მეფისთჳს მწვეტ გასხსრათა,
კმაღის და სასეღის აქ ჭპოებ, გვეღავ მხე მოამიჯიმო დარათა,
ლუარსაბ მეფის დის მეროფა, მეფისთჳს არს ეს საკმარათა.

184 ლოჩინის-მოლის ქორითა, დავიწყე ნადირობასი,
ეთით შავარი მორბოდა, აქ მოდი უფავ სიმობასი,
არ მომეწერა ესე ჭსოქფა, არა მაქვს ოქროსნი ცხობასი,
ძლიად მეკიპეარ იმ დღეს, დაჭსწყოვა მისი მობასი.

185 დავჭსნხრიგეთ თავ დაჭედილი, წიგნი უპოვე უბითა,
ეწურა ქართლი აჭყარეთ, გაცთავაან დასსოებითა,
ეთი პირად გამომიგზავნე, მკლავებს საზელი უბითა,
მოურავს თავი მოჭკვეტო, ველარა ქსნარ მებითა.

186 მათირი მოგვკალ ის წიგნი, იქივე მესქენ ხელდად,
დავბრუნდი გაჯავრებული, ნასით რასა ვიქ წლელად,
დამქარი ყიხმე მოვიდეს, ჯარი გავხადე სწრუდად,
სამკვიდროსაგან უმკვიდროდ, ვიქმენ დაკარგულ ქულად.

187 მარტო მე რაც ვჭქერ იმ დღეს, თუ ის მჭიდროს გმირებსა,
ჩემის მების წყეროს ყარიისაი. გაწოიით გულს იგმირებსა,
ომან-ვერდობეგ მისი ძე, აღლო მების პირებსა,
ნიქეს რა ხმმავან ვბრუნეკლი, არა იყ გასამირებსა.

188 ქართველნი გვიან მოვიდეს, რაგინდ რომ ივიცნად ვლიდიან,
რა მემოვიდნენ ჯარშია, სისხლის უწყალოდ ლუფიდიან,
ქონებას ძვირ-ფასსა იღებენ, ტყვე-მდგრა გარდაჭყრიდიან,
მაშინ ვინც მნახავს სასაღმოდ, ეჭვლანი თავსა ხრიდიან.

189 ეს გამარჯუებას გარდასწყდა, ვქენ ქალაქს ციხის-ალებას,
საშოვარი და ქონება, მრავალი სიუხვითი წაღება,
ვინ გაგვიმაგრდა მას მიხჳდა, საყელოს სისხლთა დალება,
მაღლად ვინ მღეროდეს ზუაობით, არე ჭკამს თავის დალებს.

190 მე ოთხი საქმე ერთს დღეს ვქენ, არ გეხმასთ ჭორძანით იშა,
ყარნი-სახსრო მე შევები, მის ჯარს რას დავჭსდევ შიშა,
იქ ახალ-ციხე ავილე. ქალაქს ვქენ იერიშა,
კახეთს რა ჯარი დავხოცე. სიმრავლით ყოთა ქვიშა,

191 კაცს ამისთანას ემა ჭკუანდეს, პატრონს რა ეყოს მეტია,
მას აბეზღებდენ ცუდ-ადლით, კაცი მმაგი და რეტია,
იგ მუდამ მეფოგს კუედებოდეს, შენის მტრის სისხლის მსურეტია,
პატრონისაგან საკუედავად, ვით ადვილ გასამეტია.

192 ეს ყუელა მის-თჳს გავზედე, რომ მწადდა თქუენი დიდება.
გრძალუა და სათნოა მწუდ მწყარდა, მე პატრონს ყმობის რიდობა,
თქუენის გარდაისად აგად ჭქმნეს, სხუა ჩემი გარდავადება.
თუ ჩემს შემოესს ემას ჭპოებთ, თქუენც გმართებსთ ბედის კიდება,

193 თქუენ ყუელა იცით რა მმართებს, ამისის წყრილად ჭეუნება,
სად ჭირძანდეობდი რას საქმით, არ გეხოდა რა მოსუნება,
ვით მოგიყუანე ქუემწოფევ, ან გკადრე რა მოხსენება,
ერთ-პირად კახნი მის-ალაგს, მიესხი როგორც ენება.

194 ყორნიბაში რომ მოვიდა, თქუენ იასკო მეფედ მეცდომია,
შებმა დავმალე მე მათ. არ ჭსჯობდა მაშინ ომა,
არ დაიმალეთ ომის, წილი მეც რამე მეცდომია.
ცხენი მომიკლეს თოფითა, შევიქენ გარდამხდომია,

195 ცხენით გარდასხლტა მომართეს, ლომმან ჩრდილოვნის ძმანდა,
მითხრა თუ მე ეს მიქნია, მე შენი ცხენი მე მანდა,
შევჯე მეთოფეს გაუდგე. უთხარ მიცადე მე მანდა,
მივეწიე და გარდავაგდე. ვერ მიდგა როგორც ბრჭე მანდა.

196 მე მისი ცხენი მოვჭგუარე. მაზე ლომი ვქენ შესმელი,
იმა ცხენისა პატრონსა. შეიქმნა შესაბ-შესმელი,
მას ვერდარ აზუენს მეფისა. აწე წამალი შესმელი.
ცუდად დარჩენის მოუნდავს, გარედამ ცხენა შესმელი.

197 იარაღს თავსა დავადგე, მეზარად პირსაკეცილი,
შევჰხსენ აჯაჭერ რახტითურთ, არა თუ კარგ დაკეცილი,
მტერს არ დავარჩენ არიას, ჩემგან დაჭრილი გუტცილი,
სისქეს რაზმს საცა მივმართე, შეიქმნენ მუხლ-ჩაკეცილი.

198 ტყუილს არ ვიტყვ თქმულნებრავ, ვერვისი ვნახე ბრძოლება,
ხან მომაშორვის ცემაშან. ხან ასლოს გიყვ ყოლება,
შუბის ⴃ ხმლისა გატეხა, ლახტის ტარ ხელთა ქონება,
გავაბადურდი იმ დღესა, სიტყუა ეს იყო ჴსენება.

199 რა მარცხი მოვა კაცზედა, ვის შეუძლიან ბრუნება,
ძლევა მათ მიხუდა ყოვლმან, ჩუენზედ ივაწყა ბუნება,
ალაფ მოგუშორდა ის ცოდუა, რომ თან გუდევს გულის ცოუნება;
ჭმუნუა ⴃ სყვდა გარგუფრთისა, გული მისი შემეწუხება.

200 წამოვედით გამოვრიდეთ, ავკეთის თავს დავივანეთ.
ოლონდ ძლევა იმათ დარჩა, თუარემ ჩუენცა ბევრი გავჩნეთ,
ავთანდილ ⴃ დავით ორნივ, იმა დღეს ვერ ვიპოვნეთ,
რაღას ვაქნევ საქონელსა, პირუტყვ ომში რაც ვიშოვნეთ.

201 მეორეს დღესა მოვიდნენ, გაქვლოთ იქით რაზმია,
ზურაბს ძმა შემოეყარა, მე შვილი მოსაკაზმია,.
მე გკადრე გახსოვს მეფეო თქუენ ხანი აქ რამ დაზმია,
ჩემს ჭკუასა ⴃ ძალ-გულსა, გაცნობებ მონახაზმია.

202 ხამოცის კაცით წამოველ, არ ვერიდენი ლამესა,
თხილოვანს მოველ ყაცბობე. გაპასნი შვილნი ⴃ ძმანებსა,
ქალაქით ჯარი გამოდგა, ვეჭუ მოვნას დაიშხამებსა,
აწ მოუწავი გასინჯეთ, აწყენს თუ რას ამებსა.

203 დათხარეს ლის წოდორეთი, დაწუტს ცეცხლს ყუფს კიდება,
რა მინდურად ჩამოვიცადე, მეც ვყევ გასაკიდება,
ფეიცხლსა ომსა შევასწარ. ვეჭუ უძძიმსი გარდაკიდება,
მაი სამოვარი მოსძაგდათ, გაყარეს ანაკიდება.

204 შვიდასს კაცს თავი მოვჭკუეთე. გავჭსწყვიტე მე სამოცით,
მკლავი დაუვიშურა ხმლის ქნევით, გარდაყრითა ⴃ კოცითა,
ხან შევიბმოდი ოცდ ათით, ხან ცოტას ჯარით ოცითა,
ათს დღეს ლაშქარი დავუბდა, ქართლი ვედავ ჭუჳრს მოცვითა.

205 ყოვლგნით წავიდა ხიზანი, რადგან ჩუენ გუექმნა მარცხია,
რა დღისის ომი მიესმათ, საქმე ქნეს აღსარაცხია,
იქია არსად არის ქართლშია, რომ ჩემი სისხლი არ ჰსცხია,
სხუას კაცსკა არ შევიდარებ, თქუენი არა ვარ ნაცხია.

206 ცოლ-შვილსა კაცი უჩინე, სამ-ცხის გზას ვუყავ კეთება,
ვჰსთქვი ერთხელ კიდევ დავხვდები, კრმალმან ისევ ქმნას გუეთება,
ღართისკარს დავხვდი საჭმილი, ჩემგან მათ წაეკიდების,
კარგიც რომ კაცმან ბევრი ქმნას, მტერს მაშინც არ ეკეთება.

207 წინამძღრის თავს დავხვდე, შეუკრა ღართის კარია,
თხრილზე უწინვე წამეკლა, და გზები გასაკარია,
სადაც არს ვიწრო ვიორომდი, მათ აწდა დანაკარია,
ავაწყვეთი ახალ-ციხელის, შეკრეს არავი მტკერია.

208 სიმრავლით მოვუწერივნეს, რადგან მიხვდა პირუელ ძლევა,
მისი გატეხვის ქელი მოვეწევით, მაშინ შეექმნათ კლმის ქნევა,
იმ დღეს თავი ვინ დაზოგის, ისიმც კაცი დაიწყევა,
რა გაჭირდის უკეთ შესძლოს, ახრე მქონის ომის ჩვევა.

209 რა იარალი დავლიეთ, მაშვრალთ მივუხჯორდა ომია,
წურუჰსისაკენ წავედით, მოღალულ დანაშრომია,
კარგად მივედებდა პატრონი, მეფე არ იყო მწყრომია,
მუხრანში ლადგა დაშქარი, სიმრავლით უსაზღომია.

210 აკეთის მიველ იქაც დამხვდა, მამაცი და მეფე ბრძენი,
მიბრძანა თუ როგორ მოხდა, ვინდა შეგრჩა ან რა ჭირნი,
ზოგნი ცოლ-შვილს მიეშველნენ, ზოგნი მახლავს კიდევ მკნენი.
მაგრამ თქვენის წასვლის დროსა, ეს საქმეანი მე ვით ვიქმნა.

211 მე დავჯსდევ სალხი გავგზანე, შევიქენ ჯართან სუბანი,
სამოცი კაცი კიდევ მყვა, გვეცა მალის ჯუბანი,
ზოგი მშვიდად ისარ თოფით, ოცის გუაქვს ცხენზედ მუბანი,
კიდევ გიამბობ ქსანზედა, ვადინე სისხლის გუბანი.

212 სჯარსით ზურაბს სადგურა აჯკიდეს, მოვუწერ მართალი პირია,
არშიდამ ქალს გამოვიყვანით, მოგვეცა არ გვიყო ჭირია,
კელმწიფის შვილი თუს-ტომი, ძვირად და დიდ სალირია,
სიყვარული ტურფა და კეკლუცი, იმა მოგრეჯე ამბავ კმარია.

213 ქრის-თავმან ჭვრიტქეა ფაცვიას, აქეს ჩემთან დაუთავებს,
ჯარი გაუხსენს მრავალი, ჩვერაზ ჭვრიტქეა არა შეჰყვება.
გოლიფა გულში ამბობდა, ხმალი ბეჭრი მე მეშოვება,
მეორეს დღეს დაშქარმან, იცით თუ რა იშოვება.

214 მოიყვანი აქლოსეს არშაკს, მივიდნენ მამხეყულობით,
მათ ქალი გამოიყვანეს, წამოვლენ ვით სხეულობით,
ქსნის ტვისა გამოეშარინეს. შეიქმნენ არყეულობით.
რაც მოხდა ახლა ისმინეთ, დღეითგან აწ წასულობით.

215 მათ ქალი მოჰყავს გარდმოვლეს, უწყინრად კარგი ხადანი,
უკან გიორგი მოჰხდეგდა, ვადეს უნდა გარდასხადანი,
მეც მიყელ წინ გარდაუქლან, ვიცან იესეს ხადანი.
რომელსაც მიჰხვდა ბუდუფაე, უკეთ ტუავის ხადანი.

216 მე ჩემი ქამა ისრი, დავლივე მათზედ სროლითა,
ტყის აქსიურე არ ჭოლიდათ, ქარიოხით არც ისროლითა,
ამოესწყეფუნი და დავხოცე, ქსნის სისხლი შეუსწორითა,
ადაგს და უადგილოსა, გეცი ყვარის გორითა.

217 სისხლი რუდ მოდის გაცის, ქსნის წყლის არის მღვრმელი,
რომლის ისარი დავლივე, ტყლის ვარ ამოსადენელი,
რაც რომე იმათ დაჭრინეს, თავს ყქმნა გამოსაღებელი,
გარბით იარალით და ცხენებით, ვიქმენით წამოსაღებელი.

218 ქსნი შეიქნა ორის კვირას, სრულად სისხლის ფერადი,
ხევები მთორთით აივსო, გეცა ვერ მოირბა ვერადი,
რომელიც მოიხა ცოტა რამ, შეიქნენ გასაცვეთელი,
უკვირდათ ჩემი საქმენი, ვის იყვნენ ჭქონდათ მზერადი.

219 ყაზახის-ხანი შეკვეთყარ, არ მოვჭკალ და დავაბი,
სამნი სულთანი მას თანა. ქოთმანეის გარდავაბი,
მათად სასრულად გსმენია, მშვიდობა თუ სად ავაბი,
ოქრო შევაგზავნე ცხენს შემკე, მაგარა საღავებია.

220 აბა მიბრძანეთ სხვის გაცის,ეს სამსახური მეფეთა.
კლდის ბაქეთისა სინჯულით, თუ კორცა რიგარ მეფეთა,
ტყის დამიგდებენ მებრძოლნი, ჰირის-ჰარ ვერვის მეფეთა,
დიანის და ბაგემას ადგრისა, მიქებდენ სიიქვეთა.

221 უხვი მით მქვიან ერის დღეს, ვარ ქართლის გახუთის გამცემი,
საქონლის დაუშურებლი, მტერთა ლაშქრისა გამცემი,
ძალს იგი მაძლევს ვინ არის, ყოველთა უხვად გამცემი,
ერთის ათასად გამხდელი, და ბეჯერულთა გამცემი.

222 ხშირად ერანი მოუვლეს, ქართლის ქუეყანა აივსო,
მაცს და ტყუეს ვერ ავნესრა, გლეხთ სარჩო დია დაიმსო,
მეც ავიყარე გაბრუნდნენ, სისხლი რა ყუელ ჩაისო,
წყლულად ესე მივხო, ზოგი მოყურუთ გაისო.

223 მე სამძიმარი რაც მქონდა, ვდევ თავსანიურს ციხეს,
კაი მეტრფეები დავუდგ, ველი ვერავინ მიიხეს,
იქ მდგომმა ურჩნი მოიწონდა, ჰმონეობდეს ჩემს რიხეს,
ვერავინ შეუკვა მებრძოლი, კარები ჩაიმიხეს.

224 ალისურაში გავამაგრე, არ არს ადგილ ასაღები,
ლოთხალობელნი და გუმაგობელნი, არ არიან სხუა დამდები,
ადვილ ძალად ვერ წაართმევ, ვერ არიან ბარგით წაღებია,
ვუთხარ ადრე მოელოდეთ, მალ გიწყვიწყვა სისხლის მძებნი.

225 ქართლიდამ წავედ ცოლ-შვილით, მივასხი ახალ-ციხეს,
მესხით ჭაბრძანეს ისა დაშქართა, მეხვან ლაშქარა იხეს,
ჩემნი მოდგუამსა გაცნობებით, ბაქსა ძალსა და რიხესა,
ამხანაგს ვინც არ უნდოდე, მეტყვნიმც გაირისხეს.

226 ზოგზოგი ბარათიანი, თან-წამყვეს ცოლ-შვილიანად,
გიორგი ქავთარის შვილი, გურამანის მსახურ ყმიანად,
სხუა მსახურ მარჯუღ კაცები, მსრუშველნი არათუ ვიანად,
იმ თემის აზნაურ-შვილნი, მოვლენ თამამად ყმიანად.

227 ახალ-ციხე და აწყურთი, ხერთვს და თმოგვისნია,
ყიზილბაშთით ჭქონდათ ციხენი, მიგ ჭასნი ან სავსნია,
ზოგი მე ძალად წავართვი, ვიხმარე კარგ რავსნია,
ზოგი იჩითვე გაუშვეს, გასცვივდათ თუთო დრაჭვნია.

228 გიორგი ქავთარის შვილი, სიტყუა ჰასანის მიქმნელია,
ხვასანთქართან ამად გავავზავნე, იქნებ იმან ჩემნი მშვიდლია,
მე ეს ციხეები ავილე, იქნებ გამოვგზავნეთ მტერნია,
კელმწიფეზე ჭბრძანა საქმენი, უქნია კარგ-საქმნელნი.

229 ჯობძანა თუ ვერვინ წამართმევს, ჩემის სრულ სამეცხენისა,
ხალათი გამოუგზავნა, ვარგ ბედაური ცხენისა,
ემბრი ყბოძა გამდიდრდა, არ გქონდეს სიმარცხენისა,
გიორგის ბევრი ქმოგნა, ქონება ურაცხენისა,

230 მეფემან ბიძად არ ჯობძანა, გულმოდგან შექმნა წყენანი,
რომელსაც არის იქმნებოს, ამისი სისხლის დენანი,
მე მეფე. ამას სახელი, ხოჯანიქართან თავის ჩენანი,
ქართველთის ასრე დახეწა, ზოგი ნავთით შეასმენანა.

231 როსტოა გულდებუნის ძე. ერთ-გული თავდადებული,
დემეტრე სავანას მგალი, იყო ჩემ-თანა ხლებული.
მათარსი მახაიდროს ძე. შავიას მქონე ცნობილი.
პაპუნა ვამაგა მგალი, ჩემთვის მეგარ თავდადებული.

232 ხოჯანიც ხომ ბევრი მოხდნეს, ესენი გაუმრელია,
სათამაგოს მოკლეთი, მეხნი ვარდ შესაშრელია,
მათი სიტყვა ჯ სიამე. სეფდის უგუმერელია,
რომელიც გიწყვეს სადხისად, ქვლის-ვეძ ნასაყრელია.

233 დაუთ-ბეგ გოგორის-მვიდის, მეკვიდრად აქვს ციხის ჯურარა,
მოიხრა ველთ მოგცემ ციხეს. მან დაიტიცა ჯურარა,
ავაქის დაუჯნდეგ მე მახლდა. ვიდექ ვარგა რამ ჯარია,
მეხსი ყოფილან მოუპრის-თვის, თავის გამხაკარია.

234 ფარად-ფაშა სომ სიქედ მეფე. თავდადებულ ჩემ-თვის მეფედარია,
თასუნა ლიასამის ძე. ვაცა ბრძენი ჯ წყნარია.
მან შეიხრა იროადუთისკენ, ასპინძა ახლოს არის,
ყმა ჯ ამბავი მოგწვდებოს, ასპინძა ახლოს არის.

234 ხალხი ცისეში ავახი. მე დაბლა ძირსა ვჯსდგებოდი.
რა იქ სადგურად დავჯსდეცინე. მწადდა რომ მეფეს ვხლებოდი,
ვნადირობდი ჯ ვიშუტბდი, ხან მოიხედ ვიარებოდი,
სევდასა მოვიქარუტბდი, ვაშასნს გავეცლებოდი.

236 სრულ მეხნი ტკბილად მომეპყრნეს, ჩემთანა სადგურობდნენ,
უფრონი მიადგეთ ოსებდეს. უმცროსნი ვარგა მშვენობდიან,
რა ამბავს თავი ახსნიან. ხან ჩემს ქებასაც ვმობდიან.
მათაც წყალობა უქვიან, ერთ-გულნი ვინც მე მემობდიან.

237 შალიკას შვილი რუსტომ ჲ ელისბარ თათქარის ძე,
ყაენთან სწორად ვიყავით, ერთი ძმა სხჳაკი ვიძეო,
რუსტომ ჴსითქჳა იცი აჯარას, კარგი მამული მიძეო,
იქ დადეჩ რადგან ქართლელებგან, ჯერ-ხანად გამოიძეო.

238 მე ვჭვადრე იმერეთს ჩავალ, გიორგი მეფეს ვნახსო,
მაისა საქმის ყჳფლისა, გულმოდგან გამოვსხსო,
მას უკან იქით გარდმოვალ, ლეხია მაქჳან თუ ვახსო,
ცდას არ დავაკლებ საქმისას, ქართლს კიდევ დავიხსნო.

239 მე ყიზილ-ბაში მეგონა, გავლიდეს ჩემსა ზ ლუდებსა,
რადა არ მქონდა მტერისა, თავს მოვიხდიდი ქუდებსა,
ხან ზარ-ზიმაძლისან ავიდი, ხან ჩამოვიდი უდებსა,
ამაში კარი მოგვიხდა, ნახეთ თუ ცეცხლს ვინ უდებსა.

240 მე მთაზედ ვიყავ სათოველდ, ცოხედ ვჭსოქვი ასულდა მისანი,
დავსხედ ასრე მოიცდენს, საფარა ასპანძასანი,
ლიასამზოს დახედომა, ომი აქეს ორთავ ძმისანი,
გავჭკვიანდი ნეტარ რა უხდათ, კაცის განაძისანი.

241 რა მოვიდნენ კარგა დაუხედით, ველარ გავიგეთ ამათ ბრძოლა,
დავხოცეთ ჲ ამოვსწყვიტეთ, მათ შექმნა ცხრო ჲ თროლა,
ვინც ათავა მანც აკად ჲ ქმნა, ან ვის ექმნა წამოყოლა,
გზას ბელადი ასე გეწყსმა, მოას გარდვიდენ ჩაქროლა.

242 ასპანისმდის ასე ვჭსდოვეთ, მათ ქგონათ სხვა ვაქეთ,
ჩუენ სვედასა ეგეაქეთით, მათ-თუს ცეცხლსა უგზებ ვაქეთ,
იმ თიკენს ჩუენთვის მათი მოსულა, არ შექნა მოვლე ნაქეთ,
ჩუენ შეგვექმნა ლხინი მეორე, მათ რისხუანი მოუბაგეთ.

243 ბეჟან მიიხრა თათქარის ძემ, იმერეთს ვარ ბევრჯელ მსულელა,
მეცა თანა წამომყუენით, მეფესთან-ხარ თუ მამსულელი,
მავედ მეფეს საკეთის, კერ ვარ თავის შე ამსულელი,
რაც მიბრძანას მე მას ვჭეოვდი, ვინ არს მტრების გარდამსულელი.

244 დამსხდა კარგა ჲ მდაბლურებრ, მან შემიწყო ტკბილად ენი,
მერადად ჲ გულ-კეთილად, მწუხრ გასულოდა მას საჴელი,
დადიანსაც ეს ებრძანა, მეც ვარ მკვიდრად კარი მტერი,
მამცემი ჲ მოადლერსა დაჭირებულთ კაცთა მშველი.

245 მეფემ მიბრძანა დასტური, ვლე არე ოდიშისანი,
იგიცა კარგად დამიხვდა, ქება არ ძალ-მიძს თქმისანი,
ყმათა ურთავ მომიშრაანეს, ველარ ვჰქონ ყმობა სხუსანი,
ისევ მეფესა ვიახლე, დამხვდა არ თქმულა ძმასანი.

246 სრულ იმერელნი მომკრივეს, მეგობარ ამხანაგებად,
მომგონდა ჯერნის სრულდასი, ოდეს ნავიდი საგებად,
ცეცხლი მომედვას წყენისა, შემექმნის გულსა დაგებად,
რაც რომ სახლები დამექცა როდისღა შევჰსძლო აგებად.

247 მეფესა ვჰსთხოვე დასტური, გარდმოვვლე მთანი უცხო,
მთის აქათ წყალი გაუდის, დიდ ცეცხლი და მოეცხო,
გულს ვუთხარ კიდევ გამაგრდი, კრძალს კიდევ სისხლი მოსცხო,
გამოძებული რას გარუხარ, ან იცხე ან შემოსცხო.

248 ისას შვილი მეჭა მსახური, მის დროს მტრის კარგა მცემელი.
ნაშხარის გორით მოვიდა, ციხისა გამომცემელი,
მიამა შეკვეთ წამოვედ, არ ნაღარაით მცემელი,
სხალ-ნათმა მოველ დაიარვით, არ მაღლა გარდამცემელი.

249 ქალაქს ჯამეუში გავგზავნე, მწადდა ციხისა ალება,
მაგ მეფეთა ყრმლის დახუდა და საქონლისა გალება.
გუმაგით გვიგრძნეს მეტკვიტურეს, ველარა ვქენით წალება,
წაველ იმ ზამთარ სამცხესვე. იქ დავჰყევ მარხვა ალება.

250 გაზაფხულ ქართლში წამოველ, მეფევ თქუენც ნამობრძანდით,
როგორ გმსახურე გავავე. ტახტზედა რა დაბძანდით,
თუ მაშინ ყმადა გეყოლოდი ხუასნიქართისან არ წაბძანდით,
მზას დაგახურედრე ქურჩესა. გკადრე თუ მალ მობრძანდით.

251 რაც ქართლისა თჳს მე ვჰქენი. ცოტა რამ გკადრო მცრობილი,
ტყუილს ვერ ვიტყვი ამის-თჳს, არს ბევრი კაცი ჰსწრობილი,
მეც მემკვიდრე ვარ ამ ალაგს, არ შემოსწრებით კმობილი,
ზოგჯერ უქსელი საქმე ვჰქნი, გავჰსტეხი რაზმა წყობილი.

252 ეს არვე იქნა რაც მოხდა, თქუენ ყუელა იცით სრულებით.
ვისაც ვხლებივარ ჰპატივით, გუერდსა ვჯდომივარ სრულებით,
ხუმრო მებრძოლნო მეგიშვროთ, ალარ აგიშუებ სრულებით,
მე თუ გარდავხდე ჰპატრონო თქუენცა ნუ დაესრულებით.

253 თქუჱნთჳს ვჰსძრევდი მე მეფეო, თავსა ჴელსა გულსა ტანსა,
შამხალთმდის მივაწივე, მე მიუხე დაღისტანსა,
მოვარბიევდი ქუჱყანასა, მოვიტანდი მოსატანსა,
უშიშარად მტერს ვებრძოდი, მაგრა ვუძებ მე სატანსა.

254 კლდითა გავჰსტეხე ოვსეთი, ავიღე მაგარ ციხენი,
უფროსნი კაცნი გავბეგრე, გავუშვი ზავთი რისხუჱნი,
ჩემის შიშით შეჰწუხდეს, დაისუჱს გულსა მიხენი,
მტერნო თქუჱნც იცით, ჩემის კლდით, მრავალჯერ დაიწნიხენო

255 მე შევაშინე შემინდეს, სრულად ქუჱყანა ოსისა,
ვახტანგ რომ მოკლა თარაყან, ბაღათარ ორნივ ოსისა,
ვინ მომივიდნენ ჩალათით, აივსნეს სრულად მოსისა,
ვით ისრაილთა არ შეჩხათ, გარდაკიდება მოსისა.

256 ჰაპურნა ვამაყას შვილი, თამაზ ვინ ქარცის ძეობდა,
წინა მამამძღუჱნეს მამაცად, არვინ რომელი ჰეობდა,
ჯაცეში დარჩა დიდ-უფარი, ესენი მათზედ მძლეობდა,
თამაზს მახაბელს ისარი, მიკრეს ვინ მშჳლდსა ზეობდა.

257 მელიქ-ათაბეგ მჩხუბევდა, ენას კმაროობდა გულადო,
ლორის სიმაგრეს შემიდგნეს, ვერ მოვიხედე ველადო,
მელიქს და ქაზიყმს ჯამეში, მე დავაყენე მცუჱლადო,
მივუხე ველარ დამაგრდა, კლდეს ექმნა შიგ გამძჳრელადო.

258 საქონელი და ცოლ-შვილი, ყუჱლა კლდით დამრჩა სრულობით,
იგი გარდმექცა წავიდა, აიყენობდა სრულობით,
ვეჴეუ მათი კრმალი დაყანჩდეს ჰარი წაუხდეს სრულობით,
შესთუალა ძენი ცოლ-შვილი, როდეს მოხვიდე სრულობით.

259 ქაიხოსროს ჴმუა მოუმართლდ, როსტომ ხან სპასალარია,
მრავალჯერ გამოუგზავნა, ოქრო ვერცხლი და რჳალია,
მაგრა იმათგან მოჴვება, ბოლო ყამს ერთობ მწარია,
არ დაადგრების საშკვიდროდ, აღუტყდეს სითმე ქარია.

260 ხუთასი კაცი მეოთხე, მან გამოგზავნა `ირთვისსა,
იმან ცისქუშმი შეუშჳა, თავთან კარგ კაზმათ ირთვისა,
იმათგან ამათ ფეშქაშმა, თავ თავად კჳლავ მაიროთჳსა,
გარ მოდგომილის მტრისგან, ადვილად არ წაიღთჳსა.

261 შემოყოფალე ნუ გგიზამ, ქართლს ნუ მოსტეხე ზურგის,
ეს ეოქეა მაის მეტს სიყვას ჩემ-თვის, ნეტარ თუ ვის რა ურგის,
ვჭსთქ სასახლეშა მოვნახავ, სად რომე ცაცხვ ურგია,
რად გვიშვენს ამხანაგებსა, სამანი გარდაურგის.

262 გორიდამ წაველ სადამოს. ტბისს მივედ რომე ინათლა,
სასახლეს გარ შემოვერტყი, გალავნის გარდა შინათა,
გარ გამოვიდა დილა'ხედ, ულვაშ ღებილი ისათა,
შეკვსხაკე კარგა დავგიხუდი. ღვინო დავგისხი მისათა.

263 კუღავ ვუიხარ რადას უშეშლის. კელისა გამოლებანი,
მოდა შეკრაგდეთ ეჰიადგე. ვჭქმნათ კმისა ამოდებანი,
ციხე კარგ გუჰიად ამარიავით, ვქმნა იქ მდგომთ სისხლით ლებანი,
იგინი მოშეც საქონლის, შენვე ჭქენ კუღავ წალებანი.

264 რადონე ჭქონდა არ ექნა, იმ დღესა ჩემი ნებანი,
გამოიტყუეკა ერთ-შიარად, იკმარა კარგნი მცნებანი,
თოფები ყეწლას წაკარიკი, უყავ ერთს ალაგს დებანი,
მათ მოუვიდა იმ დღესა, დღე ალსასრულის ვებანი.

265 სულ გამოვასხი ერთ-შიარად, სიმაგრე დავაგდებინე,
ხუთასსა კაცსა იმ დღესა, მე თავი გავაგდებინე,
ცისქეს შეთოვე შეუშკი, მათ კარი მოვაგდებინე,
მმორები კეკში ჩავჭყარე, თავები გარდვაგდებინე.

266 იქ დავიჭირე ხოსია, არ ვუყავ ტკბილად კმობანი,
თავარ-ბერასა დავაბი, იყავ ვირ მოვლენ ცნობანი,
მეფეცებოდეს ყოველნი, აწლა ვჭქმნა მეფე დასდობანი,
ალარ გავიტეხო ნამუსსა, თუ გუფრწამს აღდგომა შობანი.

267 სისხლის ჲ ცოდვის ორისავ, მეფე დიდად ვიყავ კრძალული,
მავრა ქართლისა მინდოდა, ჭრავება ჲ მეფე სიხარული,
მათ მოჭივვენოდა კეთილად, მეხეს ემზო დარი დარული,
მაითან სიკუდილსა ვჭსკვერ-ვიყავ, რომ ვიყავ გაუმწარული.

268 ქუცეს-წერეთელსა ებრძანა, ადჯლად ჩემი მექარა,
მიეხე დავჭსწვი დავჭსდავგე, ადგილ წაუხდა რუქარა,
წამოველ უკან მომდივა, ნიავმან ველარ უქარა,
შეკჭსძახე ცუდად გაგიცმდა, გლახ შენი ბაქი ბუქარა.

269 ახლოს მომართა საბრძოლად, იყო გარგისა ბედის,
ორი ისარი გულს ვჭკარ, ჭხსენება შექმნა დედის,
მამაცი იყო გულ-სრული, საომრად შემომკედის,
ისოვ განრისხდა შეტყორცა, რა ნახა ჩქედის ჩქედის.

270 სად მოვჭსოჭალო ჩემი ბრძოლა, ანუ ომის ჭირ-ნახული,
მე მეფეო მენოვს დავჭსდე, თავ გაწირვით ტკბილი სული,
რადგან მარგების ცრემლის დენა, ანუ საქმე გარდასული,
რას არგებდა მაბექლართა, ჩემი მოკლეჭა აღსასრული.

271 არვის მივჭსცემ თავს საფუძლადად, რაცა გწადდათ ისი ჰქენით,
ამ საქმეთა გამზედავი, როგორ მოვჭკვდე ცეცხლის ენით,
ერთის აფხაზურს ვის უქნია, ჩემოდენი კლდის შენით,
რად გამკადე ვალ-დებული, მუდამ სისხლის ცრემლის დენით.

272 მე მეფეო ორ-გულობა, არა მიქმნა არვისგან,
რაც მეჭსმლი ერის არ მალ-უდის, არ გამოვა არვისგან,
ღმერთმა ვიცი მე მებრძოლი, არა გუშავი არ ვისგან,
მეზის წყლურის რვალის ქმნის, გული ჩემი არ ყისგან.

273 თუ სიკუფილი ჩემი გწადდა, რას-თვის მტერს არ მისცემ,
მაო მოვკლავ კელმწიფეო, იქნებოდი თქვენ ისეც,
ლაზარაკი ტურდი ენა, ჭორის-სიტყვა ამისეც,
გამიცუდე სამსახური, ჯავრით გული გამისვე.

274 მეფევ მესიტყვე რაც გითქვამს, სრულ მართალი ყოველი,
მამისეუ გითხარ ვეცვაოს, რასაც მოგვცეს მოვეყლი,
არც არის სისხლის გადავე, არც რას ავს მენიჭა მოველი,
თავს-დებად მოგეცე არ მოვკლა, უცილოდ ქელი ცხოველი.

275 ალაზად მოსად არ იქნა, მეწყება ცუდად რიგება.
გვერა შემქმნათ ვეღარ ჰქმნის, ერთად სიტყვის მიგება,
რა მოიმადა ვინ იცის, რა წყობა რა გარიგება,
ვინც მოამოგრა მის გულსა, ლახვარით ადრე იგება.

276 ბრძანება არის ბატონიშვილ, ყმასა არ გამარჯვებისა,
ბატონი თუმე ტყველის. ისევ ყმას დამარცხება,
თუარ უკლებელ რაგვარ დავჭსდგები, რომ ვიყო სრულ ნარცხება,
ბევრით მებრძოლთა თავები, მიწათა მინარცხება.

277 საცა დაჰსწერეს პირუტყვლად, იქმნების არ ასცილდებოს,
პატრონის შენსა არა ჰკადრს, ყმას კრმალი გაუცვალდების,
რაგინდ ყმას ბევრი კარგი ჰქონდეს, ცრემლი იმასვე ჰსდინდებოდის,
ესე მჭსმენიას ამის-თვის, ცეცხლი წყალ გამოხმობდების.

278 გამარჯვება ხომ მას სჭირდების, ეს საქმე მწყერ მართალდის,
მამაცი არის უებრო, არავინ არს სარიალდის,
ძებნ მაზეხლარს გავს შეხვედ, კომალმან ჰქმნის სამართლდის,
ბატონისას კი არ ვდარსვარ, სხვათა მტერთა ვახედნი ძალიას.

279 ზოგნი ბაგრატიონნი ასე ჰქვიან, არ ახსოვსთ სამსახურის,
რაგინდ რომ ბევრი ამბო, ბოლოს არ გიგდონ ყურის,
მაზეზარს საგრეჯას უსმენენ, ვინ ვისთვის რომ აქვსთ შურის,
ვის რა გაუდა ქართლმა, მეც რომ მექნა ჰურის.

280 როს ყმა გარდაჰკვეთს პატრონსა, მისხმეოს დასაბამოსას,
პატრონის თვის კეთილდობს, იქმოდეს სახლის იმოზისა,
მამულს და ადგილს გასჭამოდეს, თავისა ტომისა და ძმობისა,
მას ზედა შენი პატრონი, რაც არ იქმ ეჯულობისა.

281 რა მეფე სვიმონ შეიპყრეს, გაცი მეფე სისხლ-დალთა,
ქართლის კრმალი იმან შეარტყა, მტერნი გასწყდა ჯიდეთა,
სხვანი მებრძოლნი ყრილსა თავს-მდაბლად მოეხოდათა,
მას აქათ თათარ-ხნამდისინ, იმით სისხლს აწვან ლტოლდათა.

282 გაცი რომ ავად გახდების, აქიმს უხდენს მოაკვლისა,
უთქომ მოჩიცემ დამჯერდი, რომ ეყეხედა მეფეც მაგვლისა,
მეფამ თავს მესთვის გამიოვა, მეც რასაქ გადებ გულაკ გულსა,
დამიხსენ სალმობისაგან, სუ მეფეც სულ-ამომყვლისა.

283 აგრეთ გიდევე ვის სადმე, რომ ჰქონდეს დაჭირებანი,
ჰრაკუბას გაჭირებ მამინვე, დავიწყოს მესხმა ქებანი,
ბატონს ჰჭრეცილა-ვარ ვირემდის ჰქმნა შენი სიამებანი,
ბოლოს ყამ დაავიწყდების, საქმისა გარიგებანი.

284 ანა რა ვქენი მეფეო, რა დავჰხვდე თურქმენზედ ვალები,
თურქმენის ერთ-გულობის-თვის, ნება ჰქონ ზოგი ძალები,
რა შენ პატრონსად შემზრდი, გამხიარულდის თვალები,
სადაც მიბრძანა გასჭკა, გული მიმქონდის სალები.

285 ქსეცა ოქროსა რომელიც, კარი თუ მართლა კრცლების,
კდალა ულოხია რომელიც, მოაწყვს მას ვერ ასცდების,
იარაღ-მომხმარ ჯაბახი, რას ქსერის ყურმლა დაჭსცდების,
მამაცს და ბურაცს ურჩასავს, იტყვის მალურებ გატყდების.

286 ამხანაგო მისთვის მაბეზღეს, იცოდეს კარი ვარგია,
ქართლ კახეთის მომრჩენი, მიკვირს რად დაგიკარგია,
ფატმანის შემწეობული, ამხანაგის თუ მარგია,
ბურთალს გისხდეს მაბეზღარები, ჩემთვის ეს როგორ კარგია.

287 ზურაბს შეგხვედრე რაც იცი, სრულ ჩემი ნასწავლებია,
ოსტატის არ ჭკამს ჭიდება, ვისაც შეგირდი კლებია,
რომელსაც მე დავიკარგო, განსდების ვით დაჭსდგების,
ორთავე ჭსწავლა სიკვდილი, აწ მარტო გარდახდებია.

288 მოყვარე ხარ გულითადი, რა მიქნია შენზედ ავი,
მამამ ოქროპინამან რა ჭქნა ჩემზედ, ვით გარდადვა სიკვდილად თავი.
მიკვირს შენ რად გამიმტყუე, რამ მოგხადა ჩემში ზავი,
შენ დამკარგე სიქმე ჭქენი, შენის დღისაც გასათავი.

289 ვირ ტოცხალ-ვიყო შენც გკონდეს, იმედი სიცოცხლისა,
ეხე სიტყვისა გასხოვდეს, სიძის მოსახლე ბრძნისა,
ვარებ სულის მიდგს სიკვდილი, შენი სხვამ ვერ იგრძნისა,
შენი სადავე საკვდავად, ჩემზედა სულც იმერისა.

290 რა მე მომკვდე ან დამკარგო, დაგიწყებენ მაზეზებს,
სიტყვით თავს ვერ აურჩე. ბასუხისა შეჭკვრე გზებს,
ახლა შვილო მეხრახის გაძლევს. შეიმეფურებ მას და გზებს,
რომელსაც რომ გისელოთებენ, აბნელებენ შენთვის მზეს.

291 ზურაბს ეთქვა მოყვარე ხარ, მერმე კარგი ამხანაგი,
ჩვენსა შუა არ ყოფილა, წყენა რამე ერთი დანგი,
მაგრამ ბატონს მოგხდენოდა, რაც რომ ძალმიდს მე ვარ მარგი,
მზის მამას რომ არ უმტყრდა, მე რას მეტყვის ბირთ მაწვი:

292 ზურაბს რალას შეუთმენია, ის მოუდგა მაგრა ბურჯად,
ცოლის სახის სიძე არის, შეიტყობს თუ იქმნას ურჯად,
დაუწყებენ ბეზღობასა, სისხლის წითლად ჭქმენ კორცსა ლურჯად,
აგსა კაცსა ავი სიტყვა, და ბეზღობა უჩანს ურჯად.

293 ხჳარსთ ველარ ვნახავ მათ ზედა, იცით ვარ დამნაშავია,
როდეს ლუარსაბ დამშორდა, ისიმც დღე არის შავია,
ქეისრის ტახტსა მიუმართო, კარგი მექმნას თუ ავია,
მე ნუღარვინ წამოვა, აღარ მოხვდების ზავია.

კარი 10.

წარსვლა მოურავისაგან ხვანთქართან, რაც ქართველთ ჴელმწიფეთა თჳს გარდაეხადა ამ სახიერებს მოჭრეს და ყველა მეფეს სვიმონს თვალნი და რა რომ შერიგება აღარ იქმნა, ერთმან-ერთს ემდუროდნენ, და ერთმანეთის გული ველარ შეაჯერეს, ვითაც რუსთველი იტყჳს: ვის ძალუძს შეკრეჲა გორგლით თავისა მორთულისაო. აგრეთვე კაცის გულისაო..: თუ კაცი კაცს არას უჯერებს და არ მისდევს, როგორც ის არ შეიკვრისო, ისე ამ ფერი კაცნი ვერ შერიგდებიანო; წავიდა ხვანთქართან, და რაც გარდახდა იმისი მოთქმა, და ხვანთქრის სამსახურის ანდერძად მზადა.— კურთხეულ-მცა არს ჴსენება მისი.

294 თავო ჩემო ვით გასწირო, სევდიანო როგორ წყლულო,
საქართველოს ჴსჯულისა-თჳს, ათას ფერად წამებულო,
მეფეთა თჳს გასასარჯო, ნამსახურო რა ერთ-გულო,
აღარ შეგრჩა ნოსტმეს ლხინი. აღაბს სტამბოლს დაკარგულო.

295 ვაჲ დაგაგდებ სახლ-სამყოფო, სად კარვო და სად ავებო,
შორს გჳარ დაგრჩა, მეჩხობლებთა, ყისთანც ვიყავ სადავებო.
ავყანდათ სიმაგრენო, მე სად გძოვდა სადავებო,
რამტენს მოგრჩა ძმელს ბადეს, ახლა კიდევ სადავებო.

296 ვინ იცის თუ შენ რამთენ ჯერ, მტერი შენი განაბა,
რომელიც რომ იწადინო, აღარ მოვლო განაბა,
ლხინობდი და იხარებდი, კლდით გეჭირის განაბა,
თუ გაკარდი სამეოფოთაგან, ქვეყნის სიგრძეს განაბა.

297 თავო ჩემო სად მოჰკუდები, ანუ ვისსა სამარებსა,
რას დალახავ ქუშყანასა, იარები სამარებსა,
მომორდები მოყუარეთა, შენ ხარ ვისსა სამარებსა.
სამყოფთაგან გაზეხრდი, კარსა გავლი სამარებსა.

298 ეს სოფელი ასეთია, არ დაინდობს კაცსა აროს,
ვინც იუმტნით ძნელი საქმე, მაშინ უყავ იცით აროს,
აწ მეფეთა გაწყრომილმან, თავმან ჩემმან სითკენ აროს,
მე წავიდე დავიკარგო, მტერმან ამით გაიხაროს.

299 ვინ მაზუზლებს ენა უბედა მოაგონდა იმას ის რით,
რომ მე მეფეს მომაშორებს, მას დაამცრობს იმას ისრით,
ჩემსა მტერსა თქუმნი გადის, არ რომ გინდათ იმას ისრით,
თუ ჩემიც რამ გაკიდოდეს, ჰსცნობთ რას უზამ იმას ისრით.

300 ქართლს მოვავლე გალავანი, აწ ვინ აქცევს ზღუდეებსა,
ჩემად ნაცუდად ჩემს საუკუდრის, ვინ დაიდგამს ზუდეებსა,
ვერ მიიყრებს ყურას საქმეს, თავსა გაიცუდავებსა,
მეფეს ტყუილს მოასხენებს, უმჰსგავსოს და ცუდ ავებსა.

301 აქ სხუა სიტყუა შემოვილო ნუ გამკიცხავთ მიგდეთ ყური,
კაცობასა მოკისდგომილოდი, გული მქონდა არვის შური,
თუ ქორი ზედ აღარა ზის, კაცს რას არგებს მარტო თური,
ვერ დავჰსწყუნტე ცრემლთა მიდი, თუალთა ჩემთა მოსაწყური.

302 რაც დავჰსწერე მომიგონეთ, განა თუ ვჰსთქჳ საკუმცხელად,
რად მოვიკალ ცუდად თავი, ანუ სისხლი იქცეს ველად,
რადას მარგებს მოყუარეთა, ლაწჳ შექმნან ცრემლით სუტლად,
რა ლალატით სიკუდილს ვესწრა, ვინ იქმნების ჩემად მუშუტლად.

303 ნაბოთე მოკლეს უბრალოდ, ქმნეს სისხლის მჩურეტადო,
იოსებ ძმათა გაყიდეს, თორმეტს ჰქმენ მეთერთმეტადო,
რაქაელ შჳლსა ჰსტიროდა, რომ ველარ არის მჭურეტადო,
აგრევე დედას ჩემს მოუკა, ტირილი მეტის-მეტადო.

304 ყოვლთ ჴელმწიფეთა უდიდე, ვინ რომ არს კეისარადო,
მაკედონელის ტახტსა ზის, ცისენი აქუან სარადო,
მებრძოლნი იცით ვერ გავლის. ახლო ან იმის არადო,
თუ წყენა ვინმე გაბედა, იტუჳან იასარადო,

305 ჯაზაირ ყლასხი ბუღდანი, უჯარავს იამანია,
ურუმელი და შირვეთი, შავი და თეთრი ზღვისანია,
ბასრა, ბაღდადი, მადინა, მაქა, აზრუმი, ვანია,
ვერ ავნებს რომა დაცოცხლდეს, ამირან ძმობილ ძმანია.

306 დასავლეთი და სამხრეთი, არს სრულად ამის კალადო,
ყაენიც დიდი ქელმწიფე, მაგრამ ეს უფრო ძლიერადო,
ინდოეთ სამძღურამდის ის იპყრობს, სად მზე ამომსვლელადო,
მათი პატრონი მეგონა, არსით ბაქაჯარ ქუწლადო.

307 სულთან მურად და მაჭაბას, ერთს ჟამად იყვნეს მკვდომია,
ორთავ ვიახელ გარდამხდა, მათთან ლხინი და ომია,
მაპატიჟებდენ მაძლევდენ, რისაც რომ გიუჯ მდომია,
რიცხუს ვინ იქს რაც რომ ომშია, მე კაცი შემომკლომია.

308 ესენი მისთვის ვახსენე. გასინჯოთ ჩემი თქმულები,
სიტყუს მალამა მიბრძანოთ, და გამიმთელოთ წყლულები,
კაცი ვინ იყოს მიბრძანეთ, ორისავ შესწავლულები,
ორთა პატივ-მცემ ულორსად, მათ გამიერთეს გულები.

309 ორთავ ახლდეს დიდი კაცნი, კასუბი და ქართუწლები,
ვინ გამოხსნა ჩემად ჭსწორად, სიტყუთ დამდუან იმათ ლები,
რა მაჭაბაზს მე ვიახელ, არ გამიუჯს ნატალები,
რა მიბოძის რა მიბრძანის, ტკბილის სიტყუს საქმელები.

310 მათი დავჭსთიმე სიტკბოებს, შენსთვის დავჭსდევ თავი სულა,
შვილო პირ-მშო საყვარელო, სიცოცხლე და ჩემი სულა,
ბედმან მიყო რალა გკადრო, აწ თქმის ჟამი გარდასულა,
სადაური სად მოვგუდები, ეტლი ჩემი სად წასულა.

311 რა უკულმა ჩარხი გადრკა. წალმა აღარ დაბრუნდების,
რა დოვლათი კარს მიადგა, აღარ საით გაბრუნდების,
მე რომ მესმის თქუწნი გული ჩემ-ზედ აღარ მობრუნდების,
გზა კაპნად მაქუს ჩემი ფეხი, დაღმა ველარ ჩაბრუნდების.

312 ჩემობიიას მეზოალები, ვამე ქართლო სუსტობისთჳს,
გალაკანი დაგექცევა, გადგებიან ზოგი თჳს თჳს,
ეგზომ ჩემი ჯირ-სახული, აწ დავაგდო როგორ სხჳს თჳს,
ოდეს მტერი წამოგატყდეს, მომიგონდეთ ამა თქმისთჳს.

313 ბრძოლას იმი ვაჟკაც ზურბი, შუბი ლახტი კრმალი მკვეთი,
მით მოუჭრადა ბუმბერაზს მკლავქვეშ, კარგი მისა გასაკვეთი,
ამხანაგს და მისს ბრძოლის, ბუმბერაზს ხმლით მე ვკვეთი,
გაამრთელეს სრულად ქალილი, უმისოდ ვხედავ გასაკვეთი.

314 სად მიუხდა სად ვეჩრდილე, რას მოუბნ ვიქმენ გარდასული,
გაცემა და ღრუბლის ნაკვეთა, აწ რა იქმნა გარდასული,
არ მისდევდა წასახდენად, კიდევ დიდი გარდასული,
ხასხის დავდუმილი ასეულდაბნი, რომ მოიმრეცილა გარდასული.

315 ასე ვერცხლი ქართლისათვის, მოვიდა წაგრაც აწამებს,
ვინ ჭირნის ჭირქვნილის ვასისრულებელ, მათათვის მოკლედ აწამებს,
მათვის ბეჭდი დავასრულდეს, ავხსნი შიგა აწამებს,
ბოლოს ნახევი ნემა ბედი, თუ რა მოიხრელა აწამებს.

316 მე არ მეკლდა ორდანიანი, ბობლები და წინწილები.
აქლა მაბამს ეს სიდედლო, ეწმი დამღერე წინწილები.
კაცობის და სიკეთის, კარგა მოიმრელა წინწილები,
აწ აქვთა ნემსი მეტისა, ვინც თამ ნამგან წინწილები.

317 რაც რომ მუქდა ვჭირთქმა სირცხვილი, გამგეცხვი სუფევის მაქებს,
მწარედ წამება სისხლით ლეჟა, არ ითქმის მაქებს,
ბაცილის და ვჭვლდონ ოჯარ მეფის, ადრე მიუშლი მაქებს,
გამოვჭრცლი მათის ძლიერებს, და თავის კარგად მაქებს.

318 ვის რას გამოადგებს ეს ყვრლა, ნემა წყლის და ბედის,
უმისოდ ვერცხლის ჯერ ძლიერს გაწყვეტის სისხლი მკლდის,
დაეჭრილა კიდევ გასაფრიდის, ნემსის ავეტნდის ლეკვრის,
ესეთისხედ კიმიდი არ გაჭვრეტის, ამით ვარ უმიქლის.

319 რაცგს გაჩინდეს საქმის, კარგი უკმს მას გამოდგავად,
საქმეს მიახდეს ქვეიდავად, თუ სრულ არ არის ბედავად,
თაც სამეფისავად ის გარეს, მიმართეს დაუხედავად,
დედოფალი წახდეს ბოლოს ქმს, მტერს ვედარ ექმნეს მედავად.

320 ჭრცი რომ თქვას სიმაღლით, გოლიათი დიდად გიხდებით,
მსაჯულო მეფობისათვის თავება, მას ექმნას განაგიდებით,
ქიდე მამის ჭირვებს საქმეს, ჩვენი და მოსაგისებით,
თქმულა მოუცდა ჭკვამს ყმისა, არავი განაგორებით.

321 თუ კაცი იტყვის გულში, მტერსა შევებ ომებად,
ვაჲ თუ იმას მაჯობოს, მე ვიყო ცუდად მოშორებად,
ის არის სპითაჲ მრავლითა, მე ცოტა ვარ და ცოტებად,
ვერ ვემოწმები იცოდეთ, არ არის იმის მლოდებად.

322 მას ვემოწმები რომელიც, იტყვის გავჭრიწოროთ თავადსა,
ლექს ყოფარი არ დაჭირდება, კარგი მოხდეს თუ ავადსა,
ანუ მტერს ჭკუით მეეცხერო, ან ვიქმნე გასათავადსა,
კარგს კაცს ვაქებდე სასომოდ, რომელმაც მოხოვოს დავადსა.

323 კაცობას გწადს შვისას ვქოხდეს, მიწყევ შენი საომარი,
რა კამა გესმის რაზმით წყობის, მით არ იქმნა შეხაზარი,
სოფლელს ვეჭვობ ასედოლებისა, რომ არ ექნას მოიქმას ზარი,
ავს სიცოცხლეს სახელი ჭირვობის, კინდა ეშურას რომ ხაზარი.

324 ჩოგი კაცი დადინდების, ვერ გაბედავს ველსა ვერსა,
გორეშ მტერი არ წაახდენს, კაცის ჭირებს არის ჭრუეროს,
თა რომ მტერი კარს მოადგეს, სოფლისა აქვს გულის ძმერა,
მას კაცობას ხელი შეეწყდების, ვის აქვს მტრის მალი შემწერა.

325 გული ჩემი სულით სავსე, შეჭირვებულთ გავსცემსა,
ჯამი ოქროსა სასმელით სიხარული, მოგწყობ გავსცემსა,
მოქრობე ბადრად ალვას ჩის, ალვაც ელის გავსცემსა,
ქართველს მობადი მოიგორეს, ალვარ ვეჯიბ გავსცემსა.

326 უჩემობა დაჩნდების, ბაღი იქნას აბადება,
რომლისან ჩემმან ლაწვ ჩემი, ჩამოლუჯარ აბაღება,
მლოცავს მტერს ხეს გაგიჩნდების, ვის აქვს კორძლობს აბადება,
მარჩეს მწადეს ვედრებით, ლხინით შექმნა აბადება.

327 მე მეყვეთ გაწყრომამან, ნეტარ ვით დამარხულა,
ბედმან მოყე უფლისამან, მერე ჩემმა ლაშა სულსა,
ქოჩორი წადმა ალარ წადგა, დახვესხვულა დამარხულა,
ქართველს მეხახვა რაღაცა უნდა, გაგინდებოდით დამარხული.

328 აქამომდის სად შევუდრიბდი, თავო აწ სად ილალება,
გახრწნის თავზედ ვიღა ექიხდეს, ალმასი ჰე ილალება,
შენდა შენი ამხანაგნი, ჩოგ ჩოგები ილალება,
დაიჩაგრული დანახული, დალევი ილალება.

329 სრულ ქართველთა გარგად იცით, ქრისტიანის თჳს რა მიქნია,
ათიკვინთ მტერი შევაშინე, ზოგი ფერკით გამიქნია,
დუშმანთ გული გაუტეხე, კლმის ქნევით ამიქნია,
ვერ დაუდგებ მეფის წყრომას, რა რომ თავი დამიქნია.

330 აქამდის მტერთა ვერ მეაბნევს, იგინი ჩემგან სულდების,
ზოგთ გაქცეულთა მიკჳსდევდი, ზოგს ამოვართვი სულებს,
მტერს რადგის რიხით შევჴჳსდაკი, მან მე ვერ მიიხრა სულებს,
პატრონსა ვჰსჯერდი ერთგულად, მან ჴედა მქონდის სულებს.

331 გული არ მაძლევს უთქმელად, თუარ მწადს დუმილი ბაგის,
მუდმად საკმილი მედების, ალი მეხურვის დაგის,
მას უხარიან რომელმანც, ჩემი დაკარგვა აგის,
წყალ მივმართავ სადგურად, სად თემი ათაბაგის.

332 მას უნდა დიდად გარდახდეს, ვინ ჩემი თავი წაუგარა,
არ მოაგონეს გარეკანი, მე მემსახურა რა უგარა,
ვეჭობ დავაკლდე ბოლოის ჟამს, ვინ მე შარადში გამგარა
რადგან მათ დამიმეს მოყუასნო, თქუენ ჩემი ნერა გაუგარა.

333 მშჳდობით თჳსნო მოყუასნო, გამოვეთხოვე სალმობით,
მეგობარნო და მეცნენო, ცრემლით დავჴსნიხოთ სალმობით,
თქუენ ნუ დაიწყებთ გარესა, გული შემქნია სალამით,
ვინ გაირჯჳბის ნამქნით, მან შეადარის სალამით.

334 ყურმლას რომ გარგე თქუენც იცით, ვირ ვიყავ თქუენი მშურეტია,
გარგ-კაცობა და სამუსი, ვისაც კოქნით მქეთა.
იგი შემოგჳსდეს ვინ მოსცეს უძღუენა ნათლის-სურეტის.
ბული მწუმ ლოსოსბს გარესა, და ოუაკლი განარეტია.

335 თქუენსა ვერ ვიტყვ მოყუასნო, ძმისა და ზოხეას ამ ენით,
რადგან მე დავრჩი მოარგუარად, თქუენ გელმწიფეს ამ ენით.
თუ ჩემთჳს გარგი ვინმე ჰსთქუათ, თქუენცა იუქმნით ამ ენით,
ლხინსა ნახევრით ლვინოსა, თქუენ მიილებდით ამ ენით.

336 გაგიჩნდებისთ ქრისტეანისა, გაწყობა და გარიგება,
თქუენცა იცით ჩემის გარეჯის, ანგარიში არ იგება,
რაცა დამრჩა უშენოსო, ჩემგან ახლა არ იგება.
თუ კაცი გაცს ალარა ჰსჯერეტს, მტრისგან იმა არ იგება.

337 რად სოფელო სამუდამოდ, ჩემ-ხელა იქ ჰყავს აქსავით,
არ დააცხრო ცოდვის გუნდმან, კიდევ ქნა ასავსავით,
ჭირნი ჭირსა დამისართა, გულსა დამიწყლო ასავსავით,
დამიშრიტა ბრწყინვალება, და სანთელი ასავსავით.

338 დამემოწმე თუ მართალს გჭხოქუა, ოქროსცა ჯობიანი ქვა არის,
მის რომ კაცი გამოარჩევს, არ მოხდების ქვა არის,
რადგან უქმად არვინ გინდა, დაუტეო ქვა არის,
ვარდი დაჭკნეს, ჩამოსცვივდეს, რაც დაგრჩების ქვა არის.

339 ერის ალაგს რომ ერთი კაცი, გამოვიდეს ჭირთა მკლელი,
რა გაგეჭრათ რომ მტერს შეაკლათ, ან ჭურით მისი სულთა მკლელი,
ისპარის გარ გაარის, ველთა იყოს ჩამომხდელი,
თავს ეხუროს მუზარადი, ძერად იყოს პირამსხდელი.

340 უმტრო კაცი არ იქნების, რომ არ ჭკუჩანდეს არა სითმე,
მეტოქარეს სამ ივლადად, მიჰყრა კამს და არა სითმე,
კაბან კაცის გულდოყვანი, გახდის გუჩანდეს არა სითმე,
გულის სევდით შეპყრობილსა, აწ დამაჭრის დასასითმე.

341 არ მომიგონებთ რას იტყვი, როს მუზარადი ელევდეს,
რაზმი გასწორდეს დროშებით, ოროვნითვე ჯარი ღელევდეს,
ცემა და სავერო კმა იყოს, ცხენი კაცს ვეხით ქელევდეს,
მაშინ რას აქნევთ გიორგის, თუ მისებრ მოკუმეწლევდეს.

342 ჩემს ჯარ-ნახულს ქართლოსელს, მოვყარს ვერავინ ჰხედავს,
რაც საქმე შევსძლე ქრისტიანთვის, გჯეროდეს თუ ვის გაუბედავს,
ქართველნი დავხსენ მოსპობილეს, მათ მიზეზნ ზედი ზედ ავს,
რაგინდ რომ თავი ვაწამო, მაინც მეტყვიან ბედავს.

343 გული მქონდა მტერთ უშიში, გვეგონა თუ მედგა ისო,
სამსალასა სასწყებელს, ჯარი ჩემი მით გაისო,
გულმან ქედმან სევდიანმან, აწ ლაშქარი მით გაისო,
თქუენ უჩემოდ რასაც შესძლებთ, მეცა ვნახავ მით გაისო.

344 ლხინი მზა სიტყვის გაგონა, მქონდა მუდამად ჰყრობა,
ამხანაგთ კარგ შეგობრობა, მიცემა და უშურობა,
კარგთა კაცთა წყალობა ალერსი, მდიდართა მე უშურობა,
ვეჭვ ზოგს თავადსაც მოსწონდეს, ჩემებრივ აზნაურობა.

345 რა ცისკრის ლოცვჲა გარდასწყდის, ვნახი მორინ-ჳტლი ცხენია,
შევკაზმე მორინ-ჳტლით და ძალითა, შევექეცი ვით სიცხენია,
მოვიდი წირვა ვისმინი, ხან ლოცვით ცრემლთა მრეცხენია,
ვჭსკადი და ლახისსა ვემოჳეჳსი, არ მქონდა სიმარცხენია,

346 როს მოვიცალი მტერთაგან, მიყჳარდა ნადირობანი,
ვის სამართალს ქჳეშ დაუკლდი, მჭირს უთჳალ-ლუბო ბჭობანი,
ადრე ვიცოდი შეტყუობა, გარეგის გაცის ცნობანი,
დაბალს გაცს ბევრი შევმატე, არ ვუყავ მეტად მტრობანი,

347 ვისაც რომ გარეგი შევატყჳ, გაცობის ჭქონდის სადიისა,
ცხენ იარაღით შევამკჳ. ძჳნელი ჭქმნის მას ახალისა,
დღეს ერთი გამოვარჩინე, მოვგვარგე მერმე ხალისა,
გაცობის სწავლას ვეღლოდეს, ვით ოქრო დავახალისა.

348 ვისაც სიკაჩნე შევატყჳ, მასცა შევმატე გულია,
შემკადრე მკადრისებ მოვიდის, ვინ იყჳნენ დაკარგულნია,
სიხარულისა დღე ექონდის, ვით წყლის-პირს ადჳე ოგულია,
ამ დღეებისა შემჭსწრეები, სუკლით ვარ დადაგულია.

349 ჩემს სახლში იყჳს მეღამდე, წირვა, ლოცვჳა და გალობა,
უცხოთ ლოცვა იმედი, გლახაკთ მიცემა წყალობა,
ქმის სამსახური სიმართლით, არაგის მიჳნიეს ძალობა,
აწ და მიგზნი სახმილი, სიავლემან მექმნა ალობა.

350 სტუმართა სუფრა წინ ედვის, მის მას დროს აუღელელი,
ვინ დამკვიხოვის წყალის, არ დარჩის წაუღებელი,
მომღერალთ დახის თამაში, იყჳს სულ დაულეველი,
აწ რას-თჳს ვჭმუნვება ამისა, მე ვარ გულ გაუვლებელი.

351 ქართლში უფროსნი ვინც იყჳნეს, იოქმევდეს თავადობასა,
შვილნი მოუყჳარდ მეფის ჭამადნებდეს, ჩემს მეგობრობას ცნობასა,
მეც მოვჭსადევდი მომდგვდეს, ვიქმოდით გარეგს ძმობასა,
ბედს ვემდუროდი და მერმე, ვაჲ ჩემის დის შობასა.

352 უჭმლავ იცით რომე ქართლი, ჩემის ბედით დაჭკნობილია,
თუარ შეიტყობთ ამას უკან მტერი გადევ ასილია.
ჩემის გვამისას ნამოვრობას, გულის-პირი წასხნილია,
ქჳეყნის გზას ხომ ვერ შემიკრავთ, ჩემ-თჳს ფანც გახსნილია.

353 ერთი სიტყუა მომაგონდა, არ ვჰსთქუამ ამას საკჳრველად,
სად რომ საქმე გაგაჭირდის, ამხანაგთა ყოუჳ მორჩილად,
მე იმათ-თან ვერ მივაყენ, რომ მასმის კარგა ძჳრლად.
ერთის კაცის შეშუქარეს, თავს სისხლის ყარ გარდამსხმელად.

354 ნაზალეთის ომხა შიგან, მე მომეჭრა ედიშავით,
ამაყობდა იგ თამამად, შემომძახა მოდი მავით,
მას გაუბე თავი მყა, გისნებით არს დამნამავით,
მის ცოდვს უიხრას დედამთილმან, აწ მიბრძანდი შედი შავით.

355 სხუაგან ჭსწყერა დამწყრელმან, ხუანთქართანა წასუდა მისი,
სოხტაების ამოწყუიტა, სისხლით დუსა ყათლა ვისი,
ბევრი ბრძოლა ცეხის ჭრთიმყვა, ნუბად არა წართმევისი,
ან მოგუარების გამოხუნა, შეწყალილი ზოგაან თჳსი.

356 ხუანთქრისაგან როგორ ცნობა, ასე დიდად ზატივ-ცემა,
მტერთი გაკლეუნის დამადლება, წყალობა და კუდაკ მიცემა,
მის დუმძანით ამოწყუიტა. მისის მისხად არ მიცემა,
იტყოდა თუ სად მოჭკუდება, დახუარას მაქუს სად მიცემს.

357 ვით გაუძღებ კაემასსა, გული დახუარით ანასმით,
ყოვა ნუმი ნროდიდად იქცა, იგ მეიქმნა ანასმით,
გახსოვს ოდეს ნოსტეს იყავ, ცაცხუს ქუეშ იჯდი ანასმით,
უხუად გასცი საბოძუარი, წაიყვნიდენ ანასმით.

358 ვინ იცის თუ სოფლისაგან, რა დახუარი დამემოსა,
მიყვობდა თუ სუფლის თჳს, გლახ სამყოფი დამემოსა,
ვინ მიმადლის ქუეყნის-თჳს, თუ რა მტერი დამემოსა,
ვინ რომ ნუმთან არ შეიბა, ნუ რას მეტყჳ და მე მქნა.

359 თუ რამდენი ჭირი მეჭნიდა, სოფლის მაქუ ამედგარით,
სახლ-სამყოფი სავანეები, ნუმნი იუნეს ამედგარით,
დიხიმა გული მუყო ჭმოხე, და მსახური ამედგარით,
გიდევ კრძალი მოიგონე, უმამ გუდ-სრულ ამედგარით.

360 ოდეს დიხინსა დაკუმოჳსი, აწ ეს სუდა მას არეკდა,
ბოროტი და ავი ქნა, წყალის ამდიოკს და მას არეკდა,
ჭმუნვა მოკის და სუდა მაწყვეს, მუმაკობის და მას არეკდა,
რაც სოფლისამან ძღვნად მომცა, ნუმ-თჳს გიდევ მას არეკდა.

361 უბრალოდ ჭირსა არ მომცემს, მე ქალსა ამას ველის,
თქალთა საკანი მომმადლოს, ლხინს მით ამას ველის,
მკლავსა რომ ცუდად არ დამერეს, ოქროს ჭქოსნდეს ამას ველის,
მართალი ვიყო ნუ დამსჯის, მეკლს სჭდეს არ ამას ველის.

362 ჩემთა სანკველთა აღრიცხვა, ენას ვით მძლავრმა აგება,
ცუდად შერჩებიან მშვენნი, კელოვანით ვის აქვს აგება,
მარტო რას ვმღერი სოფლისგან, ვეჭვ სხვანიც ვინმე აგება,
რამდენს კაცს მიხვდა ვერ ვრიცხავ, ჩემის შებისა აგება.

363 ვინც მიცნობით ჭბრძანი თუ ვიყავ, ერთის კაცის დარული,
ლხინი და მეჯლის უღრუბლო, მქონდა მზის შუქი და რული,
გასწრეწყნება და სასმე, სმა ჭამა ძილი დარული,
აწ ცრემლთა რად მდის ნაკადი, ლხარნი არ გაწყდა და რუდი.

364 ბრწყინვალებათა ნათელი, იმედი სკვდით დაგევსო,
სიტკბოი გაწყარდა სოფლის, სამსალა სამსლად დაგევსო,
შენ-თ,ს საკმილა აღტკინდა, გულის სამუდმოდ დაგევსო,
გული ვით გასძლებ სევდასა, ან ჭირის ნიადაგევსო.

365 თავს ვეტყოდი, სამუდმოდ, ვის გულწრფელ ახლოსარ მას აქე,
ერთი არ მომეც სოფელი, ჭირნი მელორე მასამე,
სევდა მიმატე წყენისა, აღარ მალხინე მასამე
ვერსით გავიწყარ დამაბი გარ შემომხვე მასამე.

366 ხანდი-ხან მომცა სოფელმან, საწუთრო მიდგა დარადა,
ჩაუჯერ მომეხილა სოფელმან, მიხვია იქით დარადა,
ჩოგნი მე მჯობდეს ჩოგჩოგნი, იტყოდეს ვექმნეთ დარადა,
ბედს ვეტყოდი სოფელმან, ნეტარ შენ მოგცა დარადა,

367 ქალმან მომცა ბედ-კრულობა, ნეტარ ყურსა ესმას ვისა,
ლხინი დამრჩეს განშორებით, აწ უყურებს ესმას ვისა,
არა მქონდა დარიდება, მე ლაზერისა ესმას ვისა,
რამინისურ შევებრალდე, ჭირნი ჩემნი ესმას ვისა.

368 თუ გიმენოდესთ მე ლაზერი, თუ რამდენი დამეცარა,
ბედი წაღმა დაგრეხილი, აწ უკუღმა დამეცარა,
და სოფელო უხანოო, დრონი აღარ დამეცარა.
ჩემ-თუს იქმენ გამომცდელი, ვით ბელიერ დამეცარა.

369 ამდენს ხანს ვერარ გავსძლებ, რაც ხანი მაქვს განასრული,
არ დავზოგე ქართლისათვის, ძმა ძენი და განასრული.
თავი დავსდევ საწამებლად, ჴორცი საკუდად განასრული.
თუ უბრალოდ სისხლს დამიღვრით, ვიქმნა ზეცას განასრული.

370 თუ ამ სასჯელებს მოველოდი, მიმძიმს ჩემი დაბადება,
გლახ უბრალოდ განასრული, სოფლისათვის ცეცხლის დებს,
რაება ვჰქმენ ქრისტიანისათვის, საკუდად თავი გარდადებს,
თავი არვის მოვაკუდინე, არცა ვჰქმნა ჯერ კლდმის დადებს.

371 მეფეო წინა სამსახური, მე მონდომით ყოველთვის დიდად,
ამხანაგთა ვსათნოებდი, ვითა კრძალვით მომსახურად,
მოდმა წყლის არვის ვჰკადრი, ვითა ვმადლობდი მეფერად მშვიდად,
მე ეს მიყო ამ სოფელმან, თქვენცა ვექმნეს ბარგის მხიდად.

372 ჩემნი ჭირნი სხვათა საქმეს, არ ვგონებ ვისმე განარჩევდეს,
სად დავჰსთვლე კარგკაცობა, ახლა ისიც განარჩევდეს.
ვინცა რომე სხვათა ძალა, დღეს ჩემს მეხსაკის განარჩევდეს,
განხსოვსთ ოდეს ჩემნი კმანი, თუ კარგს რომელს განარჩევდეს.

373 წახდა ჩემი კარგკაცობა, დაივიწყეს არვინ არა,
რომელი დავჰჭირე ამას წინათ, მეფეთა თვს ვინც მომკვდარა,
მოწმად მეყავს ბევრნი სულნი, თავს თუ რა გარდამხდარა.
წალმა ჰხსენენ ყამში დღეთა, მისი კურ სრულად არ დამხდარა.

374 ვერსით მოვჰრჩები სიკუდილს, დღეს მოვა ჩუმალე ისევდა,
უბრალოდ უნდა გარდაჯხდე, ამით მაწუხებს ისევდა,
თავო დადუტად ვინ მოკლავს, ცუდს კაცებს რასთვის ისევდა,
მან წამხდისა თავითგან, აწ მომაგონდა ისევდა.

375 სოფელს ჰსჭირს ჭირუტოლ სიამე, საწუთროს ჰყორნა შეუტონი,
რასაც ინებებს განებებს, იცით თუ მიყო ნებანი,
მაგრა არა ჰქნეს მიყოლა, ვის ჰქონდა ჭკუა მცნებანი.
მიკვირს სოფლის და სინელსა, კარგთა კაცთა მქონდა ხლებანი.

376 ვჰხედავთ კაცთა დაბადებულს, არვის აქვს ერთი სახე,
მე სოფელმან ოთხით კუთხით, დამაბა და მიდგა მახე,
არ გავიდა სამსახური, რაგინდ ბევრი ჭირი ვნახე.
ნუღად წახდა კარგკაცობა, ბედი ამად გავიმასხე.

377 მეც შემეძლო ამხსნავთა, მაბეზღართა მტერობანი,
მაგრამ დავჭსომი ყმისა შენ მიცემს და ყოფობანი,
ამის-თვის ვჭქმენ ყურობანი აღვრებულით შენობანი.
მაგრამ ყმაწვლამ მოიჭირეს, ნუმა გაჭრას გელობანი.

378 ერთ-გულობა ეს მეგონა, პატრონის ზედა სამსახური,
რომ ინდომე ამხსნავი, არა უჩინდესო კარგ კაცი შური.
არ დაეჭკნოდა მეგონა, არ ჭირდა მჯავის მოისამური.
ნუმა იცის ყმაწვილსა გასხსოვნი, რას ოიდენეს ყარ მოინაწური.

379 თუ გინდოდეს თავი შენი, შენც ინდომე ამხსნავი,
ცეცხლი მის-თვის მოდებული, აგრევე ოდის შენის-თვის დაგი.
ამოსწოდა მის-თვის კომალი, არ თუ ქარქაშს ადრე აგი,
თუ გაიჭრას სამეოიოთავან, თავი მის-თვის გარდაგი.

380 რაც თვის-თვის ჭირსაღდეს მოყმისის-თვის, გულმაგ მას აჯიბინებდეს,
ცრემლოთანა ცრემლი დაუყარის, მოხარეულთანა ლხინიბდეს.
ჭირუერიდეს მასცა იწყერის თუ დაიმოდეს ისიც დგინებდეს.
ჭიითანა ჭირი იტვირთის, სეჯდასაშის მოიწყინებდეს.

381 გარმან გარს გული მაინდოს, ერთს-პირად დასანდობდენ.
მას მის-თვის ცრემლი ჭირდიდეს, უწყალოდ დაუშრობდენ,
მის-თვის კომალს ქვეშ აინბის, მტერსხელ დასამრობდენ,
თავი გასწიროს სავედავედ, სანიღუროებ დასდინობდენ.

382 მე ქმრეხისა თვის რამდენ-ჯერ, ვჭერი თავის გასწირესნით,
მოწამედ მეფისას მარჯვენი, არათუ მეიდი რესნით,
არა მაქეს ყამი სიტყვას, სანიერის ცეცხლი თქმასნით.
მაგრა მართლის სიტყვას, თქმა ნამგანაჲ არა თქმასნით.

383 პატრონის ჭირსნდეს ერთ-გული ყმა, სამოვნით თავს უდებდეს.
მტერის ერთმოდეს დაუსხლტნელს, ცეცხლის კიდეგ აუნთებდეს.
რაც უმაღლეს იმას ჭირებდეს, მეომარის მიღმა მოუკლებდეს,
საჭურჭლეს წარმოუცდოლოს, სადაროსა დაუდებდეს.

384 რაცა ჭირსაღდეს ის ამოს, დაერიდოს საწყინარსა,
მას და შეიდოს თავი ჭკუვილდეს, მის-თვის ჭხომოდეს ორსაგ კაცსა,
მეომარის მიღმა მოუკლებს, იგ ჭერმარობდეს ოვარსა კომალსა,
დაუვანტურლსა წინ უძღოდეს, უგრიუბდეს კარგსა ჯარსა.

385 ვარდისას წყლის წყლისად ჭკნებდეს, ლხინისა-თვის გაიხარებდეს.
სახელსა გამოაჩენდეს, უკადრისს საქმეს ჭვრეტდეს,
საკუთრად თავი გარდასდებს, რომელსაც რასხმი გასწყრებდეს.
თავისად სხვა რამ ჭხოქვან სააკო, მამისგან ქებასა წარყდეს.

386 ცოდვას მიცემს დიდად ჭკნებდეს, მწყრალ იყოს მადლიერადო,
თუ სწყენი რამ შეცოდოს, თქვენი ქმნას ცრემლით სრულადო,
გასჩვინდეს ადრე ისადრედის, მჭსწრადეო იქმნას მისამწერადო,
ასე მასწავ ვარდინის, მე სამსახურო მწერდადო.

387 არ დაიმჭრეგოს რაც გიცხდეს, შენ იყო მისი მიმრომელი,
ცოდვაც გიორძელს ხაროადდი, მით იყავ გამოამრომელი,
უსამართლოდ და ყროდოდ, არ ყოს არ წამრომელი,
სწყენის წყენის რადეხა, არ რა ჭქმის უმართლეო.

388 ვარდოვან ყმიბა გასხ სრულისავნ. იცოთ ნეცით დასახულს,
სიდინიან და დაყით თიფიდ. თქვალით ესად გრძვა სახელს,
როგორც ყმასა სამსახური, ყმა ვარდოვანსა შესახელს.
უთოლოდ ყმისა წახდეს. მარგოალ-ხელაც მწუხრ ხიასხელს.

389 ეს ყმრლას მჭიდლა ისმენდით. მეფეთა ეროვნულობასი.
დიდად მეფსადდ ვარგულდი, ვინაც რამ მისცხა ყმობასია
ადრე მიყმარით ბოძასეფის, სადაც მიუვან ქმობასი.
არ მეფე ტულად გამოწყოს, არ მე არა მასქეს ცნობასია.

390 სად წავიდე სად დავლასხო, აწ ქვეყნისა ვიდის ვიდე.
დიდ-წყალები სენეგები წავიდე და რას აჭჭიდე.
მეფის მტერის მე რამდენ-ვერ, გულ-მესისხლედ წავმიდე,
ვად მეცნიერს გრძნელის სუ ავდი, თავი ძალი გიდეს ჭვიდე

391 რადგან წახდა გარეჯიდობა, რადგან მმართებს თავის ცემა,
რად ვიუბნა ქვეყნის საქმე, ვით დავამრო თქმადეა ესა,
ადარ მმართებს სხივარი, არე ცედი ცრემლთა დესა,
ვით მიქმნას ეროვნულობით, მცერთა სისხლის გარდადესა.

392 რომ წამიხდა სამსახური, ცრემლი თვალთა მის-თვის მდინდა,
ან სიცოცხლემან ჩემი ვერაფ. შენ რას-თვის დაბნინდა.
გასხოვსი უწინ მცერის თქვენსნი, ჩემს გრძელს როგორ შემიშინდა,
ვაჟრა მიჭირს თუმართ დავრცე, მე რომ ყოველ სად ვინდა.

393 არა მშურდა სისიკვდილილად, მე გარდმედრჳა ოქროს ცხენ-თავისა თავი,
აწ სად იქმნა ჴელმწიფეო, დღეის ჩემის გასათავი,
რა ბედნიერი ეს არ ვიცი, მოამბელი რომ სათავი,
ეტლმან ნუმან ეს მიუგზავნა, ბედ-კრულიას ახათავი.

394 ხომ მასმოს აგრე თქმულა, პატრონის გულსაც სამე,
თაც უბრძანის ადანრულის, არ იგვნეხის არც ჭირთქვას ვამე.
მოახსენის ჴელმწიფეო, შენთვის დღენი ბავიწამე,
რაც მიბრძანე სამსახური, დავაგვიდე და წავალამე.

395 ბუმბრიენს რომე მეფეთა თვს, სიმბნითა ვჭქნით ქვეწრიოსის რიგისნი
სად ბვინრძანის მიგვნივნე, სივმაზ ბსა ყვლიან ანე ბანი,
თავს სახლეარი ეს დაუდა, ყვერგის ილის ნუმი მეუნი,
არ აუმალლედი თავიადაბაღი, სიცრუე არ ჭირთქვა მეფეენი.

396 რაც ბვინრძანის თავს-მეფიდესა, ადრე ბუმარიონს დაუწყებს,
მას ვმისნებდეთ, არ გარდვიგდით, პირიდამე მისი ქეს,
წარუწყმედელად ყოველს ბნით, ბაგეთაი : ღ ისნი ნებს,
მეფეს მეუღს რომ მე დავმარე, ხელამც თქვე ხვან იყე ქის.

397 სიტყვის ხარხიანრენს, ეტლი-ქრეფა, ხანდახან მიუგ ხან არს,
ხან ქვეყანა ვარდით აყუნი, სიყველთან ჩიბვდე ხან არს,
დაუმენდა ადამ მიამრის, ნემ-ჩნდ გასაყრის ხან არს,
მეტყვებმან იმენი მიმიცეს, ბულის მისცენანის.

398 ახლა მარეყვს ეს სიტყვლი, ყწინ მომეც მამინეს,
მძლავრმან მეტყმან ვიასდ მიეც, იცით ბხმის მამინეს,
მეფეს ქვეყნის ყნერული, ავხსნი ჩიბნი მამინ ეს,
ჭირჩელთლეს იუაღნი ყლუნწირით, გამგავებით მამინეს.

399 მიმიმს ამხანაგი მომარტა, ბულის მაქვს მელამ ჩირგნეანი,
მეჭირებმა და იხურანი, წყხარებს და ყრუანი,
სამკვლოს ბაცლი მნელი, ვინც დაღვეს მესამერანი,
თუ რამენ რიგად მომიხდა, სისხლის ცრემლის-წყრუანი.

400 ვინ რომ ·ვყერვს ქვეყნ მელახოდეს, აწ მე მათ მჭქმნეს დაცემული,
მაბეზღვარნი მე მეფეს აგად, დატყვევებული დაცემული,
ჩიბნი იყნეს განაქვემნი, ჩიბნი ბუჯრის მიცემულნი,
შენცა მიგაქვს ელვა ნუმა, რაც შენგნით მაქვს მიცემული

401 „ხად მეფისა დამკვიდრდება, აწ სადით ვარ განწირია,
მეფეს ტახტიდან მელან ვნახავ, ორჯერ ვოდღა განაწყრითი,
ვის მოუწყვეს მეფისთვის, დაუკრთიდ და განაწყრითი,
ოღდა ბოღდა უკუღმართო, თავი ჩემი განაწყრითი,

402 ჩოგის კაცს რომე გაუწყრდეს, უსუსურად დადისდების,
ვინც რას იტყვის ამა ჯერზე, კაცის ჯიბცხვის გადადსხდების,
ვიდქმ კაცი ცოცხალ-ივის, ადვე მტრისთვის სუ წახდების,
ბედი, სუფ და გამარჯვება, ისინის კაცს ზედ რაც მოიწყების.

403 გაჭირვების დროს კაცს უნდა, მტრისას ჭკუა და გონება,
ვინაც რომ ახლდეს უღალატოდ, სადმე ტახტი მოინებას,
რომ მოაგონ ოდის ცუდის, რას აღვების მტერზე დაღონება,
ადრე დაჩოგოს მის დროს, სადარო აღარ ქონება.

404 კაცი გამოდგეს საქმეს, თუ კარგს კაცთან აქვს ზრდილობა,
მეფე მოსწონს დაიმარხ წინ-დგომის, და სახსაცოის წყალობა,
მე ამა მწყობრს ტყვილი, ანუ ცუდი სიტყვის ცილობა,
აწდა სიძულვილს ხვედი, და მოწვდა ცრემლით მიღობა.

405 ჩოგანზედ მეც მოიქცევი თავის, თუ რასთვის დავიბადე,
ანუ ტყუილი გარდმეშლი, ვიხვე რად ვიბადე,
მაშ სად ცუდათ გაქრების, მაქვს რამე არ ვიბადე,
ბედ-მწირადვა მტერობი კაზაში, რასათვის ვიბადე.

406 უმწყალოდ გასისხლეთ მეტყველებით, თქვენ ჩემნი სამართლობანი,
ოდგონ ვკმეტ თავის დადება, მეფის ტახტის მკობანი,
აწ ვინდა ურჩია დაიქნიოს, ცუდობით სიტყვის ღმობანი.
ჩოგნი მკვეთრეს სიძულვს, ჩოგის დაჭკუმეველი შობანი.

407 რომე კაცმან ბევრი რამ ესმოქმეს, სოფლის ბევრი სიტყვის ისწრობა,
თუსს ცოდნის თავის მოახლოებს, მას მოწყლების ცუდი მორობა,
არ იცის კარგად არვინ ესმოქმეს, კაცის კარგის რჯილობა,
გონების მაგან დაიფრუნდეს, დაგულისას ესწავლის გასხნილობა.

408 ვესმოქმე არა ვესმოქმე ერთი საქმე, ოცნავ ვლოცავ დიდად ძნელად,
ბატონის ჭკვის გამარჯვება, ბორჯღლით ვესოკ სიტყვა ძმურად,
ბევრი კაცი მოვითხარე, მხრეთ იმედად ჩემად მმწრდად
მაგრამ მეფე დამამარცხდა, ჩაი მეკაქმ ცრემლით სწორად.

409 ლაშქრად მომეჴნენ იმერელნი, მომეხმარნენ ზოგნი სამცხით,
ზოგი ქართლისც ჳერთ ვიახელ, კაის ჯარით აღსარიცხით,
მაგრამ ეტლმან არ გვიბედა, მით ვიქმენით იმ დღეს მარცხით,
გამარჯვების მეფეს მიხვდა, ზოგნი ჩვენნიც ვჰქმნით მოწა სარცხით.

410 შეწყუდეთ ლაშქარი მტერს, ვერ უჭერდი ამად თავსა,
სტუმართ და ოჴრო მოსრულთა, რას ვჰბედავდი ამათ ავსა,
დღეობისა და გაძღებისა, მე ვჰკადრებდი თუ მეთავსა,
ზოგმა მეც მწუხრ დამიმარცხა, მათი სახლი ამათ ავსა.

411 ეგრე მოიხრეს ან შეგუება, ან გაგვიშვა ჩვენის შინა,
მე მათ დაზღვს მოვეყლოდი, მას ვჰხრახვიდი გულის შინა,
ვჰკადრე ომსა გაკადრებინებ, თქუენ-თან არც მე შემეშინა,
შუბი გატყდა ქდიმასა, (*) იგით კრმალი ვხთ ქმინა.

412 ბაზალეთის ომი მოხდა, მეფეს მიხვდა გამარჯვება,
იმათ დიდი გახარება, ჩვენ უწყინა და დიდი ვნება,
ბატონიშვილის ვეერთო ვიახლე, ერის-თავსაც შეხვდა ხლება,
უღონობამს დომვე ჰსჯობს, ცდა საქმისა ბევრ შემლებს.

413 რაცა მოხდა სრულ ვიტყოდი, არ მინდოდა ესე ომი,
ეგა არ უნდა პატრონისა, ბრძოლისა და შებმის მდომი,
თავს მოდავს, ან მოკვდების, ტყვედ არის მგლავის შრომა,
ქუეყანა ხომ მუხლის დალალავს, ვერც იქმნების ცხენსა მჯდომი,

414 სამცხეს წაველ წამოვიდნენ, ესე კარგნი დიდებულნი,
ურდავასა კარგად მივეც, რაცა შეხვდა მეფს ღუბულნი,
საქონელნი ბარგნი ჩემნი, არ დავჰკარგე კიდებულნი,
გაუხარდა მაზუხლართა, ვინც მეფეს ჰკარდაკიდებულნი.

415 ცოლ-შვილი სამ-ცხეს დავაგდე, მოვეჭრენი მიიბარებდეს,
ბატონიშვილსა მე ვახლდი, ესე ჩემი მარჯვედეს,
ზღვა ნოქრის კარზედ წავედით, ეგზა ჩვენ-თან დარი დარევდეს,
ეგზახ შეკრბე ჯალადი, ჩვენს ვერას მოიმარჯვებდეს.

(*) ქდიმა არს ვენახი, რომლის მამულსა ზედა მკვიდრობენ ავახვისშვილნი და ონანაშვილი კახეთისა.

დავით რექტორი.

416 აღრე ვაცნობეთ ვაზირსა, ჴელმწიფის ტახტთან რებანი
ყაფიჩი-ბაშმა ეზოსა, მათ ქუჱ ჩუენი მცნებანი,
გვითხრა ჴელმწიფემ იცოდეთ, თქუენ გიოუხთ გულის-ჩებანი,
მე ვუთხარ მისს კრძალვის მოვედლევ, მით ვჭქმეს მოწის-გზით რებანი.

417 ჩუენ მოგვიყუანნეს ებრძანა, მოფინეთ კარგა სახლები,
ასრე ბუჩქებია ეგენი, არიან კარგი სახლები,
ჩუენთან მოვიდნეს ფაშები, აქუსთ ფართო ტყავის სახლები,
მქუხლით ვერავის ვნახულით, ტანით ეცუა ეუხლდას ახლები.

418 ულუფა მრავლად გვიბოძეს, სიუხუე ჭქონდა ჩუენისა,
უღზისკან ყელმითა და ძალით, ძას არა რა ეზღუენისა,
არვის არა უძსთ ძალითა, გარდასულა ამის მჩუენებისა,
მას წინ არ ძალ-უძს მოქმედებსა, ამხანაგთ დაბეზღებისა,

419 მეორეს დღესა მიგუასხეს, შეგუაყენეს კარნი სრისანი,
გავჭკვირდი მორთულობასა, ნეტარ ქმნილია რისანი,
ჴელმწიფეს მუხლის ვაკოცე, სიტყუა მიბრძანა თქმისანი,
ვჭკადრე თქუენის კრძალვსა მოვეხლევ, ვერა გჭქენ სხჳსა ემოაბანი.

420 მიბრძანა ჩემი წყალობა, შენძელდა უშურუელია.
სამ-ცხეს რაც ციხე აიღე, მიქმია არც ხასი ძუელია,
რაცა გწადს იმას დაგიმართებ, მე მით ვარ შენი მშუელია,
მოგეცე ციხე და ქალაქი, ქუეყანა აზრუმელია.

421 რაც ხანი დავჭყავ მომავერა, პატივი დიდ-სავერია,
ცხენსა შებრძანდის გვიბრძანის, მეჭსხდით ჩუენც ვნახით ერია,
მობრძანდის ნუ შეგწყინდების, აქ არვინ არ გუავს მტერია,
ვჭკადრე რომ გიჯურებო ის გუალხენს, ვართ თქუენი ფერხთა მტუერია.

422 ენგიჩარ-აღას უბრძანა, აჩუენე თოფ-ხანანია,
წავგვიძღუა ეუნლა დაგუაყლო, რა ეცხო რა ხანანია,
გვითხრა ჴელმწიფემ გაგვიშუებს, მოვა ის რა ხანანია,
აწ ვისდა ახლავს რა ვნახეთ, ბეგლარ-ბეგ რა ხანანია.

423 თიქმაშტა ათ-სოთფიო, გვიჩუენა ჩლეჯის ჩლუდები,
ჩლეჯს-პირს ადაკი არსით ჭსჩნდა, ჩარბაჩნებისგან უდები,
მათ კაცთ ეაუკი ეხურათ, ზურძენის ჩუენებრ ქუდები,
მისსა შესწოვლსა მამითა, როგორ არ ჭქონდეს მიშები.

424 ბევრი რამ უცხო გვიჩვენს, ლომ ვეფხუთა სადგურთასა,
განიზრახეთ ვისცა გესმისთ, სად ისი სად გულთასა,
სულ მარმარილო ნაშენი, არსად ჩნდის აგურთასა,
ზოგს კარგს სახლებსა მივადგით, ტურფულებს გაგურთასა.

425 პატრიარქისა მივედით, ვისმენდით წირვა-ლოცვასა,
ყმა მოვიდის უმანკო, ადგას ჭყოთელთან მოცვასა,
იქ დიოსხნი კაცნი დაგუშინდან, იშოლებს ცოცხლითა კოცვასა.
მიტროპოლიტნი გულსრულს უძღვნის, სან უუთა ხან ჭკმიაქეამ ოცვასა

426 ხანი დავჭყავით ზამთარის, ზაფხული იქცა ყამებად,
კილომწიფე ჭიბრძანა თქვენს თავი, არა გამერთი ჩემ-თვის წამებად,
ერთი ქვეყანა სოხასტა, მაქეს არ აოან ამებად.
მაზედ გავისევ მარბათი, თქვენ მეუქნით შხამებად.

427 კარგად უნდა მოაგვარო, ნურც ადგილ ჩანსთ მათი ბრძოლა,
ქვეყანა აქვსთ მწვერ მაგარი. და მეომართ კარგის ყოლა,
მწერ ფართხილობენ ლამე თვეთი, სულ არა აქვსთ ლამე წოლა,
გუმაგები იძახიან, როგორც მწყერს და ცის-კარს მოლა.

428 თემს, თქვენ მიგცემთ ოჯახებით, გარემემოც თქვენ იყოს,
მათი განძა საქონელი, არა მეყვარსა ვინც გაიყოს,
ჩემი ყმა რომ გამიმაგრდეს, ნეტარ რა ვქნა ეს რა იყოს.
აწ გიორგიმ ძველ ნაქნევს, კიდევ კრმალის კელი მიჭყოს.

429 სხუაც გვიბოძა მამულები, სარჩო კარგი სანაკებო,
საქონელი აურაცხი, კრძალ ლახტ აგიო ნაკეხებო,
მაგრამ ვისაც მიგვეისა, იგ არიან ასოახებო,
მტრის ადგილ წინ მიმცემი, მეძმერი და დამკახები.

430 წამოვედით ყაფუჩები. ჩვენ თან მოგვყვნენ მიად და ბარად,
სადაც მოგვეცეს მამულები. ჩვენ ნდას სამოდ მოსაზარად.
რადგან კაცი თანაგალელს. შენ რას გაქნევ წიგნო სარად,
ვის სამძლუარზედ ბრძოლას მქნენ, გამიხსენეთ თქვენ აბა რად.

431 მოვედით სოხტას გვითხრობდნ, თუ კომლი შვიდ ათასია,
სახლი ასეთი არ არის, არ აქცენდეს სურა თასია,
მათ ყარაული კარს უვლის. სამუდამოდ კარი ასია,
ზოგთ მითხრეს რომ დავიხოცნეთ; რა გვჭირობდათ თავის ფასია.

432 ვჭსიქც ჩვენით საქმე მოუგვარდეს, სარდლობა ამას ჭკვიანი,
დავჭსდგეთ აქ ყური მოუგდოთ, რაცა იმათ ითქვანი,
ფრთხილობას გამოადგიდეს, ყოვლი და ყოვლი გვიანი,
თუარემ თუ ახლა შევიტყეთ, შებრძოლნი დადაგიანნი.

433 ბოლოს დავჭსდეგით დავიწყეთ, ჩვენ მათში ვაჭრობანია,
ზოგნი შეუშრად ვიხმეთ, ზოგი ძმობილ ვითა ძმანია,
დაწყნარდეს ისრებისდეს, მათში ჩვენ ჩვენნი ყმანია,
მისლომის ჭახრი გამოადგეს, არ დავიყარეთ კმანია.

434 ხეს ფურცელი გასცვივდა, მთაზედ თოვლმან ჰქმნა დებანი,
ქედმწოვეს წვიმი ქოლას, მაქეს შეხვან იმედებანი,
ხელთა ჭეუგნი მოეხე. ჭმეს თავის გარდადებანი,
გავარს ნუ შემართეს მაგათს, ცეცხლურებ უკაც დებანი.

435 იგი ჯაცი გავისტუმრე, მე ქნენი დავამაშე
ზიარეტლს ლაშეს შეეკაზმე, მშვლდს აფიი თოფი ვმაშე,
დავიის სიტყვა გაყოაეა. გულის ჩემსა ვაშა ვაშე,
მე დავიზყარ დავიმონე, აქ ალარვინ გავათაშე.

436 შეეხედით დანდობილოს, ორგნით გზანი შევკარით,
გამოეხედით სიმაგრეს, გადავნის ცოხის კარით,
შერით თქმის კრმალი ვკარით, ვინ ფეერ დადგმით შემოვჭკარით
ვირემდისან არ გავჭსწყვიტეთ, განძს არვინ ვჭყავთ მისკარით.

437 შიგ დავჭსდეგით იქ ვიხამიეთ. საქონლითა ავივსენით,
ქედმწიფეს მოვახსენით, წიგნით და კაის ენით,
სიტყვა თქვენი გავათავეთ, რაც გვიბრძანეთ ისი ვჭქმენით,
განდგომილნი ამოვსწყვიტეთ, ნუ ჩვენ შევქმენით სისხლთა დენით

438 ოცს არაბაზედ დავაწყე. იქ თოფი ნამოვარია,
ქელმწიფეს წინა გავგზავნე. ამათი მჭერი მგზავარია.
ქვეყანა გაეტაილე. ალარ აქეს მოსავარია,
დავაჭერე ზოგი დავყანტე, ველარ შეგროვდნენ ჯარია.

439 წყალობის წიგნი მომიდა. მწიგ დიდად გახარებისა,
არ გაგაკეთოი დიდეთი, ნუმცა ეგ არ იქნებისა,
ხელიაი ჯარგი მოიდა. ტეზიოლსიტყვა ენა ქებისა.
ჩვენსნი მეერსა და ორგულნი, ყველანამც აგრე ქმნებისა.

440 შენ ყოფილ-ხარ მამაცურად, მოუჴდომის გამარჯუჱბა,
ეგრე ოქმულა ჩეცასა ჭრობის, მეფეთა თჳს ვინცა ჰქლება,
რასაც კაცი პატრონისად იქმს, სადაც წავა წინ დახუდება,
კარგსა კარგი არ ასცდების, ავსა ავად გარდახდება.

441 დავისადგურეთ იმ ჩამთარს, ჩუენ ლხინი გუქონდის ამონი,
ვეხინობდით გამარჯუჱბულნი, რომ გუჱპერა ალაბ მამონი,
მებრძოლეთ გაუხდა მარბათი, სასმელად მწარე მხამონი,
შეიტყჳს ჩუენის მებრძოლთა, არა ყარა უთამამონი.

442 თქუენცა იცით სამეღამოდ, არ მინდოდა იქა ყოფა,
მამული და სამეფოველი, რა კაცს შუა განყოფა.
კაცის გული ვერ გაძლებს, ბევრი ვის აქუს არ ეყოფა,
ცოდას ქონება მეჩე მერჩივის, რაც რომ მქონდა უწინ ყოფა

443 თუ კაცი დაჭირვებულდების, იგ მისსა სამეფოსარს.
მას ეხადლებდეს არც მისცეს, პატრონმა ქუეყანა ვინ არის,
იგის მიმცემ წამართმეო, სხვა იმას გარეთ ვინ არის,
ვინ ცხოველად ჭეოვს მოგუიდავს, ანუ ვინ მეიქმს მჩანარს.

444 რანი მომიხდეს ვინ იცის, სოფლის საცთურები.
რამდენ-ჯერ განდის დღეებით, ჯაჭვსგან ბერი მგონების,
ზან მარტო დავინი სად ვინდ, ხან მეჩინდეს მე მოუხრები,
სამეფოსარი გამიხდეს, ვერასად ნათხრები.

445 რაცა გარდამხდეს სოფლისგან, ცუჱლის ვერ ვიტყჳ მასსულს,
მას ვმონებ, ვაქებ ვადიდებ, ვინ რომე მიწა მასულდა.
სრულად განსაცდელიდან მეშინოდეს, მანე მახლას მასულს,
მიწოდგან ცხოველად მესწინდა, და ისრევ იმან მასულს.

446 შეუთით მოსდა ცოდმისსათჳს, სამოთხის შევა გუჱლის,
პატრონის მამამ ესმინა, ჩუენ შუჱბა ამად გუჱლის.
მან ძუჱლისგან მტერისგან მოეთხრა, არ მიგცა მე იმ ბუჱლის,
ჩემცხლის ასნით სისხლად, კოცების დამდაგჳლის.

447 ამაკ შურმან გამოხადა, სამოთხიდამ მამა ჩუენი,
სარჩელად მოგჳეცა ეს სოფელი, სარკის მჭსგავსად მამა ჩუენი,
ამ აცის ბოლოის არ გამთავი, დასაბამი და შესაჩუენი.
მჭსწრაფელ წარუჴართეა იქმოგნება, და ნათელი ოჳადუთ მჩუენი.

448 ეს სიტყუები, რაც მოვიდე, გასინჯეთ და ყურადიღეთ,
კარგნი კაცნი სასახლისად, ჩემი საქმე გარდაიღეთ,
ჩემგან ქმნილი რაცა ჰსჯულობდეს, ზოგნი ჰსდევთი ხან აიღეთ,
ავი შორად განიშორეთ, კარგი თქუენკენ წამოიღეთ.

449 აწ გიამბო ჩემ-ზედ მეფით, თუ რა მოხდა გულის ზრახვა,
რაც სისხლი მე სულმე ვჭამე, შექმნეს ჭირნი ზოგთა ახვა,
ზოგთა კარგად შეიწყნარეს, ზოგთა შექმნეს ჩემხვი ზრახვა,
ვჰსთქუ დავპსწეროი სამკუდროსა, ადარ მომხდა თუსთა ნახვა,

450 ვეზირ-ამირთა შემწეობის, თავს დაიწერდა სიძობით,
სულდაცხონ-მეფისავის და ძღუნა, არ მეფისობდა სიძობით,
ქალთან ქებინის დადღუეცით, არ თუ მეუმობს მსიძობით,
ვეზირის ცოლთან მოსწყრა, მეუღლეთან თქუენ გაძობით.

451 ცოდვის მოუწყურა ვეზირთან. სად არის შენი სახელი,
აქ მოურავის ქეის არს, თქუენსნი არიან მზრახუმლი,
გელმწიფეე ჰბრძანებს ყმა არ მეავს, უკეთეს ან მის მსახუმლი,
მზგავს რამ საქმე უბეარე, თუ თეადლი გახდეს მსახუმლები.

452 ის ივზადელ შეიქნა, ნაბოთეს ბაღის წამლები,
ან ათ-ადგის ებჭსცავცის, სისხლთ ნათლის-მცემლის დამლები,
მვდეექსისა ცახცს იძღა, ჰყროდეს კარის გამლები,
მკეულის შემარჩევლი, მრავლის ცოდვა წამლები.

453 ვეზირმან ჰსთქუა სიმთ აქებდენ, მე სახელი გასმიჭრდეს,
ჩემი საქმე არ გამოხსნდეს, სხვს სასელზედ მეფე ხარდეს,
სიკუდილი და კლმის განკულჰა, მისი მეცა დას მზარდეს.
თუ ეს ბედი წაღმა მესხნეს, ჰსთქუ მიწათა რად გამზარდეს.

454 ჯაცი კნახე რომ მოგიდა, ჩემთან წიგნით ვეზირის,
ებრძანა თუ შეგუფერო, აქ ჯაერი კარგი ქრის,
ცკბილად ვნახეთ ერთმანეთი, არ სიტყუა ვჰსთქუათ მეჯარის,
გმობა მეერთ ალეწსობა, ვერ შევიტყე იღო რის.

455 მე შევსთხოვე უგლმწიფოდ, ვერა გნახავ არ იქმნების,
გელმწიფე თუ წიგნს მიბოძებს, ძალა თუ ან იქმნებს,
მაშინ გუფრდეს გიახლები, მტუერი იგი ქუემ გაიქნების,
ჯემწიფეზედ დამნამავე, ასე ასოდ აიქნების.

456 რა არ ვნახე, მწუხრად ეწყის, გულში იქმნა ნაღვლიანად,
შემოსტყუქსა მოღრუბლული, პირ-ქუშათ და ჯავრიანად,
ნუშს ვზის მოსწყობს საქმისთა, სიყრმე სად აქვს ჯანიანად,
მე არ მნახა მოყვარემან, ესე იყოს ჭხოქუა ჯერ ხანად.

457 ავთანდილისან ჩავიდა კაცი, მან გაუხსნა მეფად ჩქარად,
ცოდვის მოსწყრა მეფ მაცნობე, აწ ამბები დასაფარად,
მან მოსწყრა ეს ავთანდილ, შეხვდა არის გულში მწარად,
მოყვარეის გამარჯვების, მწუხრ იამა განახარად,

458 მოსწყრა თუ ურისაგან, ყოვლის წიგნის იყავ მქნელი,
მოყვარეის გამოთ სიტყვლილი, გულშიმის არის დიდად მნელი,
ან შეაგებდი თავი დადეგ, შენს დაშქარის იყავ მხედრელი,
ან მოვალ და შოვლიან, მისიც სისხლით იყავ მწერელი,

459 შენს კელი იყოს მისი ბადლადი, ადამ მაშა ბასრამდის,
სწა თუდისს რაც უმასხო, ესწიასათ იქ მოვლის,
ნიღვის მეფეში მეს გამოწვან, ასე მადი სადა დის,
შენს ავლი-არის ვეხითრობა, და ქმარი ხარ მეფის დის.

460 ვეხითმან ჭხოქუა მოყვარეთან, მე არა მაქმს მეცნიერობანი,
მაგრამ რა ვქმნა ავთანდილის დის, მმართებს სიტყვის ჯერობანი,
რაც ჭირისოს მე ისი ვქმნა, მას დაუწყე ყურობანი.
მაგრამ მიუღწოს ბოროტ გოთრამ, მეს ჭქმნეთ ძღვნობანი.

461 ვიდრე წიგნი გაუხსნეს, მივიდა მისცა მაღლე ვრდეგ.
მოსწყრა ავთანდილის წყალობის ვერ დაუჭირდება.
მაგრამ მოყვრის საქმე მოყვრობ, თავი ასე გაუგდება.
რა უცხო მაქვს ა ს სიტყვით, ან ის გავა ან გაუგდება.

462 ეს განიცა ერთი უმკარ, იყავ გაწყა მომწყვეტილი,
მტრობი მეჯლისს ავთანდილისან, იქმნებისან დამჭკნებილი,
გის გამოაზ მოყვარეის, სიტყვლილის გამჭკნებილი.
რა ავთანდილ გამოწყობილა, რაც ვყოხის მე მას ნელი.

463 ავთანდილს დიდათ ჭხნანს, მისი ვის არის დიდად გაცვი,
ხაშისადარ სიმეთ ჭვავს, ავთანდილის დიდად მაცვი.
რომ შეაგებდე ასე მოვჭდებ, ვის მიგარიეა მისი ბაცვი,
ჭბრძანეთ რომე ნამოვეხსნის, მეჯლისის ნიშნი დაცვი.

464 მან მოსწერა სიჯაბნითა, ვერ აპირებ მორევნასა,
მაგით უფრო ჩავარდები, სიღრმის უფსკრულს მორევსა,
ერიდები ქუეყნისასა, აშლასა და მოთქვასა,
მე ბუნტოდს აღარ მოვეწეო, მაღ-მაღ ბედუკ მორევსა.

465 ჴელმწიფის დობით თამამობს, თუარ ვითარ სტუქსობს ქმარია,
ცოლმა ქმარს მოკუდი ეს უთხრას, იგ მიწას დასანთქმარია,
ჴუჩობ რომ ჭსიუღლდეს ვეზირო, თუარე ვჭსოქუსი რა საქმარია,
ამ ჭირვეა ვეზირობის-თჳს, საკუდავი ასაქმარია.

466 ცოლმან კულაჯ ბიძაკ მოსწერა, სიტყუა ცხარი და მწარია,
ერთის ქართუცლის კაცის, სახელი დიდად არის,
მენი ჭხსენებს დადუმდა, თქუენ ცოცხლივ ანუ მკუდარია,
მერე გაუჯავრდა ვეზირსა, საქმე აქუს შესაზარია.

467 ვეზირის ბუდის დამკუიდრდა, ჭირვეულით დადატობანი,
თუ მაში საქმე სადმე ჭსჯობს, არა აქუს კაცის ნდობანი,
ერის კაცს არავის შეეკლდო, საქმენი ჩუმობინობანი.
მე უკუ მტერთა მრავალ-ჯერ, დაწუა და ჩამობინობანი.

468 რა მივა კაცნიკლ განჰყება, ეტლი არ ბრუნავს ბედადო,
მეძებურ-კარსკუდავი დაჩუდების, ვირად ვირ შემოიხედადო,
ჩარხებსა უროინი დაჭსცევის, ზემოთვე იყოს ქუჩდადო,
დღე მოუწურავის საცავს, გახდების უიმედადო.

469 ამა სოფელმან მაბრძოლა, აღმოსავლ დასავლეთამდი,
ბაბილოვანს და სამეფოს, მბრძოლი მყო კიდეების მკუდროთამდი,
ჩრდილოთ ლეკით და ოსეთს, კიდით სულ ჩერქეზეთამდი,
ლხინიც მომცა და წუხილი, ურვა და სევდა კუნესამდი.

470 კაცსა გასცდის და აღონებს, სოფლის ნივთის წესია,
ხან იმედებს ეტყუს რა მიშაკს, ხანა ჭსტირს ცრემლთა მთესია,
ხან ეს ჭვონოს უკუღაყ-ყარ, ხან სიკუდ-არს და მკუნესია,
სოფლსა ჭკამს რამე უდუაწოთ, ყუჩლას ეს უჭმოესია.

471 რაც მე გარდამხდა სოფლისგან, წერით ვინ გაათავებს,
ანაზღად კაცთა გვიმეხილნებს, მოშლის კარებს ტანს და თავებს,
არ შეგვიბრალებს სიკუდილი, მოწყლულს შეიქს მავებს,
არ მოუშეცემს დროსა ჟამამდი, არცა გუთიხავს დასამზავებს.

472 ბჟერი მჭსაჯა სად მომაკლო, მომიყჳანა სადამდის,
სად მმართებდა მე ტირილი, აწდა ცრემლი სადამდის,
ცეცხლმა გჳამლი შემომწვას, აწ ჟუჟუთ სადამდის,
სულმა და სიძემ მკარგა, მდურჳა მქონდეს სადამდის.

473 უანდაარას ბრძოლა და ბალდალს, მე ვინ მიწურჳა მისრისა,
სტამბოლს ხანის დაყოვა, ნახჳა გასინჯჳა მისრისა,
არაბისტანის ჯაბუკნი, მაკამან ჩემმან მისრისა,
აწდა სულდისა ლახჳარი, გულსა მიწყლულებს მისრისა.

474 გაგაიავე ჩემა სიტყჳა, წავალ თქჳნგან სალამოს,
ვისაც უსმეს ჩემი გაკლოა, ცრემლით ჭქნით სალამოს,
უგანასვნელის ანდერძს მოგცემ, საქმე იმასა ალამოს,
აწ სავლავად თან მომყვებით, მომაყარეთ სალამოს,

475 ნათქვაგ მოდგამ გჳარ-ტომმა, მისმან ქს ვიწყე წერებად,
ამად მომშურნე მრავალნი, მირჳწლვე მე მყავს მტერებად,
რომ უქმი სიტყჳა მომხსდის, არ იყოს ჩემზედ ფერებად,
ვინ არს ცოდვილთა შემწყნარე, ვედრივარ მექმნას ტერებად.

476 ქართლის-ცხოვრებას სხჳათა ჭკოქჳნს, მე ამის ვიქმენ ზრალევად,
რომ დამეკარგა ჭამბავი. ქმნილი-იყო შესაზრალევად,
წყარო ტკბილი და ამონი, ქმნილი-იყო გასამშრალევად,
ეგებ ვერ მეთქჳას გაწყოსბით, მაშინც ნურვინ ხართ მწყრალევად.

477 საკჳდილი ამად არ ვჭსწერე, არ ვაკობინე ხოცანი,
ვის უსმასთ მასი დაკარგჳა, იქმნებით ცრემლთა მკოცანი,
საქმარის მისსა გასინჯავი, ჭსთქჳათ ცხადის თუ ოცანი,
რაც ქმნა ვეჳში ძლივ დავჭსწერე, ათის თავად ჭსთქჳა ოცანი.

478 თქჳნ გევედრები ვინცა ხართ, სიტყჳსა გამსინჯავის,
სიტყჳა ებედ ჩრახჳა არს ხამს, რაგინდ რომ მეთქჳას ავის,
სოფლის ჩუანრისა წერის-თჳს, შევიქმენ დამნაშავის,
მას დარჩა ჭკუის საუნჯე, ვინ ცრემლით აკსოა ნავის.

479 უქმი სიტყჳა ცუდსა ჭქჳან, მეც ვარ მუდმად უქმის მთქმელი,
გაცა რომე უქმს ამბობდეს, ყით მორჩენის დაუნთქმელი,
ჭკჳა მათ ჭპოეს სამღმრთოს წიგნის, ვინცა იყჳნეს გარდამთქმელი,
მე შევიქენ ენა ებედი, სოფლის წიგნის სამწამთქმელი.

480 ასეთი სიტყუა არა ჰკამს, თუ ბერი წესზედ ბერევდეს,
ჭაბუკნი მკეცთა ერთოდეს, მკვე გასრულებით ბერევდეს,
სამასჯულისა სჯულისა, საკუთრად მისთვის ბერეგდეს.
იწურთიდეს ყურს ვინ უმურობდეს, არა თუ გულსა ჰბერევდეს.

481 მე სოფლისა საქმეს მივჰყევ, მე ვინა და ამის წერა,
ის მივყობდა მოციქულთა, რაც ჰსთქუმს ყუწლა დამეჯერა,
სულის-დუწვით და სისასულით, ანგელოსნი მემეჯერა,
თავგო ჩემო მე-თვის რა ჰქენ, ანუ კარგად გასინჯერა.

482 ეს არის ლექსად ნათქუამი, მნატრე ვინ თქუმნის ხლებისა,
ზოგი რამ სამღმრთოც დავჰსწერე, სიტყუაც გჰსთქუ წმიდად ქებისა.
სამღრთოს ქებისა მთარგმნელი, სული ჰრჯის ადარ კბის,
მე ამის წერით მეშინის, გა თუ კმა მესმას გებისა.

ან ბატონ-ქება, თქმული ბაბათა-შვილის

იოსებ, ტფილელის მიერ (*):

1 ადვასრულე ბაგე საქებრად, ყოვლთ სულთ ღმრთად ერთად ხმობილო
არსთა-შემოქმედო სიმდაბლით, კაცის თბით ცნობილო,
არ დამტევნო ცოდვილთა, ჯვარ-ცმულა ლახვარ-სობილო,
არ მალ-უკუმს ლოცვით განრთუმა, გვიხსენ ქალწულის შობილო.

2 ბრძენნი პირველნი უფალო, სამებით ერთად გსახებდეს,
ზეცება მიეც მოციქულთა, ჭეშმარიტს იესე ვერა განახებდეს,
ბნელის მოგეფინა სამოელს, ვინ სულს მახვილით დასჭრებდეს,
ბრძენნი შემინდვენ ურიცხვნი, ნუ-თუს თავს ვერვინ მახებდეს.

3 განჭვრეტენ ნეტარის ჭამისათვის, მეუფე მხნე დიდებით,
განამობით სული ცხოველი, მამა და ერთად დიდებით,
გოლგოთას სისხლით დაითხევდ, ჯვარ-ცმულსა დამოკიდებით,
გვიხსენ ცოდვილნი ქალწულო, კოკობის ცეცხლთა კიდებით.

4 დავით გალობა ქალწულო, თავ-დადებად თავსა ასულად,
დაწიოდ ლოცვად გვედრებად, ღმრთისა-სატად, შობილად-ასულად,
დაშჭირნებულ-ხარ ცოდვილთ კოკობის, თავ იქმენ ჩვენს ასულად,
დაჭუ მე ტანჯვას საკანე, მუხა სამოთხეს შესულად.

(*) ბაბათა არს ლექსი თათრული და ეწოდა მამასა
მისისა სიყრმით მას ჟამსა ოდეს ჰყრუდნებოდენ ეკლ-
ესიასა შინა არხიელის და ისმოდის სამღდელოთა ქები
და ასულის დიდის მოურავის, განდევნილისა მეფისა
როსტომისაგან.

პ ლ ა ტ ო ნ.

5 ეგჳპტეს მოსემ ბრძანებით, შენით განაპნა ზღჳანია,
ერთა შენ მიეც წინა-მძღჳრად, დაანთქენ ურჩნი სხჳანია,
ერთ-არსებისა ურჩით მყოფთა, მიხჳდა კჳლავ შერისხჳანია,
ესრეთ გჳჱდრიავარ არ მომხჳდეს, ცოდჳათა ჩემთა ზღჳანია.

6 ვადიდებ ღმერთსა ცხოველსა, ჩჳჱნ-თჳს ჴსნად განკაცებულსა,
ველთა და ზღჳათა დამხსნელთა, თჳთ-ნებსით ჯჳარზედ ვნებულსა,
ვითხოვ ცოდჳათა ლხენასა, ნუ მყოფ ჯოჯოხეთის ვნებულსა,
ვისაც მიხედავ წყალობით, ჰყოფ ადრე ჴსნილად შჳჱბულსა.

7 ზე ანგელოსთა უფალო, ქჳჱ კაცთა დაუფარაო,
ზღჳასა დაანთქი ურჩ-ქმნილი, მოსესთჳს დაუფარაო,
ზჳავსა სამოელს კაცთა თჳს, სარძოლად დაუფარაო,
ზაკჳთ დამიხსენ ცთუნებას, სატანას დაუფარაო.

8 ჱსრაილთ მჴსნელო ნუ მჴსგავს მყოფ, პირჳჱლ ცთუნებით ევასა,
ჱრთ-არსებითა სამ-თჳთო, ნუ მიმცემ ძჳელსა ევასა,
ჱრთის შეუნდევ ცთუნებას, ურიცხჳთა ბევრსა ევასა,
ჱროდეს მჴსგავსად ნუ მიმცემ, მრავალი-ცოდჳათა ძლევასა.

9 თისემო ყოველთა უფსკრულთა, სამ-ნათლად ერთო ბუნებით,
თბე კაცთა ამად მიიღე, ადამ დაიჴსენ ცთუნებით,
თუ ვინ ევლტოდეს ჯოჯოხეთს, ვერვინ განერეს უნებით,
თჳთ დაგჳჴსენ ქრისტეს დიდო, ცეცხლსა წჳად მოუიმინებით.

10 იხილა ღმერთი ზურგით კერძ, მოსე-მსახურმან ღჳთისამან,
იგი განცჳიფრდა შეაკრთო, მის ნათლის შეტყჳჱბისამან,
ინანდა რათ მოვინდომე, ხილჳა კაცისა ობისამან,
იტყოდა ხსნილ-მყო დანთქმისგან, დამხსნელმან სამოთხისამან.

11 კეთილ-მომცემმან შეუნდო, პეტრეს უარის-ყოფანი,
კლდედ დაუმტკიცა სახელი, მიხჳდა კეთილნი ყოფანი,
კლიტე კედთ-უპყრა შჳჱბისა, არ ძნელ-არს ლებად ყოფანი,
კარს ნუ დამიხშავ ქალწულო, რომ მექმნას სულთა ყოფანი.

12 ლოცჳთ და ცრემლით შეინდო, დავით მეფემან ცთომანი,
ლტობილ-ჰყო სარეცელები, ცრემლით-ჰქმნა ბევრნი შრომანი,
ლმობიერებით რა ნახა, ღმერთმან აღარ ჰქმნა წყრომანი,
ლხინება მომეც როს ხორცით, სულმან დაიწყოს კრთომანი,

13 მეფემ სოლომონ ცთუნებით, დაჰკარგა ჭკუა და გონია,
მიხადი მართლ-მსაჯულებით, გაცია-თჳს მოსავონია,
მაცთუნმა იუდას წილად, სამოთხე ჰპოვა მგონია,
მათეუმ ჰქადაგა ოთხ-თავე, მრწამს რომ რაც გამიგონია.

14 ნება უფლისა იგია, ვინ იქმს არ სოფლის შეწონასა,
ნებსით განერეს ტანჯვასა, ვინც დაჰხითობს ცუდსა შეწონასა,
ნატრით მოეფრქვეს ჯოჯოხეთს, ყელთაგან თავის შეწონასა,
ნეტარ რას გეარგებს დავეხსნათ, აწ ცუდსა მიმოშეწონასა.

15 ოხა რა მაქუს ჩემთ ცოდუათა, გული ბრალთა-თჳს ახვედეს,
ოდეს მოვიდეს განკითხვად, მჴსნელი მას ვინცა ნახვედეს,
ოფლი ჰსდიოდეს მიმისა, სით წავალ ამას ჰფრახვედეს,
ორაგენის გეონა მამისა, მახჳლი უწყლოდ დახვედეს.

16 პატივი მისცა უფალმან, ადამს პირუტყვლის მამასა,
პყრობა ჴელთ უპყრა მეწონისა, ქრიდე ხილის ჭამასა,
პატიჟი ჰპოვო, თუ ჰსჭამო, მიხედე ცრემლის მის ნამსა,
პირს უთხრა გვრელმან ღმერთ-იქმნე. იცოდე თუ ჰსჭამ ამასა.

17 ჟამი რა იქმნა მის დღისა, ყოვლთ ერთად ჰქონდეს ყრილობა,
ჟამსა მას ზიგოთა შეწონა ჰხედეს, ზიგოთ გარეშე გამოყრილობა,
ჟღივილი იყოს ცოდვილთა, გულს სევდის შემოყრილობა,
ჟამი-დღეთა მოვლობელი მათხე, არ მექმნას გარდაყრილობა.

18 რად ჰქმნა წყეროდე საკჳრველი, ნაშობთა უმეტესისად,
როგჳა იხმის ქალის, მისად სევდად და ჭჳნისად,
რაც რომ მოიმკო თქჳმნი ჰხედავთ. ან რისაც იყო მთესისად,
რა ალტუდეს მიკსეს ქალწულო, სახმილთ დანაგჳწსისად.

19 სხჳას ვის ვახსენებ უფალო, შენებრ მოწყალეს ძლიერსა,
სიბრძნით შენ არჩენ სულ-დგმულსა, ყოველსა ადამიერსა,
სულთ ბევრს განაძღებ ყმედიდთა, უსუსურსა და მშიერსა,
სულსა და მამას მის სწორად, გადიდებ ერთად ზიარსა.

20 ტაძრად რა მიხჳწლ მარიამ, ღჳთისა თჳს წილად ხმობილი,
ტკბილნი მოგართუა სიტყუანი, გაბრიელ მიეხლომელი.
ტრედი თან-მონჳვჳა ხარებას. ღჳთაებას საყდარს მჯდომელი,
ტკბილად ისმანე კაცს პირუტყვლ, განჰკვრდი იქმენ გრთომილი.

21 უღმრთონი შეკრბეს ქრისტესთჳს ჯუარ, ცმად და დასმსჭუალავად,
უქადეს ქრთამი იუდას, მეუფე მოგუეც შენ მალვად,
ურიდლად ფასი მიიღო, არს არ მოძღურისა მკლავად,
უბადრუკებათ თორმეტთან, გლახ ვეღარ იყო მოთჳალავად.

22 ფასი მიიღო იუდა, წარწყმედიდა სწყლად სულისა,
ფარჳით დაჭმორდა საყნოსლად, ვარდი მოგცე და სულისა,
ფარაოს მსგავსად დაინთქა, ვერარ არს ამოსულისა,
ფსკერი მას ჭმოგა ტანჯვასა, იქმნა მუნ დასასულისა.

23 ქადაგა დავით მეუფე, წინასწარ მოსწავებულად,
ქალწულისაგან შობილად არს, ისწავეთ ყუელამ მცნებულად,
ქმნულთა კაცთასა ცოდუასა, აღკოცს ყუელას ჭეოფს შუებულად,
ქენჯნას მათ დაგუეხსნის ჯუაროზედა, გუერდით იქმს სისხლ-წყალ
შუებულად.

24 ღმერთო შენ გაქებ, რომელსა, გაქუს შენთ მოსავთა მხსნელობა,
ღრუბელთა ზედან მჯდომარე, ხარ ქრისტიანეთ მცუელობა,
ღამე დღე მიწა ჭაერი, მოგუეც ჩუენ სარჩიოდ ყელობა,
ღირს-მყავ ცოდვილი ტანჯვას დღეს, რომ შენგან მექმნას მშუელობა.

25 ყოვლის-მპყრობელო უფალო, დასაბამ დაუწყებელო,
ყოვლით შენით მოსავთა, სამოთხე მიეც შუენადო,
ყრმათა და ბერთა საზღუარი, შენი დაუდგე მცნებადო,
ყოვლად-წმიდაო დამიცვენ, განკითხვა რომ ჭქმნან კრებადო.

26 შემუსრდა ეშმაკს ევასთჳს, სამოთხის შუენა ლხინები,
შეჭმით ადამის ხილისად, მიხუდა სუდა და ჭირები,
შერისხჳთ ღმერთმან წყეულ-ჭყო, გუესთა მოობო შჳლები,
შეუნდო ბოლოს ცთუნება, განჭკურნა ძუელი წყლულები.

27 ჩუენებით ნახა დანიელ, საქმენი განსაკრთომელი,
ჩქარად ისმინა უფლისა, ბრძანება იყო რომელი,
ჩჩჳლად იქმნების, კაცთ მსგავსად, ძე მამის საყდარს მჯდომელი,
ჩანს რაც ჭსთქუა ყუელა აღსრულდა, არს კეთილთ სიტყუათ მშრომელი.

28 ცრემლით ივლოვდა ქალწული, ძის ჯუარ-დახუარსობასა,
ცათა მეუფე ვით ითმენ, უღმრთოთა ესრეთ ბჭობასა,
ცნობა და ჭკუა წამერთო, გული იქმს ხედჳთ დნობასა,
ცოდვილთა დასჭსნად თავს-ვიდებ, ნუ ხარ სჯასა და გრთომასა.

29 ძეთა კაცთა-თჳს მეუფე, იქმენ გიცჳზედან სმულობით,
ძალ-ზედ ვნების ხელ-განპყრობით, ჯუარ-ცმად და სამჯუჲდ-სმულობით,
ძმარი ნავღლითა რეული, მიგაპყრეს ღრუბლით სმულობით,
ძნელ არს სათქმელად ენითა, ან გასაგონად სმულობათ.

30 წერილთა სიმტკუჱამ შემაკრთო, ქენჯნით შინების სმენამან,
წმიდათა ლეჲალი ყოფა ჴსოფჱსა, უფოჱად, ბოროტნილ-ქმნილმან ენამან,
წყლულთ დამჭკნესენ ძეო ღჳთისაო, არ ტკჳფა მჭირს ცოდვილთა დასამან,
წყალობას ვითხოვ ბჭობის დღეს, რომ ჭირთა ჴსძლეიოს ლხენამან.

31 ჭაბუკთ' ყრმათა და მხცოვანთა, სრულ-ჭყჳტს მეუფის მცნებანი,
ჭურმან რწმეულმან სისხლ-ოხჳავით, ქმნა ქროსცეს ეზაზედ რებანი,
ჭირნი იასლის ამის-თჳს, ხუმდა კართა-სამოთხის ლეზანი,
ჭირნი მომისპეს ქალწულო, და განმიქარვენ ვნებანი.

32 ხარება არის დასაწყი, და დასაბამი ჴსჳულისა,
ხილჳა დიდი და განსაკრთო, შჳების-მომცემი სულისა,
ხარ ზირჱტლ განსაკჳრვალი, წყლულთა მამთელი გულისა,
ხედავთ არს მისთა მოსავთა, ღმერთი მოწყალე თჳსისა.

33 ჴმა რა შეიქმნას ოხჳრისა, საუჯრნი ჰკმობდეს ბერევდეს,
ჴივილი იყოს ცოდჳლთა, ენანი სიჳაებრ შეჰრევდეს,
ჴელ-მპყრობელთა-თჳს გუპრის ტბა, ფოფინებდეს და ღელევდეს,
ჴბოს-თავი მოსავნი ცეცხლ-შიგან, ჰკლიდეს და მასვე ჰქმლევდეს;

34 ჯუარს ვადიდებდეთ ვამკობდეთ, ნაძჳსა ფიჭჳსა და საროსა,
ჯუარი გამოსხნლა იმისგან, კაცს არვინ გაიკმაროსა,
ჯოჯოხეთის დაგჳხსნა სასჯელსა, ცეცხლის უშრეტსა მწარესა,
ჯდეს რა მეუფე საყდართა, გჳტდრ მიკსენ ცეცხლსა მწარესა.

35 ჰე ღმერთო დაუსაბამო, უკუჱდავად დაარსებულო,
ჰე შემოქმედო ცათ ზეჳსა, ჴსნად კაცთა განკაცებულო,
ჰე შენთა მოსავთ ჴსნისა-თჳს, ჯუარზედან ნებსით ვნებულო,
ჰე დამჴსენ ძნელსა საჴსჯელსა, ტანჯვისგან ვიქმნე შეჳნებულო.

36 ჵოდეს მოვიდეს მეუფე, ანგელნა რაზმით ჰქოთებდეს,
ჵოხრვიდეს ზღჳსნი გრგჳნვიდეს, მერყევით ძნელად შფოთებდეს,
ჵორთქლი ჴსდიოდესთ ცოდჳლთა, ცეცხლში შეიხვევით ჰგოდებდეს,
ჵ: დამიხსენ ქალწულო, ტანჯვათ ნუმც მიმაწოდებდეს.

ტ ბ ა ზ ი,

მიწერილი იოსებ თფილელისაგან იაკობ შემოქმედელისადმი

განსამარტებელად.

სიბრძნემ თავისათჳსისა, სახლი იშენა გებული,
მას შვიდნი სჳეტნი შეუდგნა, შვიდნივე წმიდა გებული,
სიკუდილით მოკლა სიკუდილი, დაიხსნა ტყუეული კრებული,
ამისა ახსნა თქუენგან მწადს, ვიცი კაცი ხარ მცნებული.

პასუხი განმარტებითი ზემოთქმულისა იგავისა, მიწერილი

იაკობ შემოქმედელისაგან იოსებ თბილელისადმი.

სიბრძნე ქრისტეა დ̃ სახლი, უბიწო მისი მშობელი,
მუნ შვიდნი საიდუმლონი, ჴუო მტერთა დასამხობელი,
სიკუდილი ჯუარცმა ქრისტესი, ლახვართა დასასობელი,
იჳთ მცნობსა ცნობა გეპოვანა, რას გკადრებ მე უცნობელი.